

J. Krishnamurti

KRISHNAMURTI BÀN VỀ GIÁO DỤC

(KRISHNAMURTI ON EDUCATION)

Lời dịch: Ông Không -2007-

MỤC LỤC

Lời tựa

Nói chuyện với học sinh.

Giáo dục

Tinh thần tôn giáo và cái trí khoa học

Hiểu biết và thông minh

Tự do và trật tự

Tánh nhạy cảm

Sợ hãi

Bạo lực

Tạo ra hình ảnh

Cách cư xử

Nói chuyện với giáo viên.

Giáo dục đúng đắn

Tầm nhìn xa

Hành động

Phủ nhận đúng đắn

Ganh đua

Sợ hãi

Dạy học và học hỏi

Cái trí tốt lành

Tiếp cận phủ định

Thiền định và giáo dục

Nở hoa

Lời tựa

Quyển sách này là kết quả của những cuộc nói chuyện và những cuộc thảo luận được tổ chức ở Ấn độ bởi J. Krishnamurti với học sinh và giáo viên của những trường học tại Rishi Valley ở Andhra Pradesh và Rajghat ở Vanarasi. Những trung tâm này

được điều hành bởi Krishnamurti Foundation India, được thành lập nhằm mục đích để tạo ra một môi trường xã hội trong đó những lời giáo huấn của Krishnamurti có thể được truyền đạt cho trẻ em. Krishnamurti nhận định rằng giáo dục có tầm quan trọng chính yếu trong việc truyền đạt về cái đó, cái trung tâm cho sự thay đổi cái trí con người và sự sáng tạo của một nền văn hóa mới. Thay đổi căn bản như thế chỉ xảy ra khi em bé, trong khi đang được dạy những kỹ năng và môn học khác nhau, cũng được trao cho khả năng ý thức được những tiến hành của suy nghĩ, cảm thấy và hành động riêng rẽ của em. Trạng thái ý thức này giúp em học sinh tự phê bình và quan sát đồng thời hình thành một hoà hợp của trực nhận, phân biệt và hành động, có ảnh hưởng sâu sắc cho sự trưởng thành của em bé trong liên hệ đúng đắn với con người, với thiên nhiên và với những dụng cụ mà con người đã tạo ra.

Ngày hôm nay đang có một nghi ngờ về cấu trúc căn bản của giáo dục và những hệ thống khác nhau của nó ở Ấn độ cũng như ở phần còn lại trên thế giới. Ở mọi mức độ càng ngày người ta càng nhận ra rằng những mô hình giáo dục đang tồn tại đã thất bại và không có sự liên quan tổng thể giữa con người với xã hội phức tạp hiện nay. Khủng hoảng về liên hệ của con người với môi trường sống và nghèo đói, bạo lực gia tăng đang bắt buộc con người phải đối diện với những thực tế về hoàn cảnh con người. Vào một thời điểm như thế này, một tiếp cận hoàn toàn mới mẻ đến hệ thống giáo dục căn bản là cần thiết. Krishnamurti tìm hiểu cội gốc của nền văn hóa chúng ta. Thách thức của ông được trình bày không chỉ vào cấu trúc giáo dục mà còn vào bản chất và chất lượng của cái trí và cuộc sống con người. Không giống như tất cả những cố gắng khác vì mục đích bảo vệ hay đề nghị những thay thế cho hệ thống giáo dục, Krishnamurti tiếp cận vấn đề bằng cách phá vỡ giới hạn của những nền văn hóa riêng biệt và thiết lập những giá trị hoàn toàn mới mẻ, và vì thế có thể tạo ra một nền văn minh mới mẻ và một xã hội mới mẻ.

Đối với Krishnamurti một cái trí mới mẻ chỉ có được khi tinh thần tôn giáo và cách suy nghĩ khoa học hoà hợp trong cùng chuyển động của ý thức – một trạng thái khi cách suy nghĩ khoa học và tinh thần tôn giáo không phải là hai tiến hành hay khả năng song song của cái trí. Chúng không hoạt động trong hai

đường rãnh riêng biệt như hai chuyển động tách rời mà phải được kích động, nhưng là một chuyển động luôn luôn mới mẻ tuôn tràn tự nhiên trong thông minh và trong cái trí sáng tạo.

Krishnamurti nói về hai cái công cụ sẵn có cho con người – công cụ hiểu biết giúp đỡ anh ta nắm vững những kỹ năng về kỹ thuật, và thông minh được sinh ra từ quan sát và hiểu rõ về chính mình.

Trong khi Krishnamurti quan tâm đến sự vun quén trí năng, sự cần thiết phải có một cái trí rõ ràng, phân tích, trong sáng và lạnh lẽo, ông còn nhấn mạnh nhiều thêm đến trạng thái ý thức cao độ về thế giới bên trong lẫn bên ngoài, một khước từ chấp nhận quyền lực ở bất kỳ mức độ nào, và một sự cân bằng hòa hợp của trí năng và tánh nhạy cảm. Để tìm ra những lãnh vực nơi hiểu biết và những kỹ năng kỹ thuật cần thiết, và nơi chúng không liên quan và thậm chí còn gây nguy hại, đối với Krishnamurti là một trong những nhiệm vụ căn bản của giáo dục, bởi vì chỉ khi nào cái trí hiểu rõ tầm quan trọng của sự hiện diện những lãnh vực nơi hiểu biết không liên quan đến, thì lúc đó một kích thích hoàn toàn mới mẻ được nhận ra, những năng lượng mới mẻ được sinh ra, và những tiềm năng chưa vận dụng của cái trí con người được kích động. Một trong những vấn đề thách thức không giải quyết được cho những người giáo dục khắp thế giới là vấn đề tự do và trật tự. Làm thế nào một em bé, một học sinh, lớn lên trong tự do và cùng lúc lại phát triển trạng thái ý thức sâu sắc của trật tự phía bên trong? Trật tự là cội gốc của tự do. Tự do, đối với Krishnamurti, không có điểm kết thúc nhưng được làm mới mẻ từ khoảnh khắc này sang khoảnh khắc khác trong chính động thái đang sống. Trong những trang này, người ta có thể có được một ít hiểu rõ, một cảm thấy chất lượng tự do này mà trật tự là một thành phần tồn tại tự nhiên trong nó. Những năm tháng một em học sinh trải qua trong một trường học phải để lại trong em hương thơm và an lành. Điều này chỉ có thể xảy ra khi không có ganh đua, không có uy quyền, khi dạy học và học hỏi là một tiến hành cùng lúc trong hiện tại, nơi cả người giáo dục và người được giáo dục đều đang tham dự trong động thái học hỏi. Không giống như sự truyền đạt về tinh thần tôn giáo bởi nhiều giáo phái và những nhóm tôn giáo, Krishnamurti giải thích về thế giới thực tế này nhưng vẫn chứa

đựng một kích thước tôn giáo sâu sắc. Những lời dạy của Krishnamurti khác hẳn sự tiếp cận truyền thống về liên hệ giữa người thầy giáo và người được dạy, vị đạo sư và người đệ tử. Sự tiếp cận truyền thống theo căn bản được dựa vào phân chia giai cấp; có người giáo viên hiểu biết và người học sinh không hiểu biết và phải được dạy dỗ. Đối với Krishnamurti, người thầy giáo và em học sinh vận hành cùng một mức độ – truyền đạt bằng phương pháp đặt câu hỏi và đưa ra câu hỏi ngược lại cho đến khi những chiều sâu của vấn đề được phơi bày và hiểu rõ được bộc lộ, khai sáng cái trí của cả hai người.

Trung tâm Krishnamurti Foundation India cảm thấy rất vinh dự khi có thể trao tặng quyển sách này cho em học sinh và người giáo dục.

Ban biên tập.

NHỮNG CUỘC NÓI CHUYỆN VỚI HỌC SINH

1- GIÁO DỤC

Bạn biết chứ, bạn sống tại một trong những thung lũng đẹp nhất mà tôi đã từng được nhìn thấy. Nó có một bầu không khí kỳ lạ. Bạn có nhận thấy không, đặc biệt vào những buổi chiều tối và những buổi sớm mai, một chất lượng yên lặng nhưng lan tràn, xuyên thấu thung lũng này? Có quanh đây, tôi tin là như vậy, những ngọn đồi cổ xưa nhất trên thế giới và con người vẫn chưa làm hư hỏng chúng; và bất kỳ nơi nào bạn đi, trong những thành phố hay trong những nơi khác, con người đang hủy diệt thiên nhiên, đang chặt phá cây cối để xây dựng nhiều nhà cửa hơn, đang gây ô nhiễm không khí bởi xe cộ và nền công nghiệp. Con người đang làm tuyệt chủng thú vật; chẳng còn sót lại bao nhiêu con cọp. Con người đang hủy diệt mọi thứ bởi vì càng ngày càng có nhiều người được sinh ra và họ phải có nhiều không gian hơn. Dần dần con người đang lan rộng sự hủy diệt khắp thế giới. Và khi người ta đến một thung lũng như thế này – nơi có rất ít người, nơi thiên nhiên vẫn chưa bị hủy hoại, nơi vẫn còn tĩnh lặng, thanh bình, vẻ đẹp – người ta thực sự bị kinh ngạc. Mỗi lần đến đây người ta cảm thấy vẻ lạ thường của mảnh đất này, nhưng có thể bạn quá quen thuộc với nó rồi. Bạn không nhìn ngắm những ngọn đồi nữa, bạn

không lắng nghe tiếng chim hót và làn gió len lỏi giữa những lá cây nữa. Vì vậy bạn dần dần trở nên đứng đưng, khô cần.

Giáo dục không chỉ là học hỏi từ những quyển sách, thuộc lòng vài dữ kiện, mà còn cả học hỏi cách theo dõi, cách lắng nghe quyển sách đang nói gì, dù rằng chúng đang nói một điều gì đó đúng hay là sai. Tất cả việc đó là bộ phận của giáo dục. Giáo dục không chỉ là đậu những kỳ thi, có được mảnh bằng và công ăn việc làm, lập gia đình rồi ổn định cuộc sống, nhưng còn phải biết lắng nghe tiếng chim hót, quan sát bầu trời, nhìn ngắm vẻ đẹp tuyệt vời của một cái cây, và hình thể của những ngọn đồi, và cảm thấy cùng chúng, thực sự, trực tiếp hiệp thông cùng chúng. Khi bạn lớn lên, cái ý thức lắng nghe, nhìn thấy đó, rủi thay bị biến mất bởi vì bạn có những lo âu, bạn muốn nhiều tiền bạc hơn, một chiếc xe hơi tốt hơn, nhiều con cái hay ít con cái hơn. Bạn bắt đầu ganh tị, tham vọng, tham lam, đố kỵ; vì vậy bạn mất đi cái ý thức về vẻ đẹp của quả đất. Bạn cần biết điều gì đang xảy ra trên thế giới. Bạn phải học hỏi những sự kiện hàng ngày. Có những cuộc chiến tranh, những cuộc cách mạng, quốc gia bị phân chia chống lại quốc gia. Trong quốc gia này cũng phân chia, tách rời, càng ngày càng nhiều người được sinh ra, nghèo đói, sống trong những căn nhà ổ chuột và đứng đưng hoàn toàn. Con người không thêm lưu tâm điều gì xảy ra cho người khác chừng nào anh ta còn cảm thấy rất an toàn. Vì vậy bạn đang được giáo dục để phù hợp vào tất cả việc này. Bạn có biết rằng thế giới là điên khùng, rằng tất cả việc này là điên khùng – đánh nhau, cãi cọ, dọa nạt, xé nát lẫn nhau này, hay không? Và bạn sẽ lớn lên để phù hợp vào việc này. Điều này đúng phải không, điều này là cái gì mà giáo dục muốn hướng về phải không, rằng bạn một cách tự nguyện hay ép buộc nên phù hợp vào cái cấu trúc điên khùng này được gọi là xã hội? Và bạn có biết điều gì đang xảy ra cho những tôn giáo khắp thế giới hay không? Ở đây con người cũng đang phân hóa, không còn ai tin tưởng vào bất kỳ điều gì nữa. Con người không còn lòng trung thành và những tôn giáo chỉ là kết quả của một cơ cấu truyền bá rộng lớn.

Vì bạn còn nhỏ, trong sáng, ngây thơ, liệu bạn có thể nhìn ngắm mọi vẻ đẹp của quả đất, liệu bạn có chất lượng của tình yêu hay không? Và bạn có thể ở nguyên đó không? Vì nếu không ở nguyên đó, khi lớn lên, bạn sẽ tuân phục, bởi vì đó là cách dễ dàng

nhất để sống. Khi lớn lên, một ít người trong các bạn sẽ phản kháng, nhưng cũng vậy phản kháng đó sẽ không trả lời được vấn đề. Một số người trong các bạn sẽ cố gắng chạy trốn khỏi xã hội, nhưng sự chạy trốn đó sẽ không có ý nghĩa gì cả. Bạn phải thay đổi xã hội, nhưng không phải bằng cách giết chết con người. Xã hội là bạn và tôi. Bạn và tôi tạo ra cái xã hội trong đó chúng ta đang sống. Vì vậy bạn phải thay đổi. Bạn không thể phù hợp vào cái xã hội khủng khiếp này. Vì vậy bạn sẽ làm gì đây?

Và bạn, đang sống trong thung lũng tuyệt vời này, bạn sắp sửa bị quăng vào cái thế giới của ganh đua, hoang mang, chiến tranh, hận thù này phải không? Bạn sẽ tuân phục, phù hợp, chấp nhận tất cả những giá trị cũ kỹ phải không? Bạn biết những giá trị này là gì rồi – tiền bạc, chức vụ, thanh danh, quyền hành. Tất cả mọi người và xã hội đều muốn bạn phải phù hợp vào cái khuôn mẫu của những giá trị đó. Nhưng bây giờ nếu bạn bắt đầu suy nghĩ, quan sát, học hỏi, không phải từ những quyển sách, nhưng học hỏi cho chính mình bằng cách quan sát, lắng nghe mọi thứ đang xảy ra quanh bạn, bạn sẽ lớn lên để là một con người hoàn toàn khác hẳn – một người ân cần, một người có tình yêu, một người biết yêu thương mọi người. Có lẽ nếu bạn sống theo lối đó, bạn sẽ tìm ra một cuộc sống tôn giáo thật sự.

Vì vậy hãy nhìn ngắm thiên nhiên, cây me, cây xoài đang nở hoa, và lắng nghe chim chóc vào buổi sớm mai và chiều tối. Hãy nhìn ngắm bầu trời trong xanh, các vì sao, mặt trời lặn sau những ngọn đồi kia đẹp làm sao đâu. Hãy nhìn ngắm tất cả những màu sắc, ánh sáng trên những chiếc lá, vẻ đẹp của đất đai, quả đất màu mỡ. Rồi thì khi đã nhìn thấy tất cả những việc đó và cũng nhìn thấy thế giới là gì, với tất cả hung bạo, bạo lực, xấu xa của nó, bạn sẽ làm gì đây?

Bạn biết chú ý có nghĩa là gì hay không? Khi bạn chú ý, bạn nhìn thấy những sự vật rõ ràng hơn nhiều. Bạn phân biệt được vô số âm thanh khác nhau. Khi bạn nhìn vào một cái cây bằng nhiều chú ý, bạn nhận được vẻ đẹp tổng thể của cái cây. Bạn thấy được những chiếc lá, cái cành, bạn nhìn thấy làn gió đang chơi đùa với nó. Khi bạn chú ý, bạn thấy rõ ràng một cách lạ thường. Bạn có khi nào làm việc đó hay không? Chú ý là một cái gì đó hoàn toàn khác hẳn tập trung. Khi bạn tập trung, bạn không thấy mọi thứ.

Nhưng khi bạn chú ý, bạn thấy nhiều lắm. Bây giờ, hãy chú ý đi. Hãy nhìn cái cây đó và thấy những cái bóng, cơn gió nhẹ nhẹ len lỏi giữa những chiếc lá. Thấy hình thể của cái cây. Thấy sự cân đối của cái cây với những cây khác. Thấy được chất lượng của ánh sáng xuyên thấu những chiếc lá, ánh sáng trên những cành và thân cây. Thấy tổng thể cái cây. Hãy nhìn ngắm nó bằng cách đó, bởi vì tôi sẽ nói về một điều gì đó mà bạn phải chú ý. Chú ý rất quan trọng trong lớp học, cũng như khi bạn ở phía bên ngoài, khi bạn đang ăn, khi bạn đang đi bộ. Chú ý là một sự việc lạ lùng.

Tôi sẽ hỏi bạn một câu. Tại sao bạn được giáo dục? Bạn có hiểu câu hỏi của tôi không? Cha mẹ gửi bạn đến trường học. Bạn theo học những lớp học, bạn học toán, bạn học địa lý, bạn học lịch sử. Tại sao vậy? Bạn có khi nào hỏi tại sao bạn muốn được giáo dục, mục đích của việc được giáo dục là gì hay không? Mục đích của việc đậu những kỳ thi và nhận được những mảnh bằng là gì? Nó có phải là để lập gia đình, có một việc làm và ổn định cuộc sống như hàng triệu và hàng triệu người hay không? Đó là điều gì bạn sẽ làm, nó là ý nghĩa của giáo dục phải không? Bạn có hiểu tôi đang nói gì hay không? Đây là một câu hỏi rất nghiêm túc. Toàn bộ thế giới này đang đặt câu hỏi về nền tảng căn bản của giáo dục. Chúng ta hiểu giáo dục đã được sử dụng cho việc gì. Con người khắp thế giới – dù ở Nga, Trung quốc, Mỹ, Châu âu hay ở trong quốc gia này – đang được giáo dục để tuân theo, để phù hợp vào xã hội và vào nền văn hóa của họ, để phù hợp vào dòng chảy của hoạt động kinh tế và xã hội, để bị nuốt trọn vào dòng suối rộng lớn đó mà đang trôi chảy hàng ngàn năm. Đó là giáo dục, hay giáo dục là một điều gì đó hoàn toàn khác hẳn? Liệu giáo dục có thể chắc chắn rằng cái trí của con người không bị cuốn vào dòng suối rộng lớn đó và vì thế bị hủy diệt; chắc chắn rằng cái trí không bao giờ bị nuốt trọn trong dòng suối đó; để cho với một cái trí như thế, bạn có thể là một con người hoàn toàn khác hẳn với một chất lượng sống hoàn toàn khác hẳn hay không? Bạn sẽ được giáo dục theo cách đó phải không? Hay là bạn sẽ buông trôi cho cha mẹ, xã hội, sai khiến bạn để cho bạn trở thành bộ phận của dòng suối xã hội? Giáo dục thực sự có nghĩa rằng một cái trí con người, cái trí của bạn, không chỉ có năng lực xuất sắc trong môn toán, địa lý hay lịch sử, nhưng cũng có thể dù bất kỳ hoàn cảnh nào, không bao giờ

bị cuốn vào dòng suối xã hội. Bởi vì dòng suối đó mà chúng ta gọi là cuộc sống, rất là phân hóa, rất là vô luân lý, rất là bạo lực, rất là tham lam. Dòng suối đó là nền văn hóa của chúng ta. Vì vậy vấn đề là làm thế nào tạo ra một loại giáo dục đúng đắn để cho cái trí có thể chống cự lại tất cả những quyến rũ, tất cả những ảnh hưởng, những thú tính của nền văn minh này và nền văn hóa này. Chúng ta đã đến được thời điểm trong lịch sử khi chúng ta phải tạo ra một nền văn hóa mới, một loại tồn tại hoàn toàn khác hẳn, không phải dựa vào chủ nghĩa tiêu thụ và công nghiệp hóa, nhưng một nền văn hóa được đặt nền tảng trên chất lượng thực sự của tôn giáo. Bây giờ, làm thế nào, người ta tạo ra được, qua giáo dục, một cái trí hoàn toàn khác hẳn, một cái trí không còn tham lam, không còn ganh tị? Làm thế nào người ta tạo ra một cái trí không còn tham vọng, nhưng năng động, hiệu quả cực kỳ; mà có một sự trực nhận thực sự của cái gì là sự thật trong cuộc sống hàng ngày, mà chính là tôn giáo.

Bây giờ, chúng ta hãy tìm ra ý nghĩa và mục đích thực sự của giáo dục là gì. Liệu rằng cái trí của bạn, đã bị quy định bởi xã hội, nền văn hóa bạn đang sống, có thể được thay đổi qua giáo dục để cho, dù ở bất kỳ hoàn cảnh nào, bạn sẽ không bao giờ nhập vào dòng suối xã hội, hay không? Liệu có thể giáo dục bạn một cách khác hẳn hay không? “Giáo dục” trong ý nghĩa thực sự của từ ngữ đó; không phải truyền đạt từ giáo viên sang những em học sinh một số thông tin nào đó về toán học, lịch sử hay là địa lý, nhưng trong khi tiến hành giảng dạy những môn học này phải tạo ra một thay đổi trong cái trí của bạn. Mà có nghĩa rằng bạn phải nhảy bèn cực kỳ. Bạn phải học không bao giờ chấp nhận bất kỳ điều gì mà chính bạn không hiểu rõ, không bao giờ lặp lại điều gì người khác đã nói.

Tôi nghĩ bạn nên đặt những câu hỏi này cho chính bạn, không phải thỉnh thoảng, nhưng mỗi ngày. Hãy tìm ra. Hãy lắng nghe mọi thứ, tiếng chim hót, tiếng con bò kia đang rống. Học về mọi thứ trong chính bạn, bởi vì nếu bạn tự học về chính bạn, vậy thì bạn sẽ không phải là những con người thứ hai gián tiếp. Vì vậy bạn nên, nếu tôi được phép đề nghị, từ bây giờ trở đi, hãy tìm ra làm thế nào để sống hoàn toàn khác hẳn và công việc đó sẽ khó khăn lắm, vì tôi sợ rằng hầu hết chúng ta đều thích tìm một lối

sống dễ dàng. Chúng ta thích lặp lại và tuân theo cái gì người khác nói, cái gì người khác làm, bởi vì nó là cách dễ dàng nhất để sống – tuân phục cái khuôn mẫu cũ kỹ hay là một khuôn mẫu mới mẻ. Chúng ta phải tìm ra không bao giờ tuân phục có nghĩa là gì và sống không sợ hãi có nghĩa là gì. Đây là cuộc sống của bạn, và không một ai sẽ dạy bạn, không quyển sách, không vị đạo sư. Bạn phải học từ chính bạn, không phải từ những quyển sách. Có nhiều điều để học từ chính mình. Nó là một sự việc vô tận, nó là một sự việc đầy cuốn hút, và khi bạn tự học về chính bạn, từ học hỏi đó thông minh đến. Rồi thì bạn có thể sống một cuộc sống vui vẻ, đẹp để lạ thường. Đúng chứ? Bây giờ, bạn sẽ đặt những câu hỏi cho tôi chứ?

Học sinh: Thế giới quá nhiều những con người lãnh đạm, những con người dửng dưng, những con người hung bạo, và làm thế nào ông có thể thay đổi những con người kia?

Krishnamurti: Thế giới quá nhiều những con người lãnh đạm, những con người dửng dưng, những con người hung bạo và làm thế nào bạn có thể thay đổi những con người kia? Câu hỏi là như thế phải không? Tại sao bạn lại lo nghĩ về chuyện thay đổi những người khác? Hãy thay đổi chính bạn đi. Nếu không khi lớn lên bạn cũng sẽ trở thành lãnh đạm. Bạn cũng sẽ trở thành dửng dưng. Bạn cũng sẽ trở thành hung bạo. Thế hệ quá khứ đang biến mất, nó đang trôi qua, và bạn đang đến, và nếu bạn cũng tỏ ra lãnh đạm, dửng dưng, hung bạo, bạn cũng sẽ xây dựng cùng cái xã hội đó. Điều gì quan trọng là bạn thay đổi, bạn không còn lãnh đạm, bạn không còn dửng dưng. Khi bạn nói tất cả những công việc này là công việc của thế hệ lớn hơn, bạn có nhìn thấy họ hay không, bạn có quan sát họ hay không, bạn có cảm thấy họ hay không? Nếu có, bạn sẽ làm một điều gì đó. Hãy thay đổi chính bạn và thử nghiệm nó qua hành động. Hành động như thế là một trong những sự việc tuyệt vời nhất. Nhưng chúng ta lại muốn thay đổi mọi người ngoại trừ chính chúng ta, mà thực sự có nghĩa là, chúng ta không muốn thay đổi, chúng ta muốn những người khác thay đổi, và vì thế chúng ta vẫn còn lãnh đạm, dửng dưng, hung bạo, hy vọng hoàn cảnh sống sẽ thay đổi để cho chúng ta có thể tiếp tục trong cách riêng của chúng ta. Bạn hiểu rõ điều gì tôi đang nói không?

Học sinh: Ông yêu cầu chúng tôi thay đổi, chúng tôi thay đổi thành cái gì đây?

Krishnamurti: Ông yêu cầu chúng em thay đổi, chúng em thay đổi thành cái gì đây? Bạn không thể thay đổi thành một con khỉ, có thể bạn muốn, nhưng bạn không thể. Bây giờ khi bạn nói rằng, “Tôi muốn thay đổi thành một cái gì đó” – hãy lắng nghe câu hỏi này cẩn thận – nếu bạn nói với chính mình, “Tôi phải thay đổi, tôi phải thay đổi chính tôi thành một cái gì đó”, “thành một cái gì đó” là một khuôn mẫu mà bạn đã tạo ra, phải không? Bạn có nhận thấy điều đó không? Hãy quan sát, bạn bạo hành hay là tham lam và muốn thay đổi chính bạn thành một con người không tham lam? Không tham lam là một hình thức khác của tham lam, phải không? Bạn có hiểu việc đó không? Nhưng nếu bạn nói rằng, “Tôi tham lam, tôi sẽ tìm ra tham lam có nghĩa là gì, tại sao tôi tham lam, điều gì bao hàm trong nó”, vậy thì, khi bạn hiểu rõ tham lam, bạn sẽ được tự do khỏi tham lam. Bạn có hiểu điều gì tôi đang nói không?

Hãy cho phép tôi giải thích. Tôi tham lam và tôi tranh đấu, chiến đấu, thực hiện những nỗ lực khủng khiếp để không tham lam. Tôi đã có sẵn rồi một ý tưởng, một hình ảnh, một bức tranh về điều gì có nghĩa là không tham lam. Vì vậy tôi đang tuân phục vào một lý tưởng mà tôi nghĩ là không-tham lam. Bạn hiểu rõ không? Trái lại nếu tôi quan sát tham lam của tôi, nếu tôi hiểu rõ tại sao tôi tham lam, bản chất tham lam của tôi, cấu trúc của tham lam, vậy thì, khi tôi bắt đầu hiểu rõ tất cả việc đó, tôi được tự do khỏi tham lam. Vì vậy, tự do khỏi tham lam là một điều gì đó hoàn toàn khác biệt với cố gắng trở thành không-tham lam. Bạn có thấy sự khác nhau không? Tự do khỏi tham lam là một điều gì đó hoàn toàn khác hẳn câu nói, “Tôi phải là một người vĩ đại vì vậy tôi không được tham lam”. Bạn có hiểu rõ không?

Tôi qua tôi đã suy nghĩ rằng tôi đã đến thung lũng này, tới lui nhiều lần, trong khoảng bốn mươi năm. Người ta đã đến và đã đi. Cây cối đã chết và những cây mới đã mọc lên. Những em bé khác nhau đã đến, đã tốt nghiệp nơi này, đã trở thành những kỹ sư, những người nội trợ và cùng biến mất vào những đám đông. Thỉnh thoảng tôi gặp lại họ, tại một phi trường hay tại một cuộc

gặp gỡ, những con người rất bình thường. Và nếu không cẩn thận, bạn cũng chầm dứt theo lối đó.

Học sinh: Ông có ý nói gì qua từ ngữ bình thường?

Krishnamurti: Khi giống như những người khác, với những lo âu của họ, với phân hóa, bạo lực, hung tợn, dửng dưng, lãnh đạm của họ. Khi muốn một công việc làm, khi muốn bám chặt vào một công việc làm, dù rằng bạn có hiệu quả hay không, khi chết trong công việc làm. Đó là điều gì được gọi là bình thường – không có gì mới mẻ, không có gì trong sáng, không niềm vui trong cuộc sống, không bao giờ tò mò, mãnh liệt, đam mê, không bao giờ tìm ra, nhưng chỉ tuân phục. Đó là điều gì tôi có ý nói qua từ ngữ bình thường. Nó gọi là tư sản. Nó là một lối sống máy móc, một lễ thói, một nhàm chán.

Học sinh: Làm thế nào chúng em có thể loại bỏ lối sống bình thường?

Krishnamurti: Không có “làm thế nào”. Bạn hiểu rằng đó là một trong những câu hỏi hủy hoại nhất: “Hãy bảo cho tôi làm thế nào”. Khắp thế giới con người đã luôn luôn nói rằng, “Hãy bảo cho tôi biết làm thế nào”. Nếu bạn thấy một con rắn, một con rắn hổ mang cực độc, bạn không nói rằng “Làm ơn hãy bảo cho tôi làm thế nào thoát khỏi nó”. Bạn chạy thoát khỏi nó. Vì vậy cũng cùng một cách như thế, nếu nhận thấy rằng mình tầm thường, hãy chạy đi, hãy bỏ nó lại, không phải ngày mai, nhưng ngay lúc này.

Vì bạn không hỏi thêm bất kỳ câu hỏi nào nữa. Tôi sẽ đề nghị một điều. Bạn biết người ta nói nhiều về thiền định. Phải vậy không?

Học sinh: Vâng, họ có nói.

Krishnamurti: Bạn không biết gì về nó cả. Tôi rất vui mừng. Bởi vì bạn không biết gì về nó cả, bạn có thể học hỏi về nó. Nó giống như là không biết tiếng Pháp, tiếng La tinh, hay tiếng Ý. Bởi vì bạn không biết, bạn có thể học hỏi, như là lần đầu tiên. Những người kia đã biết rõ thiền định là gì rồi, họ phải quên hết đi rồi sau đó mới học hỏi lại. Bạn thấy sự khác biệt không? Vì không biết thiền định là gì, chúng ta hãy học hỏi nó. Muốn học hỏi về thiền định, bạn phải nhìn thấy cái trí của bạn đang vận hành như thế nào. Bạn phải nhìn ngắm, như bạn nhìn ngắm một con thằn lằn đang bò ngang qua, đang bò băng qua bức tường. Bạn thấy cả bốn

cái chân của nó, làm thế nào nó dính chặt vào tường, và khi bạn nhìn ngắm, bạn thấy tất cả những chuyển động. Cùng cách như vậy, hãy nhìn ngắm tư tưởng của bạn. Đừng sửa đổi nó. Đừng đè nén nó. Đừng nói rằng, “Tất cả việc này khó khăn quá”. Chỉ cần nhìn ngắm, ngay lúc này, buổi sáng nay.

Trước hết hãy ngồi yên lặng hoàn toàn không động đậy. Ngồi một cách thoải mái, bắt chéo hai chân của bạn, không cựa quậy, nhắm mắt của bạn lại, và xem thử liệu rằng bạn có thể giữ được hai con người không chuyển động hay không. Bạn hiểu rõ chứ? Hai con người của bạn luôn luôn muốn chuyển động, hãy giữ chúng hoàn toàn tĩnh, chỉ để cho vui thôi. Rồi thì, vì bạn ngồi rất yên lặng, hãy tìm ra tư tưởng của bạn đang làm gì. Hãy quan sát nó như bạn đã quan sát con thằn lằn. Hãy quan sát tư tưởng, cách nó rượt đuổi, một tư tưởng này sau một tư tưởng khác. Thế là bạn bắt đầu học hỏi, quan sát.

Bạn có đang quan sát những tư tưởng của bạn không – làm thế nào một tư tưởng đuổi theo một tư tưởng khác, tư tưởng đang nói rằng, “Đây là một tư tưởng tốt, đây là một tư tưởng xấu”? Khi bạn đi ngủ vào ban đêm, và khi bạn đi dạo, hãy quan sát tư tưởng của bạn. Chỉ quan sát tư tưởng, đừng sửa đổi nó, và bạn sẽ học hỏi sự khởi đầu của thiền định. Bây giờ hãy ngồi rất yên lặng. Nhắm mắt bạn lại và chắc chắn rằng hai nhãn cầu không chuyển động gì cả. Sau đó hãy quan sát những tư tưởng của bạn để cho bạn học hỏi. Khi bạn khởi đầu học hỏi không có kết thúc học hỏi.

2- Tinh thần tôn giáo và cái trí khoa học.

Vào sáng sớm nay tôi thấy một con chim đẹp, một con chim màu đen có cái cổ đỏ. Tôi không biết con chim đó được gọi là gì. Nó bay từ cây này sang cây khác và có một bài hát trong quả tim của nó, và thật vui vẻ khi nhìn ngắm một con vật dễ thương như thế. Sáng nay tôi muốn nói chuyện với bạn về một vấn đề khá nghiêm túc. Bạn nên lắng nghe cẩn thận và có lẽ sau đó, nếu bạn muốn, có thể thảo luận với những giáo viên của bạn. Tôi muốn nói về một vấn đề liên quan đến toàn thế giới, về một vấn đề mà toàn thế giới bị mất ổn định vì nó. Đó là vấn đề tinh thần tôn giáo và cái trí khoa học. Có hai thái độ này trong thế giới. Đây là hai trạng thái duy nhất có giá trị của cái trí, tinh thần tôn giáo thực sự và cái

trí khoa học thực sự. Mọi hoạt động khác đều là hủy hoại, dẫn đến nhiều đau khổ, hoang mang và tuyệt vọng.

Cái trí khoa học rất thực tế. Khám phá là nhiệm vụ của nó, trực nhận của nó. Nó quan sát những sự vật qua một kính hiển vi, qua một kính viễn vọng; mọi sự vật đều được quan sát thực sự như nó là; từ trực nhận đó, khoa học rút ra những kết luận, dựng lên những lý thuyết. Cái trí như thế đó chuyển động từ sự kiện đến sự kiện. Tinh thần của khoa học không liên quan gì đến những quy định cá nhân, chủ nghĩa quốc gia, chủng tộc, thành kiến. Những nhà khoa học ở đó để tìm hiểu những vật chất, để dò xét cấu trúc của quả đất, của các vì sao và của những hành tinh, để tìm ra làm thế nào chữa trị những bệnh tật của con người, làm thế nào kéo dài được cuộc sống của con người, để giải thích thời gian, cả quá khứ và tương lai. Nhưng cái trí khoa học và những khám phá của nó được sử dụng và bị trục lợi bởi cái trí thuộc quốc gia, bởi cái trí của nước Ấn độ, bởi cái trí của nước Nga, bởi cái trí của nước Mỹ. Khám phá khoa học được sử dụng và bị trục lợi bởi những chính thể cai trị và những châu lục.

Và có cái trí tôn giáo, cái trí tôn giáo thực sự không lệ thuộc vào bất kỳ lễ nghi nào, bất kỳ nhóm nào, bất kỳ tôn giáo nào, bất kỳ nhà thờ có tổ chức nào. Cái trí tôn giáo không là cái trí của Ấn độ giáo, cái trí của Thiên chúa giáo, cái trí của Phật giáo, hay là cái trí của Hồi giáo. Cái trí tôn giáo không lệ thuộc vào bất kỳ nhóm nào mà gọi nó là tôn giáo. Cái trí tôn giáo không là cái trí đi đến nhà thờ, đền chùa, thánh đường. Nó cũng không là cái trí tôn giáo bám chặt vào những hình thức của những niềm tin, giáo điều nào đó. Cái trí tôn giáo hoàn toàn cô đơn. Nó là một cái trí đã thông suốt sự giả dối của những nhà thờ, những giáo điều, những niềm tin, những truyền thống. Không lệ thuộc quốc gia, không bị điều kiện bởi môi trường của nó, một cái trí như thế không có những đường chân trời, không có những giới hạn. Nó nở tung, mới mẻ, tươi trẻ, trong sáng, ngây thơ. Cái trí hồn nhiên, cái trí trẻ trung, cái trí rất mềm dẻo, tinh tế, không có những trói buộc. Chỉ có một cái trí như thế mới có thể trải nghiệm cái đó mà bạn gọi là Chúa, cái đó mà không thể đo lường được.

Một con người là một con người thực sự khi tinh thần khoa học và tinh thần tôn giáo thực sự hòa chung cùng nhau. Vậy thì

những con người sẽ tạo ra một thế giới tốt lành – không phải thế giới của người cộng sản hay người tư bản, của người Bà la môn hay của người Thiên chúa giáo La mã. Thực ra người Bà la môn thực sự là người không lệ thuộc vào bất kỳ tín điều tôn giáo, không có giai cấp, không có uy quyền, không có vị trí trong xã hội. Anh ta là người Bà la môn thực sự, một con người mới mẻ, có sự kết hợp cả cái trí khoa học lẫn tôn giáo, và vì vậy hòa hợp mà không có bất kỳ mâu thuẫn trong chính anh ta. Và tôi nghĩ mục đích của giáo dục là tạo ra cái trí mới mẻ này, nỗ tung, và không tuân phục vào một khuôn mẫu mà xã hội đã thiết lập.

Một cái trí tôn giáo là một cái trí sáng tạo. Nó không chỉ kết thúc quá khứ mà còn nỗ tung trong hiện tại. Và cái trí này – không phải là cái trí thông ngôn cho những quyển sách, kinh Gita, kinh Upanishads, kinh Bible – cái trí này có thể tìm hiểu và cũng có thể tạo ra một sự thật nỗ tung. Ở đây không có thông ngôn cũng không có tín điều.

Khó khăn cực kỳ khi có một tinh thần tôn giáo và có một cái trí khoa học, chính xác và rõ ràng, có một cái trí không sợ hãi, không quan tâm đến an toàn riêng rẽ của nó, những sợ hãi riêng rẽ của nó. Bạn không thể nào có một cái trí tôn giáo mà không tự hiểu rõ, không hiểu rõ mọi điều về chính bạn – thân thể của bạn, cái trí của bạn, những cảm xúc của bạn, cái trí làm việc như thế nào, tư tưởng vận hành như thế nào. Và muốn thoát khỏi tất cả việc đó, cởi bỏ tất cả việc đó, bạn phải tiếp cận nó bằng một cái trí khoa học, chính xác, rõ ràng, không thành kiến, không chỉ trích, nhưng quan sát, và nhìn thấy. Khi bạn có một cái trí như thế đó bạn thực sự là một con người có văn hóa, một con người biết nhân từ. Một con người như thế đó hiểu rõ sống là gì.

Làm thế nào người ta tạo ra được việc này. Bởi vì vấn đề khẩn cấp là giúp đỡ em học sinh có tính khoa học, suy nghĩ rất rõ ràng, chính xác, nhạy bén và cùng lúc giúp đỡ em cởi bỏ những chiều sâu của cái trí, vượt khỏi những từ ngữ, những nhãn hiệu khác nhau của em như là người Ấn độ giáo, người Hồi giáo, người Thiên chúa giáo. Liệu rằng có thể giáo dục em học sinh thoát khỏi tất cả những nhãn hiệu và tìm ra, trải nghiệm một cái gì đó mà không đo lường được bởi cái trí, không quyển sách nào chứa đựng, không vị đạo sư nào có thể dẫn dắt bạn, hay không? Nếu

một nền giáo dục như thế thực hiện được trong một ngôi trường giống như thế này nó sẽ phi thường lắm. Tất cả các bạn phải thấy rằng rất xứng đáng khi tạo ra một trường học như thế. Đó là điều gì những giáo viên và tôi đã thảo luận suốt nhiều ngày. Chúng tôi đã nói về rất nhiều sự việc – về uy quyền, về kỷ luật, dạy học như thế nào, dạy cái gì, lắng nghe cái gì, giáo dục là gì, văn hóa là gì, ngôi yên lặng bằng cách nào. Chỉ chú ý đến nhảy múa, đến ca hát, đến số học, đến những bài học, không là tổng thể của cuộc sống. Nó cũng là bộ phận của cuộc sống khi ngôi yên lặng và nhìn vào chính mình, khi có thấu triệt, khi nhìn thấy. Nó cũng cần thiết phải theo dõi suy nghĩ như thế nào, suy nghĩ cái gì, và tại sao bạn đang suy nghĩ. Nó cũng là bộ phận của cuộc sống khi nhìn ngắm chim chóc, khi quan sát người dân làng, nổi cơ cực của họ – mà mỗi người trong chúng ta đã tạo ra, mà xã hội nuôi dưỡng. Tất cả việc này là bộ phận của giáo dục.

3-Hiểu biết và thông minh.

Bạn ở đây để thu lượm hiểu biết – thuộc về lịch sử, thuộc về sinh học, thuộc về ngôn ngữ, thuộc về toán học, thuộc về khoa học, thuộc về địa lý và vân vân. Ngoài trừ hiểu biết mà bạn thu lượm ở đây, còn có hiểu biết tập thể, hiểu biết của chủng tộc, của ông bà của bạn, của những thế hệ quá khứ của bạn. Họ đều có nhiều trải nghiệm, nhiều sự việc xảy ra cho họ, và trải nghiệm tập hợp của họ đã trở thành hiểu biết. Rồi thì có hiểu biết của những trải nghiệm cá nhân riêng rẽ của bạn, những phản ứng, những ấn tượng riêng rẽ của bạn, những khuynh hướng và ý thích riêng rẽ của bạn, mà đã tạo ra những hình thức đặc trưng riêng của chúng. Vì vậy có hiểu biết thuộc về lịch sử, địa lý, toán học, vật lý, sinh học và khoa học; cũng có hiểu biết tập thể của quá khứ mà là truyền thống của cộng đồng, chủng tộc; rồi thì có hiểu biết cá nhân mà chính bạn đã trải nghiệm. Có ba loại hiểu biết này – khoa học, tập thể, cá nhân. Chúng ta có tập hợp lại để được gọi là thông minh hay không?

Bây giờ, hiểu biết là gì? Hiểu biết có liên quan đến thông minh hay không? Thông minh sử dụng hiểu biết, thông minh là khả năng suy nghĩ rõ ràng, khách quan, lành mạnh, sáng suốt. Thông minh là một trạng thái không có cảm xúc cá nhân tham dự vào,

không có quan điểm, thành kiến hay là ý thích cá nhân. Thông minh là khả năng hiểu rõ trực tiếp. Tôi sợ rằng đây là việc khá khó khăn, nhưng nó quan trọng, nó rất tốt cho bạn khi sử dụng bộ não của bạn. Vì vậy có hiểu biết, mà là quá khứ đang được liên tục thêm vào, và có thông minh. Thông minh là chất lượng của cái trí mà rất nhạy cảm, rất cảnh giác, rất tỉnh thức. Thông minh không bám chặt vào bất kỳ những nhận xét hay là đánh giá riêng biệt nào, nhưng có khả năng suy nghĩ rất rõ ràng, khách quan. Thông minh không gồm có hiểu biết của nhân loại và trải nghiệm của bạn. Bạn có theo kịp không? Bây giờ, làm thế nào vun quén được thông minh này? Năng lực của thông minh này là gì? Bạn đang sống ở đây, đang được giáo dục tất cả những môn học khác nhau, tất cả mọi ngành hiểu biết. Có phải bạn cũng đang được giáo dục để cho thông minh hiện hữu cùng lúc hay không? Bạn hiểu rõ vấn đề máu chót chưa? Bạn có lẽ có một hiểu biết rất giỏi về toán học hay là kỹ thuật. Bạn có thể có một mảnh bằng, vào cao đẳng và là một kỹ sư hạng nhất. Nhưng cùng lúc đó, bạn cũng đang trở nên nhạy cảm, tỉnh thức chứ? Bạn có đang suy nghĩ khách quan, rõ ràng, cùng với thông minh, hiểu rõ hay không? Có một sự hòa hợp giữa hiểu biết và thông minh, một sự thăng bằng giữa hai trạng thái này hay không? Bạn không thể suy nghĩ rõ ràng nếu có thành kiến, nếu có những quan điểm. Bạn không thể suy nghĩ rõ ràng nếu bạn không nhạy cảm: nhạy cảm đến thiên nhiên, nhạy cảm đến tất cả sự vật sự việc đang xảy ra quanh bạn, nhạy cảm không chỉ đến cái gì xảy ra phía bên ngoài nhưng còn xảy ra phía bên trong bạn. Nếu bạn không nhạy cảm, nếu bạn không tỉnh thức, bạn không thể suy nghĩ rõ ràng. Thông minh ngụ ý rằng bạn thấy vẻ đẹp của quả đất, vẻ đẹp của cây cối, vẻ đẹp của những bầu trời, hoàng hôn dễ thương, các vì sao, vẻ đẹp của sự tinh tế.

Bây giờ, thông minh này có phải đang được bạn vun quén ở đây trong ngôi trường này hay không? Có phải bạn đang vun quén nó hay chỉ thu lượm hiểu biết qua những quyển sách? Nếu bạn không thông minh, không nhạy cảm, vậy thì hiểu biết có thể trở nên rất nguy hiểm. Nó có thể được sử dụng cho những mục đích hủy diệt. Đây là điều gì toàn thể thế giới đang làm. Liệu bạn có trạng thái thông minh mà nghi vấn, cố gắng tìm ra, hay không? Những giáo viên và bạn đang làm gì để tạo ra chất lượng thông

minh này, mà nhìn thấy vẻ đẹp của quả đất, sự bần thủ, những ngôi nhà ổ chuột, và cũng ý thức được những sự việc xảy ra phía bên trong, người ta suy nghĩ như thế nào, người ta quan sát sự tinh tế của tư tưởng ra sao? Các bạn đang làm tất cả việc này phải không? Nếu không, vậy thì nền tảng giáo dục hiện nay của bạn là gì?

Bây giờ, chức năng của một người giáo dục là gì? Có phải nó chỉ trao cho bạn thông tin, hiểu biết, hay nó phải tạo ra thông minh này trong bạn? Nếu tôi là một giáo viên ở đây, bạn có biết tôi sẽ làm gì không? Trước hết, tôi muốn bạn đặt cho tôi những câu hỏi về mọi thứ – không phải về hiểu biết, mà rất đơn giản, nhưng hãy hỏi tôi cách quan sát như thế nào, cách nhìn ngắm những ngọn đồi này, cách nhìn ngắm cây me kia, cách lắng nghe một con chim đang hót, cách dõi theo một dòng suối chảy. Tôi sẽ giúp bạn thưởng thức quả đất và thiên nhiên tuyệt vời, vẻ đẹp của mảnh đất, màu đỏ của đất. Rồi thì tôi sẽ nói, hãy quan sát những người nông dân, những người dân làng. Hãy quan sát họ, đừng phê bình, chỉ quan sát sự rách nát của họ, nỗi cơ cực của họ, không phải là cái cách bạn nhìn vào họ bây giờ, với sự đứng đưng hoàn toàn. Có những túp lều tranh ở đó, bạn đã đến chưa? Những giáo viên đã xuống đó và nhìn thấy những túp lều kia hay chưa, và nếu tất cả họ nhìn thấy, họ đã làm việc gì? Vì vậy tôi sẽ bảo bạn nhìn, mà có nghĩa là bảo bạn nhạy cảm, và bạn không thể nhạy cảm nếu bạn cầu thả, đứng đưng đến mọi thứ đang xảy ra quanh bạn. Rồi thì tôi nói rằng, “Muốn thông minh, bạn phải biết bạn đang làm cái gì, cách bạn đi đứng ra sao, bạn nói chuyện như thế nào, bạn ăn uống làm sao.” Bạn hiểu không? Tôi sẽ nói với bạn về thức ăn của bạn. Tôi sẽ nói rằng, “Hãy quan sát, hãy thảo luận đi, đừng sợ hãi khi đặt bất kỳ câu hỏi nào, hãy tìm ra, hãy học hỏi”, và trong lớp học của bạn, tôi sẽ thảo luận một chủ đề với bạn, đọc như thế nào, học như thế nào, chú ý có nghĩa là gì. Nếu bạn nói rằng bạn muốn nhìn ra ngoài cửa sổ, tôi sẽ nói hãy nhìn ra cửa sổ đó, nhìn mọi thứ mà bạn muốn nhìn ngoài cửa sổ, và sau khi bạn đã thấy nó, hãy nhìn vào quyển sách của bạn với thích thú và quan tâm bằng với nó. Sau đó tôi sẽ nói rằng, “Qua những quyển sách, qua những cuộc thảo luận tôi đã giúp bạn được thông minh; hãy cho phép tôi giúp bạn tìm ra cách sống trong thế giới này một cách thông minh,

một cách lành mạnh, không phải lơ đãng ngủ gục.” Đó là chức năng của một người giáo viên, của một người giáo dục, không phải chỉ cho bạn nhiều dữ kiện, hiểu biết, nhưng còn chỉ cho bạn cái bao la tổng thể của cuộc sống, vẻ đẹp của nó, xấu xa của nó, hài lòng, hân hoan, sợ hãi, thống khổ. Để cho khi bạn rời nơi này, bạn là một con người phi thường mà có thể sử dụng thông minh của bạn trong cuộc sống, không phải chỉ là một con người đứng đưng, phá hoại, thiếu suy xét.

Bây giờ, các bạn đã lắng nghe – những giáo viên, vị hiệu trưởng, và những em học sinh, tất cả các bạn đã lắng nghe. Các bạn sẽ làm gì cho nó đây? Bạn biết không, chính là trách nhiệm của bạn, như những học sinh, và cũng là trách nhiệm của những giáo viên. Nó là trách nhiệm của những học sinh để đòi hỏi, để yêu cầu, không phải chỉ nói rằng “Tôi sẽ ngồi đây, dạy tôi đi”. Điều đó có nghĩa rằng bạn phải cực kỳ thông minh, nhạy cảm, sinh động, không thành kiến. Người giáo viên cũng được yêu cầu phải nhận thấy rằng bạn thông minh để cho khi bạn rời Rishi Valley bạn rời nó bằng một nụ cười, bằng vinh quang trong tâm hồn của bạn, để cho bạn được nhạy cảm, sẵn sàng để khóc để cười.

Học sinh: Nếu ông rất nhạy cảm, ông không nghĩ rằng ông có khuynh hướng trở thành xúc cảm hay sao?

Krishnamurti: Có điều gì sai trái với trạng thái xúc cảm hay sao? Khi tôi nhìn thấy những con người nghèo kia đang sống trong cơ cực, tôi cảm thấy rất mạnh mẽ. Điều đó sai trái à? Không có gì sai trái trong cảm thấy xúc cảm khi bạn trông thấy rách rưới, bẩn thỉu, nghèo đói quanh bạn. Nhưng bạn cũng xúc cảm mạnh mẽ nếu một người khác nói điều gì đó xấu xa về bạn. Khi việc này xảy ra bạn sẽ làm gì? Vì xúc cảm của bạn, bạn sẽ đáp trả lại anh ta mạnh mẽ phải không? Hay bởi vì bạn nhạy cảm, xúc cảm, bạn sẽ ý thức được việc gì bạn sắp làm? Nếu có một khoảng trống trước đáp trả của bạn và bạn nhìn ngắm, nhạy cảm vào khoảng trống đó, vậy thì trong khoảng trống đó thông minh len vào. Hãy cho phép khoảng trống đó; trong nó bắt đầu nhìn ngắm. Nếu bạn tỉnh táo cực độ về cái vấn đề đó, có hành động ngay tức khắc và hành động ngay tức khắc đó là hành động đúng đắn của thông minh.

Học sinh: Tại sao chúng ta lại bị quy định?

Krishnamurti: Tại sao bạn nghĩ rằng chúng ta bị quy định? Nó rất đơn giản. Bạn đã đặt câu hỏi. Bây giờ, hãy vận dụng bộ não của bạn. Hãy tìm ra tại sao bạn bị quy định. Bạn được sinh ra trong quốc gia này, bạn sống trong một môi trường, trong một nền văn hóa, bạn lớn lên thành một cậu bé trẻ tuổi, và sau đó điều gì xảy ra? Hãy nhìn ngắm những em bé quanh bạn. Hãy nhìn những bà mẹ, những người cha, nếu họ là người Ấn độ giáo, người Hồi giáo, người cộng sản, hay người tư bản; họ nói với em bé rằng, “Làm điều này, làm điều kia”. Em bé thấy người bà đến ngôi đền, thực hiện những nghi lễ, và em bé dần dần chấp nhận tất cả việc đó. Hay cha mẹ có lẽ nói rằng “Tôi không tin tưởng vào những lễ nghi” và đứa bé cũng chấp nhận như thế. Đơn giản rằng là cái trí, bộ não của em bé giống như là miếng bột mát-tít hay là đất sét và trên miếng mát-tít đó, những ý tưởng và ấn tượng được thực hiện, giống như những khe rãnh trong một cái đĩa nhạc. Mọi thứ đều được ghi lại. Vì vậy trong một em bé mọi thứ đều được ghi lại có ý thức hay không ý thức, cho đến khi dần dần em bé trở thành một người Ấn độ giáo, người Hồi giáo, người Thiên chúa giáo hay một người chẳng tin tưởng gì cả. Sau đó em bé đặt ra những phân chia – như là niềm tin của tôi, niềm tin của bạn, Chúa của tôi, Chúa của bạn, quốc gia của tôi, quốc gia của bạn. Bạn đã bị quy định để gắng sức nhiều; bạn phải gắng sức học hỏi, đậu một kỳ thi, bạn phải gắng sức sống tốt lành.

Vì vậy, câu hỏi là làm thế nào cái trí, mà bị quy định, tháo gỡ chính nó, để thoát khỏi tình trạng quy định? Bạn đề nghị thoát khỏi nó bằng cách nào đây? Bây giờ, hãy vận dụng thông minh của bạn và tìm ra. Đừng theo một ai đó mà nói rằng, “Làm điều này và bạn sẽ không bị quy định”; hãy tìm ra làm thế nào bạn sẽ tự thoát khỏi tình trạng quy định. Cố gắng lên, hãy trả lời tôi, hãy nói cho tôi, thảo luận với tôi đi.

Học sinh: Ông có thể bảo cho chúng em làm thế nào thoát khỏi tình trạng quy định của chúng em?

Krishnamurti: Để rơi vào cái bẫy của tình trạng quy định khác, đó là như vậy phải không? Trước hết, bạn có biết rằng bạn bị quy định hay không? Làm thế nào bạn biết được? Có phải chỉ vì một ai đó đã bảo với bạn rằng bạn bị quy định nên bạn biết phải không? Bạn có thấy được sự khác biệt hay không? Đó là, một ai đó

nói cho bạn rằng bạn bị đói, đó là một sự việc, và chính bạn tự biết rằng bạn bị đói hoàn toàn là một sự việc khác hẳn. Hai câu nói này hoàn toàn khác nhau, phải không? Cùng một cách như vậy, chính bạn có tự biết mà không cần một ai đó chỉ bảo rằng bạn bị quy định, như một người Ấn độ giáo, một người Hồi giáo hay không? Chính bạn có tự biết rằng bạn bị quy định hay không?

Bây giờ tôi sẽ hỏi bạn một câu hỏi và xem thử liệu rằng có một khoảng trống trước khi bạn trả lời nó. Được chứ? Bây giờ hãy quan sát, hãy suy nghĩ rất rõ ràng, không có cảm xúc, không có bất kỳ thành kiến nào. Câu hỏi của tôi là, bạn có ý thức được rằng bạn bị quy định mà không cần ai nói cho bạn biết hay không? Bạn có ý thức được hay không? Điều đó không khó khăn lắm.

Bạn biết ý thức được có nghĩa là gì hay không? Khi bị đau đớn ở ngón tay cái, bạn ý thức được đau đớn đó, không ai nói cho bạn về đau đớn. Bạn biết được nó. Bây giờ, trong cùng cách như vậy bạn có biết rằng bạn bị quy định, bị quy định vào suy nghĩ rằng bạn là một người Ấn độ giáo, rằng bạn tin tưởng điều này, rằng bạn không tin tưởng điều kia, rằng bạn phải đi đến một đền thờ, rằng bạn không được đi đến một đền thờ hay không? Bạn có ý thức được nó hay không?

Học sinh: Có.

Krishnamurti: Bạn có ý thức được à? Bây giờ vì bạn ý thức rằng bạn bị quy định, chuyện gì kế tiếp?

Học sinh: Sau đó em sẽ xem thử liệu rằng em có muốn thoát khỏi bị quy định hay không?

Krishnamurti: Bạn bị quy định và bạn ý thức được nó, vậy thì điều gì xảy ra? Rồi thì tôi hỏi rằng, có cái gì sai trái với bị quy định? Bây giờ tôi bị quy định như một người Hồi giáo và bạn bị quy định như một người Ấn độ giáo, đúng chứ? Chuyện gì xảy ra? Chúng ta có lẽ sống trên cùng một con đường, nhưng bởi vì tình trạng bị quy định của tôi, niềm tin của tôi, giáo điều của tôi, và bạn với niềm tin của bạn, với giáo điều của bạn, mặc dù chúng ta có thể gặp nhau trên cùng một con đường, chúng ta lại tách rời, phải không? Vì vậy nơi nào có tách rời phải có xung đột. Nơi nào có những phân chia quốc gia, kinh tế, xã hội, chính trị, phải có xung đột. Do đó, tình trạng bị quy định là yếu tố của phân chia. Vậy là, với mục đích sống thanh bình trong thế giới này, chúng ta

hãy làm tự do khỏi tình trạng bị quy định, hãy chấm dứt là người Hồi giáo hay Ấn độ giáo. Đây là yếu tố của thông minh; ý thức được rằng người ta bị quy định, rồi xem thử ảnh hưởng của tình trạng quy định đó trong thế giới, những phân chia, quốc gia, ngôn ngữ và vân vân, và hiểu rõ rằng nơi nào có phân chia nơi đó có xung đột. Khi bạn nhìn thấy việc này, khi bạn ý thức rằng bạn bị quy định, đó là vận hành của thông minh.

Ngày hôm nay như vậy đã đủ. Bạn có muốn thêm câu hỏi nào nữa hay không?

Học sinh: Làm thế nào người ta được tự do khỏi thành kiến?

Krishnamurti: Khi bạn nói, “làm thế nào”, bạn có ý gì qua từ ngữ đó? Làm thế nào tôi có thể đứng dậy khỏi nơi này? Tất cả mọi điều mà tôi phải làm là đứng dậy. Tôi không bao giờ hỏi làm thế nào tôi đứng dậy được. Hãy sử dụng thông minh của bạn. Hãy đừng có thành kiến, Đầu tiên hãy ý thức rằng bạn có thành kiến. Đừng để người khác bảo rằng bạn có thành kiến. Họ có thành kiến, vì vậy đừng bận tâm điều gì người khác nói về những thành kiến của bạn. Trước hết hãy ý thức rằng bạn có thành kiến. Bạn biết thành kiến gây ra điều gì không – nó phân chia con người. Vì vậy bạn thấy rằng phải có hành động thông minh, mà có nghĩa rằng cái trí phải có khả năng được tự do khỏi thành kiến, không phải hỏi “làm thế nào” mà có nghĩa là một hệ thống, một phương pháp. Hãy tìm ra liệu rằng cái trí của bạn có thể được tự do khỏi thành kiến hay không. Xem thử điều gì bao hàm trong đó. Tại sao bạn lại có thành kiến? Bởi vì thành phần trong tình trạng quy định của bạn là có thành kiến, và trong thành kiến có nhiều an ủi, nhiều vui thú. Vì vậy trước hết hãy ý thức được, hãy ý thức được vẻ đẹp của đất đai, hãy ý thức được cây cối, màu sắc, những cái bóng, chiều sâu của ánh sáng, và vẻ đẹp của cây cối đang chuyển động, và nhìn ngắm những con chim, ý thức được tất cả mọi thứ chung quanh bạn; sau đó dần dần di chuyển vào, tìm ra, hãy ý thức được chính bạn, hãy ý thức được phản ứng trong những liên hệ của bạn với những người bạn như thế nào – tất cả những việc đó mang lại thông minh. Từng đó đã đủ cho sáng hôm nay chưa? Vậy thì chúng ta sẽ làm một việc khác.

Trước hết hãy ngồi hoàn toàn yên lặng, thoải mái, ngồi rất tĩnh, thư giãn, tôi sẽ chỉ cho bạn biết. Bây giờ hãy nhìn những cái

cây, những quả đồi, hình dáng của chúng, hãy nhìn chúng, hãy nhìn chất lượng màu sắc của chúng, hãy nhìn chúng. Đừng lắng nghe tôi. Hãy nhìn ngắm và quan sát những cây kia, những cây màu vàng, những cây me, và sau đó nhìn cây bông giấy. Hãy quan sát không chỉ bằng cái trí mà còn cả đôi mắt của bạn nữa. Sau khi đã nhìn tất cả những màu sắc, hình thể của đất đai, của những quả đồi, những tảng đá, cái bóng, sau đó đi từ phía bên ngoài vào phía bên trong và nhắm mắt lại, nhắm mắt kín lại. Bạn đã ngừng quan sát những sự vật phía bên ngoài, và bây giờ với đôi mắt nhắm lại bạn có thể nhìn thấy điều gì đang xảy ra phía bên trong. Hãy nhìn ngắm điều gì đang xảy ra phía bên trong bạn, đừng suy nghĩ, nhưng chỉ nhìn ngắm, đừng chuyển động con người của bạn, chỉ giữ chúng rất, rất yên lặng bởi vì bây giờ không có gì để thấy nữa, bạn đã thấy tất cả mọi sự vật quanh bạn, bạn đang nhìn thấy điều gì đang xảy ra bên trong cái trí của bạn, và muốn nhìn thấy được điều gì đang xảy ra bên trong cái trí của bạn, bạn phải rất yên lặng. Và khi bạn làm việc này, bạn có biết chuyện gì xảy ra cho bạn hay không? Bạn trở nên rất nhạy cảm, bạn trở nên rất tỉnh thức với những sự việc ở bên ngoài lẫn bên trong, sau đó bạn phát hiện ra rằng người quan sát là vật được quan sát.

4-Tự do và trật tự.

Hôm nay là một buổi sáng đẹp, phải vậy không? Mát mẻ, trong lành và có những giọt sương trên cỏ và chim chóc đang hót líu lo. Tôi hy vọng bạn tận hưởng buổi sáng này, cũng nhiều bằng tôi, nhìn ra ngoài cửa sổ, nhìn vào bầu trời xanh không một đám mây, những cái bóng rõ ràng, không khí rung động và tất cả chim chóc đang reo hò hân hoan. Tôi hy vọng bạn đã lắng nghe.

Sáng nay, tôi muốn nói về một điều gì đó mà tất cả chúng ta phải hiểu rõ. Muốn hiểu rõ một điều gì đó, người ta phải lắng nghe, như bạn lắng nghe những con chim kia. Nếu bạn nghe tiếng hót rõ ràng đó, bài ca của con chim, bạn phải lắng nghe rất cẩn thận, rất chú ý, bạn phải theo sát từng âm điệu, theo sát mỗi rung động của âm thanh, xem thử nó vào sâu chừng nào và đi xa bao nhiêu. Và nếu bạn biết lắng nghe như thế nào, bạn học được nhiều lắm; lắng nghe quan trọng hơn bất kỳ điều gì khác trong cuộc

sống. Muốn biết lắng nghe như thế nào, bạn phải rất chú ý. Nếu cái trí của bạn, nếu những tư tưởng của bạn, nếu quả tim của bạn đang suy nghĩ về những sự việc khác, cảm thấy những sự việc khác, bạn không thể lắng nghe chim chóc. Muốn lắng nghe, bạn phải trao toàn bộ chú ý của bạn. Khi bạn đang quan sát một con chim, và đang nhìn ngắm những chiếc lông, những màu sắc, cái mỏ, kích cỡ và hình thể dễ thương của con chim, lúc đó bạn đang trao toàn bộ tâm hồn của bạn, cái trí và thân thể của bạn, mọi thứ bạn có, để nhìn ngắm nó. Và rồi thì bạn thực sự là bộ phận của con chim đó. Bạn thực sự tận hưởng nó. Vì vậy, trong cùng một cách, sáng nay, làm ơn hãy lắng nghe, không phải rằng bạn phải đồng ý hay không đồng ý với điều gì chúng ta đang nói, nhưng chỉ lắng nghe.

Có khi nào bạn ngồi trên bờ sông và quan sát dòng nước chảy qua hay chưa? Bạn không thể làm bất kỳ điều gì cho dòng nước. Có dòng nước trong veo, những chiếc lá chết, những cành cây. Bạn nhìn thấy một con thú chết trôi qua, và bạn đang nhìn ngắm tất cả việc đó. Bạn nhìn thấy chuyển động của nước, sự trong trẻo của nước, dòng chảy mau lẹ của nước và sự no đầy của nước. Nhưng bạn không thể làm gì cả. Bạn quan sát và thả dòng nước chảy đi. Vì vậy cùng một cách như thế hãy lắng nghe điều gì tôi muốn nói sáng nay.

Tự do không tồn tại nếu không có trật tự. Hai điều này hòa hợp nhau. Nếu bạn không thể có trật tự, bạn không thể có tự do. Hai điều này không thể tách rời được. Nếu bạn nói, “Tôi sẽ làm điều gì tôi thích, tôi sẽ có mặt cho bữa ăn của tôi khi nào tôi thích, tôi sẽ đến lớp học khi nào tôi thích” – bạn tạo ra vô trật tự. Bạn phải để ý đến những điều gì người khác muốn. Muốn mọi sự việc được vận hành êm ả, bạn phải đúng giờ. Nếu sáng nay tôi đến trễ mười phút tôi đã bắt bạn phải chờ đợi. Vì vậy tôi phải ý tứ. Tôi phải để ý đến những người khác. Tôi phải lễ phép, ân cần, quan tâm đến những người khác. Từ ý tứ đó, từ lưu tâm đó, từ cảnh giác đó, cả phía bên ngoài lẫn phía bên trong, có trật tự và cùng trật tự đó tự do hiện hữu.

Bạn biết không, những người lính khắp thế giới được tập luyện hàng ngày, họ được ra lệnh làm cái gì, được ra lệnh đi thẳng hàng. Họ tuân theo mệnh lệnh một cách tuyệt đối không cần suy nghĩ.

Bạn có biết điều đó gây ra cho con người cái gì không? Khi bạn được ra lệnh phải làm gì, suy nghĩ thế nào, vâng lời, tuân theo, bạn có biết điều gì tác động vào bạn hay không? Cái trí của bạn trở nên mờ dần, mất đi tánh khởi đầu của nó, sự mau lẹ của nó. Sự áp đặt ở phía bên ngoài, không do tự ý thức của kỷ luật này làm cho cái trí ngốc nghếch, nó làm cho bạn tuân phục, nó làm cho bạn bất chước. Nhưng nếu bạn kỷ luật chính bản thân mình bằng cách nhìn ngắm, lắng nghe, ý tứ, ân cần lưu tâm – từ nhìn ngắm đó, lắng nghe đó, ý tứ đó về những sự vật sự việc, trật tự hiện hữu. Nơi nào có trật tự, luôn luôn có tự do. Nếu bạn đang la hét, đang nói chuyện, bạn không thể nghe điều gì người khác phải nói. Bạn chỉ có thể nghe rõ ràng khi bạn ngồi yên lặng, khi bạn trao hoàn toàn chú ý của bạn.

Bạn cũng không thể nào có trật tự, nếu bạn không được tự do nhìn ngắm, nếu bạn không được tự do lắng nghe, nếu bạn không được tự do ân cần. Vấn đề tự do và trật tự này là một trong những vấn đề khẩn thiết và khó khăn nhất trong cuộc sống. Nó là một vấn đề rất phức tạp. Nó cần được suy nghĩ nhiều hơn là toán học, địa lý hay lịch sử. Nếu bạn không thực sự được tự do, bạn không bao giờ có thể nở hoa, bạn không bao giờ có thể tốt lành, không thể có vẻ đẹp. Nếu con chim không được tự do, nó không thể bay. Nếu hạt giống không được tự do để nở ra, để nhú lên khỏi mặt đất, nó không thể sống. Mọi thứ phải có tự do, kể cả con người. Con người lại kinh hãi tự do. Họ không muốn tự do. Chim chóc, sông hồ, cây cối, tất cả đều đòi hỏi tự do và con người cũng phải đòi hỏi nó nữa, không phải trong nửa chừng, nhưng hoàn toàn. Tự do, giải thoát, độc lập, để diễn tả cái gì người ta suy nghĩ, để làm cái gì người ta muốn làm, là một trong những sự việc quan trọng nhất trong đời. Được thực sự tự do khỏi tức giận, ganh ghét, hung bạo, tàn nhẫn, được thực sự tự do phía bên trong của người ta, là một trong những sự việc nguy hiểm và khó khăn nhất.

Bạn không thể có tự do chỉ vì những đòi hỏi. Bạn không thể nói rằng, “Tôi sẽ được tự do làm điều gì tôi thích.” Bởi vì còn có những người khác cũng đang muốn được tự do, cũng đang muốn được thể hiện điều gì họ cảm thấy, cũng đang muốn làm điều gì họ ao ước. Mọi người đều muốn được tự do, và vẫn vậy họ muốn được thể hiện chính bản thân họ – tức giận của họ, hung bạo của

họ, tham vọng của họ, ganh đua của họ và vân vân. Vì vậy luôn luôn có xung đột. Tôi muốn làm một điều gì đó và bạn muốn làm một điều gì đó và vì vậy chúng ta đánh nhau. Tự do không phải làm điều gì người ta muốn, bởi vì con người không thể nào sống một mình được. Ngay cả vị thầy tu, ngay cả vị khất sĩ cũng không được tự do làm điều gì anh ta muốn, bởi vì anh ta phải đấu tranh cho điều gì anh ta muốn, chiến đấu với bản thân anh ta, cái cọ trong bản thân anh ta. Và nó cần có thông minh, nhạy cảm, hiểu rõ to tát để được tự do. Và vẫn vậy, mỗi một con người, dù anh ta thuộc bất kỳ nền văn hóa nào, tuyệt đối phải được tự do. Vì vậy, bạn thấy không, tự do không thể tồn tại nếu không có trật tự.

Học sinh: Ông muốn nói rằng muốn được tự do không nên có kỷ luật phải không?

Krishnamurti: Tôi đã giải thích cẩn thận rằng bạn không thể có tự do nếu không có trật tự và trật tự là kỷ luật. Tôi không thích dùng cái từ ngữ “kỷ luật” đó bởi vì nó chứa đầy mọi loại ý nghĩa. Kỷ luật có nghĩa là tuân phục, bắt chước, vâng lời, nó có nghĩa làm cái gì bạn được người ta chỉ bảo, phải vậy không? Nhưng, nếu bạn muốn được tự do – và những con người phải hoàn toàn được tự do, nếu không họ không thể nở hoa, nếu không họ không thể là những con người thực sự – bạn phải tìm ra cho chính mình có trật tự là gì, giữ đúng giờ giấc, tử tế, rộng lượng, không sợ hãi là gì. Khám phá tất cả việc đó là kỷ luật. Điều này mang lại trật tự. Muốn tìm được bạn phải tra xét và muốn tra xét bạn phải được tự do. Nếu bạn để ý, nếu bạn đang canh chừng, nếu bạn đang lắng nghe, vậy thì, bởi vì bạn được tự do, bạn sẽ đúng giờ, bạn sẽ đến lớp đều đặn, bạn sẽ học hành, bạn sẽ thật sinh động đến độ bạn sẽ muốn làm những sự việc một cách nghiêm túc.

Học sinh: Ông nói rằng tự do rất nguy hiểm cho con người. Tại sao như thế?

Krishnamurti: Tại sao tự do lại nguy hiểm? Bạn biết xã hội là gì không?

Học sinh: Nó là một nhóm đông người mà bảo bạn làm cái gì và không làm cái gì.

Krishnamurti: Nó là một nhóm đông người mà bảo bạn làm cái gì hay không làm cái gì. Nó cũng là văn hóa, những phong tục, những thói quen của một cộng đồng nào đó; cấu trúc tôn giáo, đạo

đức, luân lý, xã hội, trong đó con người sống, cái nhóm đó thông thường được gọi là xã hội. Bây giờ, nếu mỗi cá nhân trong xã hội đó làm điều gì anh ta thích, anh ta sẽ là một hiểm họa cho xã hội đó. Nếu bạn làm điều gì bạn thích ở đây trong ngôi trường này, chuyện gì sẽ xảy ra đây? Bạn sẽ là mối nguy hiểm cho tất cả những người còn lại của ngôi trường, phải vậy không? Vì vậy thông thường con người không muốn những người khác được tự do. Một con người thực sự tự do, không phải trong ý tưởng, nhưng ở phía bên trong được tự do khỏi tham lam, tham vọng, ganh tị, hung bạo, được coi như là mối nguy hiểm cho con người, bởi vì anh ta hoàn toàn khác con người bình thường. Vì vậy, xã hội hoặc là thờ phụng anh ta hoặc là giết chết anh ta hay đứng dưng với anh ta.

Học sinh: Ông đã nói rằng chúng ta phải có tự do và trật tự nhưng làm thế nào chúng ta có được nó?

Krishnamurti: Trước hết bạn không thể lệ thuộc vào những người khác, bạn không thể chờ đợi một người nào đó cho bạn tự do và trật tự – dù đó là người cha của bạn, người mẹ của bạn, người chồng của bạn, giáo viên của bạn. Bạn phải tạo ra nó trong chính bản thân bạn. Đây là việc đầu tiên phải nhận ra, rằng bạn không thể xin xỏ bất kỳ điều gì từ người khác, ngoại trừ thức ăn, quần áo, và chỗ ở. Bạn không thể nài nỉ, hay dựa dẫm vào một người nào đó, những vị đạo sư của bạn hay những thần thánh của bạn. Không ai có thể cho bạn tự do và trật tự. Vì vậy, bạn phải tìm ra làm thế nào tạo ra trật tự trong chính bản thân bạn. Đó là, bạn phải tự quan sát và tìm được cho chính bạn ý nghĩa của việc tạo ra đức hạnh trong chính bạn. Bạn có biết đức hạnh là gì không – sống đạo đức, sống tốt lành? Đức hạnh là trật tự. Vì thế bạn phải tìm được trong chính mình làm thế nào để tốt lành, làm thế nào để tử tế, làm thế nào để ý tứ ân cần. Và từ ý tứ ân cần đó, từ canh chừng đó, bạn tạo ra trật tự và vì vậy tự do. Bạn phụ thuộc vào những người khác chỉ bảo cho bạn nên làm gì, rằng bạn không nên nhìn ra cửa sổ, rằng bạn nên đứng giờ, rằng bạn nên tử tế. Nhưng nếu bạn chủ ý nói rằng, “Tôi sẽ nhìn ra cửa sổ khi tôi muốn nhìn nhưng khi tôi học tôi sẽ chăm chú vào quyển sách,” bạn tạo ra trật tự trong chính bản thân mình mà không cần được dạy bảo bởi người khác.

Học sinh: Người ta tìm được gì khi được tự do?

Krishnamurti: Không được gì cả. Khi bạn nói người ta tìm được gì, bạn thực sự đang suy nghĩ dựa trên sự mua bán. Phải vậy không? Tôi sẽ làm việc này và đền đáp lại nó, làm ơn hãy cho tôi một cái gì đó. Tôi tử tế với bạn vì nó gây lợi lộc cho tôi. Nhưng đó không là tử tế. Vì vậy chừng nào chúng ta còn suy nghĩ dựa vào tìm được một cái gì đó, không có tự do. Nếu bạn nói rằng, “Nếu tôi được tự do, tôi sẽ có thể làm việc này và việc kia,” vậy thì không có tự do. Vì vậy đừng suy nghĩ dựa vào lợi ích. Chừng nào chúng ta còn suy nghĩ dựa vào lợi ích, không có tự do. Tự do chỉ có thể tồn tại khi không có động cơ thúc đẩy. Bạn không thương yêu một ai đó bởi vì anh ta cho bạn thức ăn, quần áo hay chỗ ở. Lúc đó nó không phải là tình yêu.

Bạn có khi nào đi dạo một mình không? Hay là bạn luôn luôn đi cùng với những người khác? Nếu thỉnh thoảng bạn đi ra ngoài một mình, không xa đây quá bởi vì bạn còn rất nhỏ, vậy thì bạn sẽ biết được chính bản thân bạn, bạn suy nghĩ cái gì, cảm thấy ra sao, đạo đức là gì, bạn muốn là cái gì. Hãy tìm ra. Và bạn không thể tìm ra về chính bản thân bạn nếu bạn luôn luôn đang nói chuyện, đi loanh quanh với bạn bè của bạn, với nửa tá người. Hãy ngồi yên lặng một mình dưới một cái cây, không phải với một quyển sách. Chỉ nhìn ngắm những vì sao, bầu trời trong xanh, chim chóc, hình dáng của những chiếc lá. Hãy nhìn cái bóng. Hãy nhìn con chim bay ngang bầu trời. Khi ở cùng với chính mình, ngồi yên lặng dưới một cái cây, bạn bắt đầu hiểu rõ những công việc của cái trí riêng của bạn và điều đó cũng quan trọng như là đi học.

5- Nhạy cảm

Vào một ngày trước, vài giáo viên trường này đã thảo luận với tôi về tầm quan trọng phải có nhạy cảm, sự cần thiết phải có một thân thể nhạy cảm và một cái trí nhạy cảm. Một con người ý thức được môi trường sống của anh ta, cũng như ý thức được mọi chuyển động của tư tưởng và cảm giác, một con người là một tổng thể hòa hợp, con người đó có tánh nhạy cảm. Làm thế nào nhạy cảm đó xảy ra được? Làm thế nào có được một sự thăng hoa trọn vẹn của thân thể, của những cảm xúc, của khả năng suy nghĩ sâu sắc và rộng rãi, để cho toàn thân tâm trở thành sinh động kinh ngạc đến mọi thứ quanh nó, đến mọi thách thức, đến mọi ảnh

hưởng? Và liệu điều đó có thể được trong một thế giới như thế này, một thế giới nơi hiểu biết công nghệ là quan trọng nhất, nơi kiếm tiền, nơi một kỹ sư hay một chuyên gia điện tử đang đảm trách vai trò quan trọng như thế, hay không? Liệu có thể có tánh nhạy cảm hay không? Nhà chính trị, những chuyên gia điện tử trở thành những cỗ máy kỳ diệu mang thân người, nhưng sống một cuộc sống rất chật hẹp. Họ là những con người đau khổ, không có chiều sâu. Tất cả điều mà họ biết là thế giới nhỏ xíu của họ, cái thế giới được khẳng định theo lãnh vực riêng của họ.

Một cuộc sống bị trói buộc trong hiểu biết công nghệ là một cuộc sống rất chật hẹp, rất giới hạn. Nó chắc chắn chỉ nuôi dưỡng phiền muộn và đau khổ. Nhưng liệu rằng người ta có thể có hiểu biết từ công nghệ, có thể làm mọi việc, kiếm được một ít tiền và vẫn sống trong thế giới với sự mãnh liệt, với sự rõ ràng, với tầm nhìn rộng rãi hay không? Đó là câu hỏi thực sự. Cuộc sống không chỉ là đi đến văn phòng ngày này sang ngày khác. Cuộc sống sinh động lạ thường, quan trọng lạ thường, và muốn như vậy bạn phải nhạy cảm, bạn phải có tánh nhạy cảm để tận hưởng vẻ đẹp. Bạn biết không, có một cái gì đó lạ thường về vẻ đẹp. Vẻ đẹp không bao giờ thuộc cá nhân, mặc dù chúng ta đã biến nó thành cá nhân. Chúng ta đã đặt những bông hoa lên mái tóc của chúng ta, có những cái áo choàng đẹp, mặc những áo sơ mi và quần dài đẹp, trông rất hợp thời trang và cố gắng hết sức mình để làm đẹp; đó là một vẻ đẹp rất giới hạn. Tôi không nói rằng không nên mặc quần áo đẹp, nhưng chỉ có ý rằng – đó không là tận hưởng vẻ đẹp. Tận hưởng vẻ đẹp là thấy một cái cây, thấy một bức tranh, thấy một pho tượng, thấy những đám mây, những bầu trời, thấy chim chóc đang bay lượn, thấy vì sao mai, và mặt trời lặn đằng sau những ngọn đồi kia. Muốn thấy vẻ đẹp vĩ đại như thế chúng ta phải từ bỏ cuộc sống cá nhân nhỏ xíu của chúng ta.

Bạn có thể thưởng thức giỏi. Bạn có biết thưởng thức giỏi có nghĩa là gì hay không? Để biết thế nào kết hợp những màu sắc, làm thế nào không gây ấn tượng xấu, không nói điều gì thô lỗ về bất kỳ ai, cảm thấy tử tế, thấy được vẻ đẹp của một ngôi nhà, có bức tranh hay hay trong phòng của bạn, có một căn phòng cân đối. Tất cả đó là thưởng thức giỏi, mà có thể được vun quén.

Nhưng thường thức giỏi không phải là tận hưởng vẻ đẹp. Vẻ đẹp không bao giờ thuộc về riêng tư.

Khi vẻ đẹp được biến thành cá nhân nó trở thành ích kỷ. Chỉ quan tâm đến bản thân mình là nguồn gốc của đau khổ. Bạn biết không, hầu hết mọi người đều không hạnh phúc trong thế giới này. Họ có tiền bạc, họ có vị trí và quyền hành. Nhưng lột đi lớp vỏ của tiền bạc, vị trí, quyền hành và bạn thấy dưới nó là một trạng thái nông cạn kinh khủng của tâm hồn. Cái nguồn của nông cạn, sâu muộn, xung đột và thống khổ khủng khiếp của họ là một cảm giác của tội lỗi và sợ hãi.

Tận hưởng thực sự vẻ đẹp là thấy một ngọn núi, thấy cây cối dễ thương, mà không có “bạn” ở đó; tận hưởng chúng, nhìn chúng mặc dù chúng có lẽ thuộc về một ai đó; thấy dòng chảy của một con sông và chuyển động cùng nó từ khi bắt đầu đến khi kết thúc, chìm đắm trong vẻ đẹp, trong mãnh liệt, trong dòng chảy xiết của con sông. Nhưng bạn không thể làm tất cả việc đó nếu bạn chỉ quan tâm đến quyền hành, đến tiền bạc, đến một nghề nghiệp. Đó chỉ là một phần của cuộc sống và chỉ quan tâm đến một phần của cuộc sống là không nhạy cảm và, vì vậy, sống một cuộc sống hẹp hòi lẫn đau khổ. Một cuộc sống tầm thường luôn luôn tạo ra những đau khổ và rối loạn không chỉ cho chính bản thân mình mà còn cho những người khác nữa. Tôi không đang giảng luân lý, tôi chỉ đang phát biểu những sự kiện của sự tồn tại.

Chức năng của những giáo viên không là giáo dục cái trí từng phần nhưng tánh tổng thể của cái trí; giáo dục bạn để cho bạn không bị vướng mắc trong cái vòng xoáy nhỏ hẹp của sự tồn tại nhưng sống trong dòng sông của cuộc sống. Đây là toàn bộ chức năng của giáo dục. Loại giáo dục đúng đắn vun quén toàn thân tâm của bạn, tánh tổng thể của cái trí bạn. Nó cho cái trí và quả tim của bạn một chiều sâu, một hiểu rõ vẻ đẹp.

Có thể, trong số các bạn những cô gái sẽ lớn lên rồi lập gia đình và những cậu trai sẽ có nghề nghiệp và đó sẽ là kết thúc. Bạn biết không, ngay khi bạn lập gia đình – tôi không nói rằng bạn không nên lập gia đình – bạn có người chồng, con cái của bạn, và những trách nhiệm bắt đầu chồng chất vào giống như những con quạ làm tổ trên cái cây. Người chồng, ngôi nhà, con cái của bạn, trở thành một thói quen và bạn bị vướng mắc trong thói quen đó.

Suốt cuộc đời của bạn, cho đến khi bạn chết, bạn sẽ làm việc, làm việc trong ngôi nhà hay đi đến văn phòng, mỗi ngày.

Vào một buổi sáng nào đó khi tôi thấy tất cả các bạn đang nô đùa vui vẻ – tôi tự hỏi chuyện gì sẽ xảy ra cho tất cả các bạn? Liệu các bạn sống một cuộc sống với ngọn lửa đang bùng cháy trong các bạn hay trong suốt phần còn lại của cuộc đời các bạn sẽ trở thành một người kinh doanh hay một người nội trợ? Các bạn sẽ làm gì đây? Các bạn không nên được giáo dục để thoát khỏi kính trọng, để phá vỡ tuân phục hay sao? Có thể tôi đang nói một điều gì đó nguy hiểm, nhưng nó không thành vấn đề. Có lẽ bạn sẽ chỉ nghe loáng thoáng và có lẽ điều này sẽ lắng sâu ở đâu đó trong ý thức của bạn và có lẽ vào một khoảnh khắc nào đó khi bạn sắp sửa thực hiện một quyết định, điều này có lẽ thay đổi cái nguồn sống của bạn.

Học sinh: Làm thế nào người ta được nhạy cảm?

Krishnamurti: Vào một buổi chiều hôm trước, tôi không biết liệu rằng bạn có trông thấy cơn mưa phùn đó hay không. Một cơn mưa bất thành linh. Có những đám mây chứa đầy mưa, sẫm đen, nặng nề. Cũng có những đám mây đầy ánh sáng, màu trắng, cùng ánh sáng màu hoa hồng ẩn hiện trong chúng. Và có những đám mây như những sợi lông đang nhẹ nhàng bay qua. Đó là một cảnh tuyệt vời và có vẻ đẹp vô biên. Nếu bạn không nhìn thấy và cảm thấy những việc này khi bạn còn nhỏ, khi bạn vẫn còn tò mò, khi bạn vẫn còn chưa quyết định, khi bạn vẫn còn đang nhìn ngắm, đang tìm kiếm, đang hỏi han; nếu bạn không cảm thấy việc đó bây giờ, vậy thì bạn sẽ không bao giờ cảm thấy được. Khi bạn lớn lên cuộc sống vây bủa bạn, cuộc sống trở nên khô cằn. Bạn hiếm khi nào nhìn thấy những ngọn đồi, một khuôn mặt xinh xinh và một nụ cười. Nếu không có cảm thấy của lòng thương yêu, tử tế, ân cần, cuộc sống trở nên rất sâu thẳm, xấu xa, hung bạo. Và khi bạn lớn lên bạn lấp đầy cuộc sống của bạn bằng chính trị, bằng quan tâm đến việc làm của bạn, đến gia đình của bạn. Bạn trở nên sợ hãi và dần dần mất đi cái chất lượng tuyệt vời của nhìn ngắm cảnh mặt trời lặn, những đám mây, những vì sao lúc trời tối. Khi bạn lớn lên, cái trí năng bắt đầu tạo ra những thảm họa trong cuộc sống của bạn. Tôi không có ý nói rằng bạn không được quyền có một trí năng hợp lý, rõ ràng, nhưng sự thống trị của nó làm cho

bạn dờ dẩn, làm cho bạn mất đi những sự việc đẹp đẽ của cuộc sống.

Bạn phải cảm thấy rất mãnh liệt về mọi thứ, không phải chỉ một hay hai sự việc, nhưng về mọi sự việc. Nếu bạn cảm thấy rất mãnh liệt, nếu bạn cảm thấy sinh động, đầy sức sống, bạn sẽ sống trong một trạng thái yên lặng sâu thẳm. Cái trí của bạn sẽ rất rõ ràng, đơn giản, mãnh liệt. Khi con người lớn lên, họ mất đi cái chất lượng cảm thấy này, đồng cảm này, ân cần này, cho những người khác. Đã mất nó rồi họ bắt đầu sáng chế ra những tôn giáo. Họ đã đến đền chùa, nhậu nhẹt, dùng thuốc men, để đánh thức dậy cái tánh khởi đầu tự nhiên này. Họ trở thành mộ đạo. Nhưng tôn giáo trên toàn thế giới được thiết lập chung bởi con người. Tất cả những đền chùa, những nhà thờ, những giáo điều, những niềm tin, được sáng chế bởi con người. Con người sợ hãi bởi vì anh ta bị lạc lõng khi không có một ý thức sâu sắc về vẻ đẹp, một ý thức sâu sắc về tình yêu. Và, bởi vì đã mất đi tánh ý thức này, những lễ nghi giả tạo, đi đến đền chùa, lặp lại những câu kinh, những thờ cúng trở nên rất quan trọng. Trong thực tế, chúng chẳng có tầm quan trọng nào cả. Tôn giáo được sinh ra từ sợ hãi trở thành sự mê tin dị đoan xấu xa.

Vì vậy, người ta phải hiểu rõ sợ hãi. Bạn biết không, người ta bị sợ hãi: sợ hãi cha mẹ của người ta, sợ hãi không đậu những kỳ thi, sợ hãi những giáo viên của người ta, sợ hãi con chó, sợ hãi con rắn. Bạn phải hiểu rõ sợ hãi và được tự do khỏi sợ hãi. Khi bạn được tự do khỏi sợ hãi có một cảm thấy mạnh mẽ của tốt lành, của suy nghĩ rất rõ ràng, của nhìn ngắm các vì sao, của nhìn ngắm những đám mây, của nhìn ngắm những khuôn mặt bằng một nụ cười. Và khi không còn sợ hãi, bạn có thể thâm nhập sâu thêm nữa. Rồi thì bạn có thể tìm được cho mình cái đó mà con người miệt mài tìm kiếm từ thế hệ này sang thế hệ khác.

Trong những hang động ở phía nam nước Pháp và ở Bắc Phi có những bức tranh có từ 25000 năm trước về những thú vật đang đánh nhau với con người, về những con hươu, về gia súc, chúng là những bức họa tuyệt vời. Chúng chỉ rõ sự tìm kiếm vô tận của con người, sự đấu tranh của con người vì sinh tồn và sự tìm kiếm của con người vì cái sự việc lạ lùng được gọi là Chúa. Nhưng con người không bao giờ tìm được cái sự việc lạ lùng đó. Bạn chỉ có thể bắt

gặp nó một cách bí mật, một cách vô tình, khi không còn sợ hãi thuộc bất kỳ loại nào. Khoảnh khắc không còn sợ hãi bạn có những cảm thấy rất mãnh liệt. Bạn càng cảm thấy mãnh liệt bao nhiêu, bạn càng ít quan tâm đến những sự việc nhỏ nhen bấy nhiêu. Chính sợ hãi đã xô đẩy đi tất cả cảm thấy về vẻ đẹp, về chất lượng của sự yên lặng lớn lao. Giống như bạn học toán, cũng vậy bạn cũng phải học sợ hãi. Bạn phải hiểu rõ sợ hãi và không chạy trốn nó để cho bạn có thể nhìn ngắm sợ hãi. Nó giống như đi dạo bộ và bất ngờ gặp một con rắn, bạn nhảy tránh và nhìn ngắm con rắn đó. Nếu bạn rất yên tĩnh, rất lặng, không sợ hãi, vậy thì bạn sẽ nhìn rất gần, giữ một khoảng cách an toàn. Bạn có thể quan sát cái lưỡi đen, và đôi mắt không có lông mi. Bạn có thể nhìn thấy những cái vẩy, những cái khuôn của làn da. Nếu bạn có thể quan sát con rắn rất gần, bạn nhìn thấy rõ và trân trọng nó và có lẽ có nhiều thương yêu cho con rắn đó. Nhưng bạn không thể nhìn thấy rõ nếu bạn sợ hãi, nếu bạn chạy đi khỏi. Vì vậy, giống như khi bạn nhìn một con rắn, bạn phải nhìn vào trận chiến này được gọi là cuộc sống, với những đau khổ, sầu muộn, hỗn loạn, xung đột, chiến tranh, hận thù, tham lam, tham vọng, lo âu và tội lỗi của nó. Bạn chỉ có thể nhìn vào cuộc sống và thương yêu nếu không còn sợ hãi.

Học sinh: Tại sao tất cả chúng ta đều muốn sống?

Krishnamurti: Đừng cười vì một cậu bé nhỏ xíu hỏi như thế, khi cuộc sống rất ngắn ngủi, tại sao chúng ta lại khao khát sống? Nó không đáng buồn lắm lắm khi một em bé đặt ra câu hỏi đó hay sao? Điều đó có nghĩa là cậu bé đã tự hiểu rõ rằng mọi thứ đều trôi qua mau lẹ. Chim chóc chết, lá rụng, người ta già cỗi, con người có bệnh tật, đau đớn, buồn rầu, đau khổ; một chút niềm vui, một chút vui thú và làm việc không ngừng nghỉ. Và cậu bé hỏi tại sao chúng ta bám vào tất cả việc này? Cậu ta trông thấy những người trẻ già nua trước tuổi tác như thế nào, trước thời gian sống của họ. Cậu ta trông thấy chết. Và con người bám vào cuộc sống bởi vì không có gì khác nữa để bám vào. Những thần thánh của cậu ta, những đền chùa của cậu ta, không chứa đựng sự thật; những quyển sách thiêng liêng của cậu ta chỉ là những từ ngữ. Vì vậy cậu ta hỏi tại sao người ta lại bám vào cuộc sống khi có thật nhiều đau khổ như thế. Bạn hiểu không? Bạn trả lời như thế nào?

Những người lớn trả lời như thế nào? Những giáo viên của ngôi trường này trả lời như thế nào? Có sự yên lặng. Những người lớn hơn đã sống dựa vào những ý tưởng, vào những từ ngữ, và cậu bé nói rằng, “Tôi đói, hãy cho tôi thức ăn, không phải là những từ ngữ.” Cậu ta không còn tin bạn và vì vậy cậu ta hỏi, “Tại sao chúng ta lại bám vào tất cả việc này?” Bạn có biết tại sao bạn bám vào không? Bởi vì bạn không còn biết cái gì khác nữa. Bạn bám vào ngôi nhà của bạn, bạn bám vào những quyển sách của bạn, bạn bám vào những thần tượng, những thần thánh, những kết luận, những quyển luyện của bạn, những đau khổ của bạn, bởi vì bạn không có cái gì khác nữa nhưng tất cả những việc bạn làm đó đều mang lại bất hạnh. Muốn tìm ra liệu rằng có một cái gì khác nữa hay không, bạn phải buông rơi cái gì bạn bám vào. Nếu bạn muốn băng qua một con sông, bạn phải đi khỏi bờ sông này. Bạn không thể ngồi mãi trên một bờ sông. Bạn muốn được tự do khỏi đau khổ và tuy nhiên bạn sẽ không chịu băng qua con sông. Vì vậy, bạn bám vào mọi thứ mà bạn biết dù nó gây đau khổ như thế nào và bạn sợ hãi phải buông bỏ nó đi bởi vì bạn không biết có cái gì phía bên kia con sông.

6-Sợ hãi.

Tôi chắc rằng bạn đã thường nghe từ những nhà chính trị, từ những nhà giáo dục, từ cha mẹ bạn và từ công chúng rằng bạn là thế hệ kế tiếp. Nhưng khi họ nói về bạn như một thế hệ mới, họ lại thực sự không có ý như vậy bởi vì họ chắc chắn rằng bạn tuân phục vào cái khuôn mẫu cũ của xã hội. Họ thực sự không muốn bạn là một loại người khác hẳn, mới mẻ. Họ muốn bạn sống máy móc, phù hợp trong truyền thống, tuân phục, tin tưởng chấp nhận uy quyền. Bất chấp những việc này, nếu bạn có thể thực sự được tự do chính mình khỏi sợ hãi, không phải bằng lý thuyết, không phải bằng lý tưởng, không phải ở phía bên ngoài, nhưng thực sự ở phía bên trong, sâu thẳm, vậy thì bạn có thể trở thành con người hoàn toàn khác hẳn. Vậy thì bạn có thể trở thành thế hệ kế tiếp. Những người già hơn bị chất đầy sợ hãi – sợ hãi cái chết, sợ hãi mất việc làm, sợ hãi những ý kiến của công chúng. Họ hoàn toàn bị kẹp chặt trong gọng kìm của sợ hãi. Vì vậy những thần thánh của họ, những kinh thánh của họ, những lễ nghi của họ đều ở

trong lãnh vực của sợ hãi và thế là cái trí bị biến dạng, bị suy đồi thật kỳ lạ. Một cái trí như thế không thể nào suy nghĩ một cách ngay thẳng, không thể nào lý luận hợp lý, khôn ngoan, lành mạnh, bởi vì nó bị bám rễ trong sợ hãi. Hãy quan sát những thế hệ giữa nua và bạn sẽ nhận thấy nó sợ hãi như thế nào về mọi thứ – về cái chết, về bệnh tật, về việc đi ngược lại truyền thống, về khác biệt, về mới mẻ.

Sợ hãi là cái gì mà ngăn cản sự nở hoa của cái trí, sự nở hoa của tốt lành. Hầu hết chúng ta học hỏi qua sợ hãi. Sợ hãi là bản thể của uy quyền và vâng lời; các bậc cha mẹ và những chính phủ đòi hỏi sự vâng lời. Có uy quyền của quyền sách, uy quyền tùy theo Sankara, Phật, uy quyền tùy theo Einstein. Hầu hết mọi người là những người theo sau; họ biến người khởi đầu thành một uy quyền và qua truyền bá, qua ảnh hưởng, qua văn chương, họ áp đặt vào bộ não mỏng manh sự cần thiết của vâng lời. Điều gì xảy ra cho bạn khi bạn vâng lời? Bạn ngừng suy nghĩ. Bởi vì bạn cảm thấy rằng những uy quyền biết quá nhiều, những uy quyền là những người có nhiều quyền hành, có nhiều tiền, có thể đuổi bạn ra khỏi nhà, bởi vì họ sử dụng từ ngữ “bổn phận, tình yêu”, bạn đầu hàng, bạn tuân phục, bạn bắt đầu vâng lời, bạn trở thành nô lệ cho một lý tưởng, cho một ý tưởng, cho một ảnh hưởng. Khi bộ não đang tuân theo một khuôn mẫu của vâng lời, nó không còn khả năng trong sáng nữa, không còn khả năng suy nghĩ đơn giản và ngay thẳng nữa.

Bây giờ, liệu có thể học hỏi mà không có uy quyền hay không? Bạn có biết học hỏi là gì không? Thâu lượm hiểu biết là một việc nhưng học hỏi là một việc hoàn toàn khác hẳn. Một cái máy có thể thâu lượm thông tin giống như một người máy hay một máy vi tính. Một cái máy thâu lượm hiểu biết bởi vì nó đang được nạp vào những thông tin nào đó. Nó thâu lượm mỗi lúc một nhiều thông tin và sau đó trở thành hiểu biết. Nó có khả năng thâu lượm thông tin, lưu trữ nó và đáp lại khi nó được yêu cầu trả lời một câu hỏi. Trái lại khi cái trí con người biết học hỏi, vậy thì nó có khả năng còn nhiều hơn là thâu lượm và lưu trữ nữa. Nhưng có thể học hỏi được chỉ khi nào cái trí được trong sáng, khi nó không nói rằng “Tôi biết.” Vì vậy, người ta phải phân biệt rõ, tách rời học hỏi khỏi thâu lượm hiểu biết. Thâu lượm hiểu biết làm cho

bạn máy móc nhưng học hỏi làm cho cái trí rất trong sáng, hồn nhiên và tinh tế. Và bạn không thể nào học hỏi nếu bạn chỉ tuân theo uy quyền của hiểu biết. Khắp thế giới này, hầu hết những người giáo dục chỉ đầu lượm và áp đặt hiểu biết và vì vậy đang làm cho cái trí trở thành máy móc và mất đi khả năng học hỏi. Bạn chỉ có thể học hỏi khi bạn không biết. Học hỏi chỉ hiện hữu khi không còn sợ hãi và khi không còn uy quyền.

Câu hỏi là, làm thế nào người giáo viên dạy môn toán, hay bất kỳ môn học nào khác mà không có uy quyền, và vì vậy, không có sợ hãi? Sợ hãi theo căn bản liên quan đến sự ganh đua. Dù rằng ganh đua trong một lớp học hay là ganh đua trong cuộc sống. Sợ hãi mình không là ai cả, không đạt được, không thành công, có ngay tại gốc rễ của ganh đua. Nhưng khi có sợ hãi, bạn ngừng học hỏi. Và vì vậy dường như đối với tôi chính chức năng của giáo dục là loại bỏ sợ hãi, thấy rằng bạn không trở thành máy móc và cùng lúc cho bạn hiểu biết. Học hỏi mà không trở thành máy móc, mà có nghĩa rằng không còn sợ hãi, là một vấn đề phức tạp. Nó liên quan đến việc loại bỏ tất cả ganh đua. Trong qui trình ganh đua này, bạn tuân phục, và dần dần bạn hủy diệt tánh tinh tế, trong sáng, tươi trẻ của bộ não. Nhưng bạn không thể khước từ sự hiểu biết. Vì vậy, liệu có thể có hiểu biết và vẫn học hỏi để được tự do khỏi sợ hãi hay không? Bạn có hiểu rõ việc này không?

Khi nào bạn học hỏi nhiều nhất? Bạn có khi nào quan sát chính bạn đang học hỏi hay không? Thỉnh thoảng cố gắng quan sát chính bạn và quan sát chính bạn đang học hỏi. Bạn học hỏi nhiều nhất khi bạn không còn sợ hãi, bạn không còn bị đe dọa bởi uy quyền, bạn không còn ganh đua với người bên cạnh của bạn. Lúc đó cái trí của bạn trở nên sinh động lạ thường. Vì vậy vấn đề cho người giáo viên và vấn đề cho bạn, như một học sinh, là học hỏi mà không có uy quyền, đầu lượm hiểu biết mà không làm biến dạng hay làm dờ dẩn bộ não và loại bỏ sợ hãi. Bạn có hiểu vấn đề này không? Muốn học hỏi phải không có tuân phục, không có uy quyền và tuy nhiên bạn phải đầu lượm hiểu biết. Muốn kết hợp tất cả việc này mà không làm biến dạng bộ não là vấn đề quan trọng. Để cho khi bạn lớn lên, khi bạn đậu những kỳ thi và lập gia đình, bạn gặp gỡ cuộc sống bằng sự trong sáng, không còn sợ hãi.

Rồi thì bạn luôn luôn đang học hỏi cuộc sống; không phải là diễn giải cuộc sống theo cái khuôn mẫu của bạn.

Bạn có hiểu cuộc sống là gì không? Bạn còn nhỏ quá để hiểu được điều này. Tôi sẽ bảo cho bạn biết. Bạn có nhìn thấy những người dân làng kia trong những bộ quần áo rách nát, bẩn thỉu, thường xuyên bị đói, làm việc mỗi ngày trong suốt đời họ hay không? Đó là một phần của cuộc sống. Rồi thì bạn nhìn thấy có con người đang lái một chiếc xe hơi, người vợ ngồi bên phủ đầy nữ trang, đầy nước hoa, có nhiều người hầu. Đó cũng là một phần của cuộc sống. Rồi thì có con người tự nguyện vất bỏ của cải, sống cuộc sống rất đơn giản, rất vô danh, không muốn mọi người biết đến, không tuyên bố rằng anh ta là một vị thánh. Đó là một phần của cuộc sống. Rồi thì có con người muốn trở thành người ẩn dật, người khát sĩ, và cũng có con người trở thành một người hiển dật, họ không muốn suy nghĩ, chỉ mù quáng tuân theo. Đó cũng là một phần của cuộc sống. Rồi thì có con người suy nghĩ cẩn thận, hợp lý, khôn ngoan, kỹ càng, và phát giác rằng những tư tưởng như thế đó đều bị trói buộc rồi đi vượt khỏi tư tưởng. Đó cũng là một phần của cuộc sống. Và chết cũng là một phần của cuộc sống, mất mát mọi thứ. Niềm tin vào thần thánh và những vị nữ thần, vào những đấng cứu rỗi, vào thiên đàng, vào địa ngục, cũng là một phần của cuộc sống. Nó là một phần của cuộc sống khi yêu thương, hận thù, cảm thấy ganh tị, cảm thấy tham lam, và nó cũng là một phần của cuộc sống khi vượt khỏi tất cả những sự việc tầm thường này. Không tốt lành gì cả khi lớn lên và chấp nhận một phần của cuộc sống, cái phần máy móc quan tâm đến sự thâm lường hiểu biết, mà có nghĩa là chấp nhận cái giá trị đã được tạo ra bởi thế hệ quá khứ. Cha mẹ bạn tình cờ có tiền bạc, họ gửi bạn đến trường và sau đó cao đẳng, họ hiểu rằng bạn phải có một việc làm. Và tiếp theo bạn lập gia đình và đó là sự kết thúc của nó. Tất cả việc này chỉ là một mảnh nhỏ của cuộc sống. Nhưng còn có lãnh vực rộng lớn này của cuộc sống, một lãnh vực bao la vượt khỏi mọi tư tưởng; muốn hiểu rõ lãnh vực này phải không còn sợ hãi, và điều đó khó khăn vô cùng.

Một trong những vấn đề quan trọng trong cuộc sống là cái sự kiện rằng người ta tàn tạ dần đi, mất đi tánh hòa đồng. Sợ hãi và thoái hóa có liên quan lẫn nhau. Khi lớn lên, nếu bạn không giải

quyết vấn đề sợ hãi khi nó phát sinh, ngay lập tức, không chần chừ chờ sang ngày mai, cái yếu tố thoái hóa sẽ chen vào. Nó giống như một căn bệnh, giống như một vết thương gây nhức nhối, gây băng hoại. Sợ hãi không có việc làm tốt hơn, không thành tựu cho bạn, sợ hãi bị cạn kiệt khả năng của bạn, nhạy cảm của bạn, chất lượng trí năng của bạn, sợi dây luân lý của bạn. Vì vậy giải quyết vấn đề sợ hãi và yếu tố thoái hóa đều liên quan lẫn nhau. Hãy cố gắng tìm được bạn sợ hãi cái gì và xem thử liệu bạn có thể vượt khỏi sợ hãi đó, không phải bằng lời, không phải bằng lý thuyết, nhưng thực sự. Đừng chấp nhận uy quyền. Chấp nhận uy quyền là vâng lời mà chỉ nuôi dưỡng sợ hãi thêm nữa.

Muốn hiểu rõ sự phức tạp lạ thường này được gọi là cuộc sống, mà ở trong thời gian và vượt khỏi thời gian, bạn phải có một cái trí rất hồn nhiên, trong sáng và tươi trẻ. Một cái trí của đây đưa sợ hãi trong chính nó, ngày này sang ngày khác, tháng này sang tháng khác, là một cái trí máy móc. Và bạn biết rằng những cái máy không thể giải quyết được những vấn đề của con người. Bạn không thể nào có một cái trí hồn nhiên, trong sáng và tươi trẻ nếu bạn chất đầy sợ hãi, nếu từ niên thiếu cho đến khi bạn chết, bạn được dạy dỗ trong sợ hãi. Đó là lý do tại sao một nền giáo dục đúng đắn, một nền giáo dục trung thực phải loại bỏ đi sợ hãi.

Học sinh: Làm thế nào người ta có thể hoàn toàn được tự do khỏi sợ hãi.

Krishnamurti: Trước hết bạn phải biết sợ hãi là gì. Nếu bạn biết người vợ, người chồng, người cha, người mẹ, xã hội của bạn, bạn không còn sợ hãi họ nữa. Hiểu rõ thấu đáo một điều gì đó làm cho cái trí được tự do khỏi sợ hãi.

Làm thế nào bạn sẽ tìm ra được sợ hãi? Có phải bạn sợ hãi ý kiến của công chúng, ý kiến của công chúng là điều gì bạn bè nghĩ về bạn phải không? Hầu hết chúng ta, đặc biệt khi chúng ta còn nhỏ, đều muốn trông giống nhau, ăn mặc giống nhau, nói chuyện giống nhau. Chúng ta không muốn thậm chí cả một khác biệt nhỏ, bởi vì khác biệt nghĩa là không tuân phục, không chấp nhận khuôn mẫu. Khi bạn bắt đầu nghi vấn cái khuôn mẫu thì có sợ hãi. Bây giờ hãy tìm hiểu sợ hãi đó, hãy thâm nhập trong nó. Đừng nói rằng, “Tôi sợ hãi”, và chạy trốn nó. Hãy nhìn ngắm nó, hãy đối mặt nó, hãy tìm ra tại sao bạn sợ hãi.

Giả sử rằng tôi sợ hãi người láng giềng của tôi, người vợ của tôi, chúa của tôi, quốc gia của tôi – bây giờ, sợ hãi đó là gì vậy? Nó là thực tế hay nó chỉ ở trong tư tưởng, trong thời gian? Tôi sẽ đưa ra một ví dụ đơn giản hơn. Tất cả chúng ta sẽ chết vào một thời điểm này hay thời điểm khác. Chết là điều không tránh khỏi cho tất cả chúng ta và suy nghĩ về chết tạo ra sợ hãi. Nhưng nếu nó là thực tế, nếu chết ở đó ngay lập tức và tôi sẽ chết lúc này, không có sợ hãi. Bạn hiểu chứ? Tư tưởng trong thời gian tạo ra sợ hãi. Nhưng nếu một điều gì đó phải được làm ngay tức khắc thì không có sợ hãi, bởi vì suy nghĩ không xảy ra được nữa. Nếu tôi sẽ chết trong tích tắc kế tiếp, vậy thì tôi đối mặt nó, nhưng cho tôi một tiếng đồng hồ, và tôi bắt đầu nói rằng, “Tài sản của tôi, con cái của tôi, quốc gia của tôi, tôi vẫn chưa viết xong quyền sách của tôi.” Tôi lo lắng, sợ hãi.

Vì vậy sợ hãi luôn luôn ở trong thời gian, bởi vì thời gian là tư tưởng. Muốn loại bỏ sợ hãi bạn phải xem tư tưởng như là thời gian và sau đó tìm hiểu toàn qui trình suy nghĩ này. Điều đó hơi khó khăn một tí.

Tôi sợ hãi cha mẹ của tôi, xã hội của tôi, sợ hãi điều gì họ sẽ nói ngày mai hay mười ngày sau. Suy nghĩ của tôi về điều gì có lẽ xảy ra chiếu rọi sợ hãi. Vì vậy liệu tôi có thể nói rằng, “Tôi sẽ nhìn sợ hãi đó ngay lúc này, không phải mười ngày sau” hay không? Liệu tôi có thể yêu cầu được nghe điều gì họ sẽ nói ngay lúc này rồi suy xét lời phê bình đó và nếu họ lại tình cờ nói đúng, liệu tôi có thể chấp nhận nó hay không? Tại sao tôi phải sợ hãi? Và nếu họ nói sai lầm, tôi cũng chấp nhận việc đó. Tại sao họ không sai lầm? Tại sao tôi lại phải sợ hãi? Và tôi sẽ lắng nghe người giáo viên để học hỏi, nhưng tôi sẽ không sợ hãi. Vì vậy khi tôi đối mặt với sợ hãi, tôi phải tìm hiểu, mà là một tiến hành rất phức tạp bởi vì nó liên quan đến vấn đề thời gian.

Bạn biết không, có hai loại thời gian, thời gian dựa vào đồng hồ, phút kế tiếp, tối nay, ngày kia; và có một loại thời gian khác được tạo ra bởi cái tinh thần phía bên trong người ta, bởi tư tưởng – “Tôi sẽ là một người vĩ đại”, “Tôi sẽ có một việc làm,” “Tôi sẽ đi Châu âu” – đó là tương lai thuộc tâm lý, trong thời gian và không gian. Bây giờ, khi hiểu rõ được thời gian tuần tự dựa vào đồng hồ

và hiểu rõ được thời gian như tư tưởng đồng thời vượt khỏi cả hai, là thực sự được tự do khỏi sợ hãi.

Học sinh: Ông nói rằng nếu ông biết một điều gì đó, ông chấm dứt cảm giác sợ hãi về nó. Nhưng làm thế nào ông biết được chết là gì?

Krishnamurti: Đó là một câu hỏi hay. Bạn đang hỏi “Làm thế nào bạn biết được chết là gì và làm thế nào bạn có thể chấm dứt sợ hãi nó?” Tôi sẽ giải thích cho bạn. Bạn biết có hai loại chết – chết thuộc cơ thể và chết của tư tưởng. Hiển nhiên cơ thể sẽ chết – giống như một cây bút chì đang sử dụng, cuối cùng nó cũng cụt ngắn đi. Bác sĩ có thể sáng chế ra mọi loại thuốc men mới; bạn có thể kéo dài được một trăm hai mươi năm thay vì tám mươi năm. Nhưng vẫn vậy sẽ có chết. Các cơ quan cơ thể kết thúc. Chúng ta không sợ hãi điều đó. Điều gì chúng ta sợ hãi là sự tiếp cận đến một kết thúc của tư tưởng, của “cái tôi” mà đã sống thật nhiều năm, “cái tôi” mà kiếm được rất nhiều tiền, mà có một gia đình, con cái, mà muốn trở nên quan trọng, mà muốn có nhiều tài sản hơn, tiền bạc hơn. Chết “cái tôi” đó là điều gì tôi sợ hãi. Bạn có thấy được sự khác biệt giữa hai điều hay không? Chết của cơ thể và chết của “cái tôi”?

Chết “cái tôi” theo tâm lý còn quan trọng hơn là chết của cơ thể và đó là điều gì chúng ta sợ hãi. Bây giờ hãy hưởng một vui thú và chết vui thú đó đi. Tôi sẽ giải thích việc này cho bạn. Bạn hiểu rằng tôi không muốn bàn luận toàn bộ vấn đề; tôi chỉ đang trình bày ngắn gọn một điều gì đó. Bạn thấy rằng “cái tôi” là tập hợp của nhiều vui thú và nhiều đau khổ. Liệu rằng “cái tôi” đó có thể chết đi một việc hay không? Rồi thì nó sẽ biết được chết có nghĩa là gì? Đó là, liệu tôi có thể chết đi một ước muốn hay không? Liệu tôi có thể nói rằng “Tôi không cần ước muốn đó, tôi không cần vui thú đó hay không? Liệu tôi có thể kết thúc nó, chết đi nó hay không? Bạn biết gì về thiên định hay không?

Học sinh: Không, thưa ông.

Krishnamurti: Những người lớn cũng không biết nó đâu. Họ ngồi ở một góc phòng, nhắm mắt lại và tập trung, giống như các em học sinh đang cố gắng tập trung vào một quyển sách. Đó không phải là thiên định. Thiên định là một điều gì đó lạ thường, nếu biết cách thực hiện nó. Tôi sẽ nói một chút ít về nó.

Trước tiên, bạn hãy ngồi rất yên lặng; đừng ép buộc bạn ngồi yên lặng, nhưng ngồi hay nằm xuống yên lặng mà không có ép buộc thuộc bất kỳ loại nào. Bạn hiểu chứ? Sau đó hãy quan sát suy nghĩ của bạn. Hãy quan sát điều gì bạn đang suy nghĩ. Bạn phát hiện ra rằng bạn đang suy nghĩ về đôi giày của bạn, cái áo của bạn, điều gì bạn sắp nói, con chim phía bên ngoài mà bạn đang lắng nghe; theo dõi những tư tưởng như thế và tìm hiểu tại sao mỗi tư tưởng lại phát sinh. Đừng cố gắng thay đổi suy nghĩ của bạn. Hãy tìm hiểu tại sao mỗi tư tưởng nào đó phát sinh trong cái trí của bạn để cho bạn bắt đầu hiểu rõ ý nghĩa của mỗi tư tưởng và mỗi cảm thấy mà không có bất kỳ sự ép buộc nào. Và khi một tư tưởng phát sinh, đừng chỉ trích nó, đừng nói rằng nó đúng, nó sai, nó tốt, nó xấu. Chỉ nhìn ngắm nó, để cho bạn bắt đầu có một trực nhận, trạng thái ý thức luôn luôn năng động trong việc quan sát mọi loại tư tưởng, mọi loại cảm thấy. Bạn sẽ biết được mọi tư tưởng ẩn nấp sâu kín, mọi động cơ thúc đẩy lên lút, mọi cảm thấy, mà không gây biến dạng, mà không nói rằng nó đúng, sai, tốt hay xấu. Khi bạn nhìn, khi bạn thâm nhập vào tư tưởng, rất rất sâu, cái trí của bạn trở nên tĩnh tế, sinh động lạ thường. Không một phần nào của cái trí ngủ quên đi. Cái trí hoàn toàn tỉnh thức.

Đó chỉ là nền tảng. Rồi thì cái trí của bạn rất yên lặng. Toàn thân tâm của bạn trở nên rất tĩnh. Rồi thì thâm nhập tĩnh lặng đó, sâu hơn, xa hơn nữa – toàn tiến hành đó là thiền định. Thiền định không phải là ngồi trong một góc phòng lặp lại nhiều từ ngữ; hay suy nghĩ một bức hình và chìm sâu vào những tưởng tượng mê mẩn, man dại nào đó.

Hiểu rõ nguyên qui trình suy nghĩ và cảm thấy của bạn là được tự do khỏi tất cả tư tưởng, được tự do khỏi tất cả cảm thấy để cho cái trí của bạn, toàn thân tâm của bạn trở nên rất tĩnh lặng. Và đó cũng là một phần của cuộc sống và với tĩnh lặng đó, bạn có thể nhìn ngắm cái cây, bạn có thể nhìn ngắm con người, bạn có thể nhìn ngắm bầu trời và các vì sao. Đó là vẻ đẹp của cuộc sống.

7-Bạo lực

Có nhiều bạo lực trong thế giới. Có bạo lực vật chất và cũng có bạo lực phía bên trong. Bạo lực vật chất là giết người khác, làm tổn thương người khác có ý thức, có dụng ý, hay là không suy

nghĩ, nói những sự việc độc ác, đầy thù địch và căm hận; và phía bên trong, phía bên trong của làn da, ghét mọi người, căm hận mọi người, chỉ trích mọi người. Phía bên trong chúng ta đang cãi nhau, đang đánh nhau, không chỉ với những người khác, mà còn với chính chúng ta. Chúng ta muốn mọi người thay đổi, chúng ta muốn ép buộc họ tuân theo cách suy nghĩ của chúng ta.

Trong thế giới, khi chúng ta lớn lên, chúng ta trông thấy nhiều bạo lực, ở mọi mức độ của sự hiện hữu của con người. Bạo lực cuối cùng là chiến tranh – giết chóc vì những lý tưởng, vì những nguyên tắc tạm gọi là tôn giáo, vì những quốc gia, giết chóc để bảo vệ một mảnh đất nhỏ xíu. Muốn làm điều đó, con người sẽ giết chóc, hủy diệt, tàn sát và chính anh ta cũng bị tàn sát. Có bạo lực khủng khiếp trong thế giới; người giàu có muốn kềm hãm người khác nghèo khổ và người nghèo khổ muốn trở thành giàu có và trong quá trình đó căm giận người giàu có. Và bạn, bị vướng mắc trong xã hội, cũng sẽ góp phần vào việc này.

Có bạo lực giữa người chồng, người vợ và con cái. Có bạo lực, đối địch, hận thù, hung bạo, chỉ trích xấu xa, tức giận – tất cả điều này có sẵn tự nhiên trong con người, có sẵn tự nhiên trong mỗi con người. Nó có sẵn trong bạn. Và giáo dục phải giúp đỡ bạn thoát khỏi tất cả những việc đó, không chỉ là đậu một kỳ thi và có một việc làm. Bạn phải được giáo dục để cho bạn trở thành một con người thực sự nhạy bén, thông minh, lành mạnh, xuất sắc, không phải một con người tàn ác với bộ não rất thông thái để có thể tranh cãi và bảo vệ sự tàn ác của anh ta. Bạn sẽ đối diện với tất cả bạo lực này khi bạn lớn lên. Bạn sẽ quên đi tất cả những điều mà bạn đã nghe ở đây, và sẽ bị kẹt trong dòng chuyển động của xã hội. Bạn sẽ trở thành giống như phần còn lại của thế giới bạo lực, giận dữ, độc địa, cần cỗi, hung tợn và bạn sẽ không giúp đỡ tạo ra một xã hội mới, một thế giới mới.

Nhưng một thế giới mới rất cần thiết. Một nền văn hóa mới rất cần thiết. Nền văn hóa cũ đã chết rồi, đã bị chôn vùi, đã bị đốt cháy, đã bị nổ tung, đã bị bốc hơi. Bạn phải sáng tạo một nền văn hóa mới. Một nền văn hóa mới không thể dựa vào bạo lực. Nền văn hóa mới tùy thuộc vào bạn bởi vì thế hệ lớn hơn đã xây dựng một xã hội dựa vào bạo lực, dựa vào hung hăng gây chiến và chính việc này đã tạo ra tất cả hỗn loạn, tất cả đau khổ. Những thế hệ

lớn hơn đã sản sinh ra thế giới này và bạn phải thay đổi nó. Bạn không thể chỉ ngồi ngả ngửa ra sau và nói rằng, “Tôi sẽ đi theo phần còn lại của nhân loại và tìm kiếm thành công lẫn vị trí.” Nếu bạn làm như thế, con cái của bạn gánh chịu đau khổ. Bạn có thể trải qua những ngày vui thú, nhưng con cái của bạn sẽ phải trả giá cho nó. Vì vậy, bạn phải suy nghĩ cẩn thận tất cả việc này, sự hung tợn phía bên ngoài của con người với con người nhân danh chúa, nhân danh tôn giáo, nhân danh sự tự cao, nhân danh sự an toàn của gia đình. Bạn sẽ phải suy xét tình trạng hung tợn và bạo lực phía bên ngoài, và bạo lực phía bên trong mà bạn vẫn chưa hiểu rõ.

Bạn vẫn còn nhỏ nhưng khi lớn lên bạn sẽ nhận ra rằng phía bên trong con người sống đầy tối tăm, trải qua những đau khổ lớn lao như thế nào, bởi vì anh ta liên tục chiến đấu với chính anh ta, với người vợ của anh ta, với con cái của anh ta, với những người hàng xóm của anh ta, với những thần thánh của anh ta. Anh ta bị đau khổ và hoang mang và không có tình yêu, không có tử tế, không có quảng đại, không có từ tâm. Và một con người có lẽ có cái chữ Tiến sĩ đặt trước danh tính của anh ta hay anh ta có lẽ trở thành một người kinh doanh với nhiều nhà cửa và xe cộ nhưng nếu anh ta không có tình yêu, không có lòng thương yêu, sự tử tế, và không có ý tứ ân cần, anh ta thực sự còn tồi tệ hơn một con thú bởi vì anh ta góp phần trong một thế giới đầy hủy hoại. Vì vậy, khi còn nhỏ, bạn phải hiểu rõ tất cả những việc này. Bạn phải được chỉ rõ tất cả những việc này. Bạn phải được vạch trần tất cả những việc này, để cho cái trí của bạn bắt đầu suy nghĩ. Nếu không bạn sẽ trở thành giống như phần còn lại của thế giới. Và nếu không có tình yêu, không có lòng thương cảm, nếu không có từ tâm và lòng quảng đại, cuộc sống trở thành một vấn đề khủng khiếp. Đó là lý do vì sao người ta phải tìm hiểu tất cả những vấn đề của bạo lực. Không hiểu rõ bạo lực là sống ngu dốt thực sự, là không có văn minh và không có văn hóa. Cuộc sống là một cái gì đó bao la lắm, và chỉ đào một cái lỗ nhỏ xíu cho chính người ta rồi ở nguyên trong cái lỗ nhỏ xíu đó, đấu tranh chống lại mọi người, không phải là sống. Nó tùy thuộc vào bạn thôi. Từ bây giờ trở đi bạn phải hiểu rõ tất cả những việc này. Bạn phải chủ ý chọn lựa hoặc là theo con người của bạo lực hoặc là đứng dậy chống lại xã hội.

Sống tự do, sống hạnh phúc, vui vẻ, không có bất kỳ đối nghịch, không có bất kỳ hận thù. Rồi thì cuộc sống trở thành một cái gì đó hoàn toàn khác hẳn. Rồi thì cuộc sống có một ý nghĩa, đầy hân hoan và rõ ràng.

Khi thức dậy sáng nay, bạn có nhìn ra ngoài cửa sổ không? Nếu có, bạn sẽ nhìn thấy những ngọn đồi kia chuyển thành màu vàng tươi khi mặt trời mọc tương phản với bầu trời trong xanh dễ yêu. Và khi chim chóc cất tiếng hót và những con chim cúc cu ban mai thì thầm, có sự yên lặng sâu thẳm chung quanh; một cảm thấy của vẻ đẹp và cô đơn; và nếu người ta không cảm thấy tất cả việc đó người ta có lẽ đã chết rồi. Nhưng chẳng có bao nhiêu người cảm thấy được. Bạn có thể cảm thấy được nó khi cái trí và quả tim của bạn khoáng đạt, khi bạn không còn sợ hãi, khi bạn không còn hung tợn. Rồi thì có hân hoan, có ơn lành lạ thường mà chẳng mấy người biết được, và chính là một phần của giáo dục để tạo ra trạng thái đó trong cái trí con người.

Học sinh: Liệu rằng phá hủy hoàn toàn xã hội sẽ tạo ra một nền văn hóa mới hay không, thưa ông?

Krishnamurti: Liệu rằng phá hủy hoàn toàn sẽ tạo ra một nền văn hóa mới hay không? Bạn biết rằng đã có những cuộc cách mạng – cuộc cách mạng Pháp, cuộc cách mạng Liên xô, cuộc cách mạng Trung quốc. Họ có tạo ra bất kỳ cái gì mới mẻ hay không? Mỗi xã hội có ba mức độ của hệ thống giai cấp – cao, trung bình, thấp; giai cấp cao là những người quý tộc, những người giàu có, những người thông thái, tiếp theo là giai cấp trung lưu, mà luôn luôn làm việc, rồi là giai cấp lao động. Hiện nay mỗi một giai cấp đang đấu tranh với giai cấp khác. Giai cấp trung lưu muốn vươn lên đứng đầu và họ tạo ra một cuộc cách mạng rồi sau đó khi họ đạt được mục đích lãnh đạo, họ bám chặt vào những vị trí của họ, thanh danh của họ, thịnh vượng của họ, của cải của họ, và lại nữa giai cấp trung lưu mới lại cố gắng vươn lên đứng đầu. Giai cấp thấp cố gắng đến được giai cấp trung lưu, và giai cấp trung lưu cố gắng vươn lên đứng đầu; đây là một trận chiến đang xảy ra liên tục, khắp xã hội và trong mọi nền văn hóa. Và giai cấp trung lưu nói rằng: “Tôi sẽ đứng đầu và cách mạng mọi thứ”, và khi nó đạt được mục đích, bạn nhìn thấy điều gì nó làm. Nó biết được cách

kiểm soát con người nhờ vào tư tưởng, nhờ vào hành hạ tra tấn, nhờ vào giết chóc, nhờ vào hủy diệt, nhờ vào sợ hãi.

Vì vậy, qua phá hủy bạn không bao giờ có thể tạo ra bất kỳ thứ gì. Nhưng nếu bạn hiểu được toàn qui trình của vô trật tự và phá hủy, nếu bạn hiểu rõ nó, không những phía bên ngoài nhưng còn trong chính bạn, vậy thì từ hiểu rõ, ân cần, ý tứ, tình yêu đó, từ cái đó có được một trật tự hoàn toàn khác hẳn. Nhưng nếu bạn không hiểu rõ, nếu bạn chỉ phản kháng, nó chỉ là cùng khuôn mẫu được lặp đi lặp lại, bởi vì chúng ta những con người luôn luôn giống nhau. Bạn biết chứ, nó không giống như một ngôi nhà có thể được phá sập và dựng lên một ngôi nhà mới. Con người không được tạo ra theo cách đó, bởi vì phía bên ngoài con người được giáo dục, có văn hóa, thông minh, nhưng phía bên trong, họ rất hung tợn. Nếu bản năng thú vật đó không được thay đổi hoàn toàn, dù những hoàn cảnh bên ngoài có thể nào chẳng nữa, cái bên trong luôn luôn thắng thế cái bên ngoài. Giáo dục là thay đổi con người phía bên trong.

Học sinh: Thưa ông, ông nói rằng em phải thay đổi thế giới. Làm thế nào em thay đổi được nó, thưa ông?

Krishnamurti: Thế giới là gì? Thế giới là nơi bạn sống – gia đình của bạn, bạn bè của bạn, những người hàng xóm của bạn, có thể được lan rộng, và đó là thế giới. Bây giờ, bạn là tâm điểm của thế giới đó. Nó là thế giới mà bạn sống trong đó. Bây giờ làm thế nào bạn có thể thay đổi được thế giới? Bằng cách thay đổi chính bạn phải không?

Học sinh: Thưa ông, làm thế nào em thay đổi chính em được?

Krishnamurti: Làm thế nào bạn có thể làm việc đó? Đầu tiên hãy nhìn thấy nó. Đầu tiên hãy thấy rằng bạn là tâm điểm của thế giới này. Bạn cùng gia đình của bạn là tâm điểm. Đó là thế giới mà bạn phải thay đổi và bạn hỏi rằng, “Làm thế nào em thay đổi được?” Bạn thay đổi như thế nào? Đó là một trong những sự việc khó khăn nhất – thay đổi – bởi vì hầu hết chúng ta không muốn thay đổi. Khi còn nhỏ, bạn muốn thay đổi. Bạn đầy sinh lực, đầy năng lượng, bạn muốn leo trèo cây cối, bạn muốn nhìn, bạn đầy tò mò và khi lớn hơn một chút, vào trường cao đẳng, bạn đã bắt đầu lắng xuống. Bạn không muốn thay đổi. bạn nói rằng, “Chúa ơi, hãy để tôi yên.” Rất ít người muốn thay đổi thế giới và vẫn vậy

càng ít người hơn muốn thay đổi chính họ, bởi vì họ là tâm điểm của thế giới mà họ sống trong đó. Và muốn tạo ra một thay đổi đòi hỏi hiểu rõ sâu sắc, người ta có thể thay đổi từ điều này sang điều khác. Nhưng thay đổi đó không là thay đổi gì cả. Khi người ta nói rằng “Tôi đang thay đổi từ cái này sang cái kia”, họ nghĩ rằng họ đang chuyển động. Họ nghĩ rằng họ đang thay đổi. Nhưng thực tế họ không thay đổi chút nào. Điều gì họ đã làm được chiếu rọi thành một ý tưởng của cái gì họ nên là. Ý tưởng của cái gì họ “nên là” khác biệt với “cái gì là”. Và họ nghĩ rằng thay đổi về hướng “cái gì nên là” là một chuyển động. Họ nghĩ nó là thay đổi, nhưng điều gì gọi là thay đổi là phải ý thức cái gì thực sự là và sống cùng nó, và sau đó người ta hiểu ra rằng chính đang thấy tạo ra thay đổi.

Học sinh: Liệu rằng một con người có cần thiết phải sống nghiêm túc hay không?

Krishnamurti: Liệu rằng có cần thiết lắm cho một con người sống nghiêm túc hay không? Một câu hỏi rất hay, thưa bạn. Trước tiên, bạn muốn nói gì qua từ ngữ nghiêm túc? Bạn có khi nào suy nghĩ nghiêm túc có nghĩa là gì hay không? Nó có phải là không cười nữa phải không? Có một nụ cười trên khuôn mặt của bạn, điều đó chỉ ra rằng bạn không nghiêm túc à? Muốn nhìn một cái cây và thấy vẻ đẹp của cái cây, đó là thiếu nghiêm túc hay sao? Muốn biết tại sao người ta nhìn như vậy, họ mặc cái gì, tại sao họ nói chuyện như thế, đó có là thiếu nghiêm túc hay không? Hay nghiêm túc là luôn luôn mang một bộ mặt nặng nề, luôn luôn nói rằng, “Tôi đang làm điều đúng, tôi đang tuân theo một khuôn mẫu” phải không? Tôi sẽ nói rằng điều đó không nghiêm túc gì cả. Cố gắng thiên định không là nghiêm túc, cố gắng tuân theo khuôn mẫu xã hội không là nghiêm túc – dù rằng đó là khuôn mẫu của Phật hay Sankara. Chỉ biết tuân theo không bao giờ là nghiêm túc. Đó chỉ là bất chước. Vì vậy bạn có thể nghiêm túc với một nụ cười trên khuôn mặt, bạn có thể nghiêm túc khi nhìn một cái cây, bạn có thể nghiêm túc khi vẽ một bức tranh, khi đang lắng nghe âm nhạc. Chất lượng của nghiêm túc là theo đến tận cùng một tư tưởng, một ý tưởng, một cảm thấy, theo đến tận cùng, không bị ngăn cản bởi bất kỳ nhân tố nào khác; tìm hiểu mỗi tư tưởng đến tận cùng của nó dù rằng có lẽ xảy ra chuyện gì cho bạn, thậm chí

nếu bạn có thể chết đói trong tiến hành tìm hiểu đó, mất tất cả tài sản của bạn, mọi thứ; theo đến tận cùng của tư tưởng là nghiêm túc. Tôi đã trả lời xong câu hỏi của bạn phải không, thưa bạn?

Học sinh: Vâng, thưa ông.

Krishnamurti: Tôi nghĩ rằng tôi chưa trả lời xong. Bạn đồng ý rất dễ dàng bởi vì bạn thực sự không hiểu tôi đã nói gì. Tại sao bạn không ngắt lời tôi và nói rằng, “Hãy xem kìa, em không hiểu rõ ông đang nói gì.” Việc đó sẽ ngay thẳng, việc đó sẽ nghiêm túc. Nếu bạn không hiểu một điều gì đó, không đặt thành vấn đề người nào nói, thậm chí cả Chúa, và bạn nói rằng “Tôi không hiểu ông đang nói gì, hãy giải thích rõ ràng hơn cho tôi,” việc đó sẽ là nghiêm túc. Nhưng chỉ có ngoan ngoãn đồng ý bởi vì một con người nói như thế, điều đó thể hiện sự thiếu nghiêm túc. Nghiêm túc do bởi nhìn thấy rõ ràng, tìm ra, không phải là chấp nhận. Nhưng sau này khi bạn lập gia đình và có con cái cùng những trách nhiệm, có một loại nghiêm túc khác hẳn. Lúc đó bạn không muốn phá vỡ cái khuôn mẫu, bạn muốn nơi ẩn náu, bạn muốn sống trong một vùng đất an toàn, được tự do khỏi tất cả các cuộc cách mạng.

Học sinh: Tại sao người ta tìm kiếm vui thú và lẩn tránh đau khổ?

Krishnamurti: Sáng nay bạn khá nghiêm túc, phải vậy không? Tại sao? Bởi vì bạn nghĩ vui thú cho thanh thản nhiều hơn, phải vậy không? Đau khổ gây phiền muộn lắm. Một điều bạn muốn lẩn tránh, và điều kia bạn muốn bám vào. Tại sao? Đó là bản năng tự nhiên khi lẩn tránh đau đớn, phải không? Nếu tôi bị đau răng, tôi muốn lẩn tránh nó. Tôi muốn đi dạo mà là vui thú. Vấn đề không phải là vui thú và đau khổ, nhưng là sự lẩn tránh một cái này hay một cái kia. Cuộc sống gồm cả đau khổ lẫn vui thú, phải vậy không? Cuộc sống là cả bóng tối và ánh sáng. Vào một ngày như thế này, có những đám mây và mặt trời đang chiếu sáng; rồi thì có mùa đông và mùa xuân; chúng là bộ phận của cuộc sống, bộ phận của tồn tại. Nhưng tại sao chúng ta lại lẩn tránh cái này và bám chặt vào cái kia? Tại sao chúng ta bám vào vui thú và lẩn tránh đau khổ? Tại sao không đơn giản sống cùng cả hai? Khoảnh khắc bạn muốn lẩn tránh đau khổ, sầu muộn, bạn sắp sửa sáng chế ra những tẩu thoát, trích dẫn lời Phật, kinh Gita, đi xem phim hay

phát minh ra những niềm tin. Vấn đề không thể giải quyết được bởi hoặc là đau khổ, hoặc là vui thú. Vì vậy, hãy đừng bám vào vui thú hay lẫn tránh đau khổ. Nếu bạn bám vào vui thú điều gì xảy ra? Bạn bị quyến luyến, phải vậy không? Và nếu có bất kỳ điều gì xảy ra cho con người, tài sản, hay quan niệm mà bạn quyến luyến, bạn liền bị tác động. Vì vậy bạn nói rằng phải có tách rời. Đừng quyến luyến hay tách rời; chỉ nhìn những sự kiện, và khi bạn hiểu rõ những sự kiện, vậy thì không có vui thú lẫn đau khổ, chỉ có sự kiện.

8- Tạo ra hình ảnh.

Khi chúng ta còn rất trẻ thật là thú vị khi được sống sinh động, nghe tiếng chim chóc buổi sáng, thấy những ngọn đồi sau cơn mưa, thấy những tảng đá kia đang chiếu sáng dưới ánh mặt trời, những chiếc lá lấp lánh, thấy những đám mây đi qua, và hưởng thụ một buổi sáng trong lành bằng một tâm hồn tràn đầy và một cái trí rõ ràng. Chúng ta mất đi cảm thấy này khi lớn lên, với những lo âu, những phiền muộn, những cãi cọ, những hận thù, những sợ hãi và đấu tranh liên tục để mưu sinh. Chúng ta trải qua những ngày trong xung đột lẫn nhau, thích và không thích, thỉnh thoảng kèm theo một chút vui thú. Chúng ta không bao giờ nghe tiếng chim hót, thấy cây cối như hồi trước chúng ta đã thấy, cảm giác giọt sương trên cỏ và con chim đang vỗ cánh cùng tảng đá bóng láng trên một triền đồi lấp lánh trong ánh ban mai. Chúng ta không bao giờ còn thấy những việc đó khi chúng ta lớn lên. Tại sao vậy? Tôi không hiểu liệu rằng bạn có khi nào đặt câu hỏi đó hay không? Tôi nghĩ đặt câu hỏi đó cần thiết lắm. Nếu bạn không hỏi bây giờ, chẳng mấy chốc bạn sẽ bị trói buộc. Bạn sẽ vào đại học, lập gia đình, có con cái, những người chồng, những người vợ, những trách nhiệm, kiếm sống và sau đó bạn sẽ già nua rồi chết. Đó là điều gì xảy ra cho con người. Chúng ta phải đặt câu hỏi đó bây giờ, tại sao chúng ta lại mất đi cái cảm thấy lạ thường của vẻ đẹp, khi chúng ta nhìn những bông hoa, khi chúng ta nghe tiếng chim hót? Tại sao chúng ta lại mất đi cái ý thức của những vẻ đẹp này? Tôi nghĩ chúng ta đánh mất nó chỉ vì chúng ta quá quan tâm đến bản thân mình. Chúng ta có một hình ảnh của chính chúng ta.

Bạn có biết một hình ảnh là gì không? Nó là một cái gì đó được chạm trổ bằng tay, từ đá, từ đá cẩm thạch, và cục đá chạm trổ bằng tay này được đặt trong một đền chùa và được thờ phụng. Nhưng nó vẫn còn là làm bằng tay, một hình ảnh được tạo ra bởi con người. Bạn cũng có một hình ảnh về chính bạn, không phải làm bằng tay nhưng làm bởi cái trí, bởi tư tưởng, bởi trải nghiệm, bởi hiểu biết, bởi đấu tranh của bạn, bởi tất cả xung đột và những đau khổ trong cuộc sống của bạn. Khi bạn lớn lên, cái hình ảnh đó trở nên kiên cố hơn, to lớn hơn, cố chấp và kiên định. Bạn càng lắng nghe, hành động, có sự hiện hữu của bạn trong hình ảnh đó nhiều bao nhiêu, bạn càng nhìn thấy vẻ đẹp ít đi bấy nhiêu, càng cảm thấy hân hoan về cái gì đó vượt khỏi những thôi thúc nhỏ nhoi của hình ảnh đó ít đi bấy nhiêu.

Lý do tại sao chúng ta mất đi chất lượng của trạng thái trọn vẹn này là bởi vì bạn quá coi mình là trung tâm. Bạn có biết ý nghĩa của cụm từ “coi mình là trung tâm” là gì không? Choán đầy chính mình, choán đầy những khả năng của mình dù rằng chúng là tốt lành hay xấu xa, choán đầy những điều gì người láng giềng nghĩ về bạn, liệu rằng bạn có một việc làm tốt hay không, liệu rằng bạn sẽ trở thành một người quan trọng hay không, hoặc liệu rằng bạn có bị xã hội gạt qua một bên hay không. Bạn luôn luôn đang đấu tranh trong văn phòng, ở nhà, trong những cánh đồng; bất kỳ nơi nào bạn có mặt, bất kỳ bạn làm điều gì, bạn luôn luôn ở trong xung đột, và dường như bạn không thể ra khỏi xung đột; bởi vì không thể thoát khỏi nó, bạn tạo ra cái hình ảnh của một trạng thái hoàn hảo, của thiên đường, của chúa – lại nữa hình ảnh được tạo ra bởi cái trí. Bạn có những hình ảnh không chỉ ở phía bên trong mà còn sâu thẳm hơn, và chúng luôn luôn xung đột lẫn nhau. Vì vậy bạn càng xung đột nhiều bao nhiêu – và xung đột sẽ luôn luôn tồn tại chừng nào bạn còn có những hình ảnh, những quan điểm, những khái niệm, những ý tưởng về chính bạn – sự đấu tranh sẽ càng lớn lao bấy nhiêu.

Vì vậy câu hỏi là: liệu bạn có thể sống trong thế giới này mà không có một hình ảnh về chính bản thân bạn hay không? Bạn vận hành như một bác sĩ, một nhà khoa học, một giáo viên, một nhà vật lý. Bạn sử dụng chức năng đó để tạo ra cái hình ảnh về chính bạn, và vậy là, bởi vì lợi dụng cái chức năng, bạn tạo ra

xung đột trong khi đang vận hành, trong khi đang làm việc. Tôi không biết liệu rằng bạn có hiểu rõ điều này hay không? Bạn biết không, nếu bạn nhảy múa giỏi, nếu bạn chơi một nhạc cụ, đàn violin, đàn veena, bạn sử dụng nhạc cụ và nhảy múa để tạo ra hình ảnh về chính bạn, cảm thấy bạn tuyệt vời quá, bạn chơi giỏi như thế nào hay nhảy múa đẹp làm sao đâu. Bạn sử dụng việc nhảy múa, việc chơi một nhạc cụ, với mục đích làm mẫu một cái hình ảnh riêng của chính bạn. Và đó là cái cách bạn sống, đang tạo ra, đang củng cố cái hình ảnh của chính bạn đó. Vì vậy càng có nhiều xung đột hơn; cái trí trở nên mờ dần và chỉ quan tâm đến chính nó, và nó mất đi ý thức của vẻ đẹp, của hân hoan, của suy nghĩ rõ ràng.

Tôi nghĩ trách nhiệm của giáo dục là giúp đỡ vận hành mà không tạo ra những hình ảnh. Vậy thì bạn vận hành mà không có xung đột, không có đấu tranh phía bên trong liên tục xảy ra trong chính bạn.

Không có kết thúc cho giáo dục. Không phải rằng bạn đọc một quyển sách, đậu một kỳ thi và chấm dứt học hỏi. Toàn bộ cuộc sống từ khoảnh khắc bạn được sinh ra cho đến khoảnh khắc bạn chết đi là một tiến hành của học hỏi. Học hỏi không có kết thúc và đó là cái chất lượng không thời gian của học hỏi. Và bạn không thể nào học hỏi nếu bạn đang đánh nhau, nếu bạn đang xung đột với chính bạn, với người hàng xóm của bạn, với xã hội. Bạn luôn luôn xung đột với xã hội, với người hàng xóm của bạn chừng nào bạn còn có một hình ảnh về bạn. Nhưng nếu bạn đang học hỏi về hệ thống những máy móc để tạo thành cái hình ảnh đó, vậy thì bạn sẽ hiểu ra rằng bạn có thể nhìn bầu trời, bạn có thể nhìn con sông và những giọt mưa trên chiếc lá, cảm thấy bầu không khí mát mẻ của một buổi sáng và làn gió trong lành len lỏi giữa những chiếc lá. Vậy thì cuộc sống có một ý nghĩa lạ thường. Cuộc sống trong chính nó, không phải là ý nghĩa được tạo ra bởi cái hình ảnh đối với cuộc sống – cuộc sống chính nó có một ý nghĩa lạ thường.

Học sinh: Khi ông đang nhìn một bông hoa, liên hệ của ông với bông hoa đó như thế nào?

Krishnamurti: Bạn nhìn một bông hoa và liên hệ của bạn với bông hoa đó như thế nào? Bạn có nhìn bông hoa đó hay bạn nghĩ rằng bạn đang nhìn bông hoa đó? Bạn có thấy sự khác biệt giữa

hai điều này không? Bạn có thực sự đang nhìn vào bông hoa đó hay là bạn nghĩ rằng bạn nên nhìn bông hoa đó hay là bạn đang nhìn bông hoa đó bằng một hình ảnh bạn có sẵn về bông hoa đó – cái hình ảnh rằng nó là một bông hoa hồng? Từ ngữ đó là hình ảnh đó, từ ngữ đó là hiểu biết, và vì vậy bạn đang nhìn bông hoa đó bằng từ ngữ, biểu tượng, bằng hiểu biết và thế là bạn không còn đang nhìn bông hoa đó nữa. Nói khác đi, bạn đang nhìn nó bằng một cái trí mà đang suy nghĩ về một điều gì khác phải không?

Khi bạn nhìn một bông hoa mà không có từ ngữ, mà không có hình ảnh, và với một cái trí hoàn toàn chú ý, vậy thì liên hệ giữa bạn và bông hoa đó là gì? Bạn có lần nào làm việc này hay chưa? Bạn có lần nào nhìn một bông hoa mà không nói rằng nó là một bông hoa hồng hay chưa? Bạn có lần nào nhìn một bông hoa tròn vẹn, bằng sự chú ý hoàn toàn mà trong đó không có từ ngữ, không có biểu tượng, không có đặt tên cho bông hoa đó và, vì vậy, chú ý hoàn toàn hay chưa? Chừng nào bạn chưa làm việc đó, bạn chẳng có liên hệ nào với bông hoa cả. Muốn có bất kỳ liên hệ nào với một người khác, với một tảng đá hay với một chiếc lá, người ta phải nhìn ngắm và quan sát bằng chú ý hoàn toàn. Vậy thì liên hệ của bạn với cái đó mà bạn nhìn thấy hoàn toàn khác hẳn. Vậy thì không có người quan sát. Chỉ có cái đó. Nếu bạn quan sát như thế, vậy thì không còn ý kiến, không còn nhận xét. Nó là cái gì nó là. Bạn có hiểu được hay không? Bạn sẽ làm việc đó chứ? Hãy nhìn bông hoa theo cách đó. Hãy thực hiện đi, thưa bạn, đừng nói về nó, nhưng hãy làm nó đi.

Học sinh: Nếu ông có nhiều thời gian, làm thế nào ông tiêu dùng nó, thưa ông.

Krishnamurti: Tôi sẽ làm điều gì tôi muốn. Bạn thấy không, nếu bạn yêu thích điều gì bạn đang làm, vậy thì bạn có tất cả thời gian rảnh rỗi mà bạn cần trong cuộc sống. Bạn có hiểu tôi vừa nói gì hay không? Bạn hỏi tôi làm gì nếu tôi có thời gian rảnh rỗi. Tôi trả lời rằng tôi sẽ làm điều gì tôi đang làm; mà có nghĩa rằng đi khắp mọi vùng đất khác nhau trên thế giới này, để nói chuyện và để nhìn thấy mọi người và vân vân. Tôi làm việc đó bởi vì tôi yêu thích làm nó; không phải bởi vì tôi nói chuyện với nhiều người và cảm thấy rằng tôi rất quan trọng. Khi bạn cảm thấy rất quan

trọng, bạn không yêu thích điều gì bạn đang làm; bạn yêu thích chính bản thân bạn chứ không phải điều gì bạn đang làm. Vì vậy, quan tâm của bạn nên là không phải với điều gì tôi đang làm, nhưng với điều gì bạn sẽ làm. Đúng chứ? Tôi đã nói cho bạn điều gì tôi đang làm. Bây giờ hãy nói cho tôi điều gì bạn sẽ làm, khi bạn có nhiều thời gian rảnh rỗi.

Học sinh: Em buồn chán lắm, thưa ông.

Krishnamurti: Bạn buồn chán. Hoàn toàn đúng. Đó là điều gì giống hệt như mọi người khác.

Học sinh: Làm thế nào em loại bỏ được buồn chán này, thưa ông?

Krishnamurti: Hãy chờ một tí, nghe này. Hầu hết mọi người đều buồn chán. Tại sao vậy? Bạn hỏi làm thế nào để loại bỏ được buồn chán. Bây giờ hãy tìm ra. Khi bạn ở một mình trong nửa tiếng đồng hồ, bạn bị buồn chán. Thế là bạn nhặt lên một quyển sách, tán gẫu, đọc một tờ báo, đi xem chiếu bóng, nói chuyện, làm một cái gì đó. Bạn nhét đầy cái trí của bạn bằng một cái gì đó. Đây là một tẩu thoát khỏi chính bạn. Bạn đã đặt một câu hỏi. Bây giờ, hãy chú ý điều gì đang được nói ra. Bạn bị buồn chán bởi vì bạn phát hiện chính bạn đang đối diện với chính bạn; và bạn không bao giờ phát hiện chính bạn đang đối diện với chính bạn. Vì vậy bạn bị buồn chán. Bạn nói rằng: tôi là tất cả mọi điều như thế à? Tôi quá nhỏ nhen, tôi quá lo âu; tôi muốn tẩu thoát khỏi tất cả những điều đó. Cái gì bạn là gây rất buồn chán, bởi vậy bạn chạy trốn. Nhưng nếu bạn nói rằng, tôi sẽ không buồn chán nữa; tôi sẽ tìm ra tại sao tôi lại giống như thế này; tôi muốn hiểu rõ tôi thực sự giống như cái gì, vậy thì nó giống như đang nhìn chính mình trong một cái gương. Ở đó bạn thấy rất rõ ràng bạn là gì, khuôn mặt của bạn trông giống như thế nào. Rồi thì bạn nói rằng bạn không thích khuôn mặt của bạn; rằng bạn phải đẹp đẽ, bạn phải giống như một nữ diễn viên điện ảnh. Nhưng nếu bạn nhìn vào chính bản thân bạn và nói rằng, “Vâng, đó là cái gì tôi là; mũi của tôi không thẳng lắm, mắt của tôi khá nhỏ, tóc của tôi thẳng đuông,” bạn chấp nhận nó. Khi bạn thấy được cái gì bạn là, không còn buồn chán nữa. Buồn chán chỉ đến khi bạn chối bỏ cái gì bạn thấy và muốn là một cái gì khác nữa. Cùng một cách như vậy, khi bạn có thể nhìn thấy chính mình phía bên trong và hiểu chính xác

cái gì bạn là, nhìn thấy đó không là buồn chán. Nó vui thú lạ thường, bởi vì bạn càng nhìn thấy nó bao nhiêu, bạn càng có nhiều điều để hiểu bấy nhiêu. Bạn có thể thâm nhập sâu hơn, sâu hơn, và bao quát hơn, và không có kết thúc cho nó. Trong việc đó, không có nhàm chán. Nếu bạn có thể làm việc đó, vậy thì việc gì bạn làm là việc gì bạn yêu thích làm, và khi bạn yêu thích làm một việc, thời gian không còn tồn tại. Khi bạn yêu thích trồng cây cối, bạn tưới nước chúng, bạn chăm sóc chúng, bảo vệ chúng; khi bạn biết điều gì bạn thực sự thích làm, bạn sẽ thấy ngày tháng trôi qua quá ngắn ngủi. Vì vậy từ lúc này trở đi bạn phải tìm ra cho chính bạn rằng bạn yêu thích làm việc gì, bạn thực sự muốn làm việc gì, không chỉ quan tâm đến một nghề nghiệp.

Học sinh: Làm thế nào ông tìm ra được việc gì ông yêu thích làm, thưa ông?

Krishnamurti: Làm thế nào bạn tìm ra được việc gì bạn yêu thích làm? Bạn phải hiểu rõ rằng nó có lẽ khác hẳn việc gì bạn muốn làm. Bạn có lẽ muốn trở thành một luật sư, bởi vì người cha của bạn là một luật sư hay bởi vì bạn thấy rằng bằng cách trở thành một luật sư bạn có thể kiếm được nhiều tiền hơn. Vậy thì bạn không yêu thích việc gì bạn làm bởi vì bạn có một động cơ thúc đẩy để làm một việc gì đó mà sẽ cho bạn lợi lộc, mà sẽ cho bạn nổi tiếng. Nhưng nếu bạn yêu thích một việc gì đó, không có động cơ thúc đẩy. Bạn không sử dụng việc gì bạn đang làm cho sự quan trọng riêng của bạn.

Tìm ra được việc gì bạn yêu thích làm là một trong những điều khó khăn nhất. Đó là trách nhiệm của giáo dục. Muốn tìm ra nó, bạn phải thâm nhập trong chính bạn rất rất sâu. Nó không dễ dàng lắm. Bạn có lẽ nói rằng, “Tôi muốn là một luật sư” và bạn tranh đấu để là một luật sư, và sau đó bỗng nhiên bạn phát hiện mình không muốn làm luật sư. Bạn muốn vẽ. Nhưng đã quá muộn rồi. Bạn đã lập gia đình rồi. Bạn đã có một người vợ và con cái rồi. Bạn không thể nào từ bỏ nghề nghiệp của bạn, những trách nhiệm của bạn. Vì vậy bạn cảm thấy thất vọng, không hạnh phúc. Hay bạn có lẽ nói rằng, “Tôi thực sự muốn vẽ” và bạn hiến dâng toàn cuộc đời cho nó, và bỗng nhiên tìm ra rằng bạn không là một họa sĩ giỏi và điều gì bạn thực sự muốn làm là trở thành một phi công.

Giáo dục đúng đắn không phải là giúp đỡ bạn tìm ra nghề nghiệp; vì ơn Chúa, hãy quảng tất cả điều đó qua cửa sổ. Giáo dục không chỉ là thu lượm thông tin từ một người giáo viên hay học toán từ một quyển sách hay học những ngày tháng lịch sử của những vị vua và những phong tục, nhưng giáo dục phải giúp bạn hiểu rõ những vấn đề khi chúng phát sinh, và điều đó đòi hỏi một cái trí tốt lành – một cái trí biết lý luận, một cái trí rất nhạy bén, một cái trí không có niềm tin. Vì niềm tin không là sự thật. Một con người tin Chúa cũng mê tín dị đoan như một người không tin Chúa. Muốn tìm ra bạn phải lý luận và bạn không thể lý luận nếu bạn đã có sẵn một ý kiến, nếu bạn đã có thành kiến, nếu cái trí của bạn luôn luôn hướng về một kết luận. Vì vậy bạn cần một cái trí tốt lành, một cái trí lành mạnh, rõ ràng, chính xác, dứt khoát và nhạy bén – không phải một cái trí đang tin tưởng, không phải một cái trí đang tuân theo uy quyền. Giáo dục đúng đắn là giúp đỡ bạn tìm ra cho chính bạn cái gì bạn thực sự yêu thích làm bằng toàn thân tâm của bạn. Nó không đặt thành vấn đề đó là công việc gì, dù rằng nó là nấu nướng hay là một người làm vườn, nhưng nó là việc gì đó mà bạn trao toàn bộ cái trí, tâm hồn của bạn cho nó. Lúc đó bạn thực sự có hiệu quả, mà không trở nên hung bạo. Và ngôi trường này phải là một nơi mà bạn được giúp đỡ để tìm ra cho chính mình qua thảo luận, qua lắng nghe, qua im lặng, để tìm ra việc gì bạn thực sự yêu quý làm trong suốt cuộc đời bạn.

Học sinh: Thưa ông, làm thế nào chúng tôi có thể hiểu rõ về chính mình?

Krishnamurti: Đó là một câu hỏi rất hay. Hãy lắng nghe tôi rất cẩn thận. Làm thế nào bạn có thể hiểu rõ được bạn là gì? Bạn hiểu rõ câu hỏi của tôi chứ? Bạn nhìn vào gương lần đầu tiên và sau một vài ngày hay một vài tuần lễ, bạn nhìn lại và nói, “Đó lại là tôi.” Đúng chứ? Vì vậy, bằng cách nhìn vào gương mỗi ngày, bạn bắt đầu biết được bộ mặt riêng của bạn, và nói rằng, “Đó là tôi.” Bây giờ cùng cách như vậy liệu bạn có thể hiểu rõ bạn là gì bằng cách quan sát chính bạn hay không? Liệu bạn có thể nhìn ngắm cử chỉ điệu bộ của bạn, cách bạn đi bộ, cách bạn nói chuyện, cách bạn cư xử, dù rằng bạn khắc nghiệt, hung bạo, cứng cỏi, kiên nhẫn, hay không? Vậy thì bạn bắt đầu hiểu rõ về chính bạn. Bạn hiểu rõ về chính bạn bằng cách nhìn ngắm chính bạn trong cái gương của

cái gì bạn đang làm, cái gì bạn đang suy nghĩ, bạn đang cảm thấy. Đó là cái gương – đang cảm thấy, đang làm, đang suy nghĩ. Và trong cái gương đó bạn bắt đầu nhìn ngắm chính bạn. Cái gương đó nói đây là sự thật; nhưng bạn lại không thích sự thật. Vì vậy bạn muốn thay đổi nó. Bạn bắt đầu làm biến dạng nó. Bạn không thấy được nó như nó là.

Như tôi đã nói vào một ngày trước, bạn học hỏi khi có chú ý và yên lặng. Trong trạng thái đó bạn bắt đầu học hỏi. Bây giờ hãy ngồi rất yên lặng; không phải bởi vì tôi đang yêu cầu bạn ngồi yên lặng, nhưng bởi vì đó là cách để học hỏi. Ngồi rất yên lặng và yên lặng không chỉ thân thể, không chỉ trong cơ thể của bạn, nhưng cũng ở trong cái trí của bạn. Hãy rất tĩnh lặng và sau đó trong tĩnh lặng đó, chú ý. Chú ý đến những âm thanh bên ngoài tòa nhà này, con quạ đang kêu, những con chim đang hát, một người nào đó đang ho, một người nào đó đang rời đi; đầu tiên lắng nghe những sự việc phía bên ngoài bạn, sau đó lắng nghe cái gì đang diễn tiến trong cái trí của bạn. Và rồi thì bạn sẽ hiểu rõ, nếu bạn lắng nghe, rất rất chú ý, trong tĩnh lặng đó, rằng âm thanh bên ngoài và âm thanh bên trong là như nhau.

9- Cách cư xử.

Một trong những sự việc khó khăn nhất trong cuộc sống là tìm ra một cách cư xử mà không bị áp đặt bởi những hoàn cảnh. Những hoàn cảnh và con người qui định, hay ép buộc bạn cư xử trong một lối nào đó. Cách bạn cư xử, cách bạn ăn uống, cách bạn nói chuyện, đạo đức của bạn, hành vi luân lý của bạn lệ thuộc vào nơi bạn tìm thấy chính bạn và vì thế cách cư xử của bạn liên tục đang thay đổi, liên tục đang khác nhau. Điều này là như thế khi bạn nói chuyện với người cha của bạn, người mẹ của bạn hay với người hầu của bạn – giọng nói của bạn, những từ ngữ của bạn hoàn toàn khác hẳn. Nhưng cách cư xử bị kiểm soát bởi những ảnh hưởng chung quanh, và bằng cách phân tích cách cư xử hầu như bạn có thể tiên đoán điều gì con người sẽ làm hay sẽ không làm.

Bây giờ, liệu người ta có thể tự hỏi mình rằng người ta có thể cư xử cùng một cách như vậy ở phía bên trong, dù gặp bất kỳ tình huống nào hay không? Liệu cách cư xử của người ta có thể bắt

nguồn từ phía bên trong và không lệ thuộc vào điều gì mọi người nghĩ về bạn hay cách mọi người nhìn bạn hay không? Nhưng điều đó khó khăn lắm bởi vì người ta không biết người ta là gì ở phía bên trong. Ở phía bên trong, một thay đổi liên tục cũng đang diễn tiến. Bạn không là cái gì bạn đã là hôm qua. Bây giờ người ta có thể tìm ra cho chính mình một cách cư xử không bị áp đặt bởi những người khác, bởi xã hội, bởi những hoàn cảnh hay bởi những luật lệ tôn giáo, một cách cư xử không lệ thuộc vào môi trường sống chung quanh hay không? Tôi nghĩ rằng người ta có thể tìm ra được nó, nếu người ta biết tình yêu là gì.

Bạn biết tình yêu là gì hay không? Bạn biết yêu thương con người là gì hay không? Chăm sóc một cái cây, chải lông một con chó, tĩa lông nó, cho nó ăn, có nghĩa rằng bạn ân cần với cái cây đó, bạn cảm thấy thương yêu lớn lao với con chó. Tôi không biết liệu rằng bạn có nhận thấy một cái cây trên con đường không một ai chăm sóc, thỉnh thoảng người ta nhìn vào nó và đi qua. Cái cây đó hoàn toàn khác hẳn cái cây được chăm sóc trong một ngôi vườn, một cái cây bạn ngồi dưới đó, nhìn ngắm, thấy những chiếc lá, leo lên những cái cành. Một cái cây như thế tăng trưởng rất mạnh mẽ. Khi bạn chăm sóc một cái cây, tưới nước, bón phân; khi bạn tĩa nó, cắt xén nó, ân cần với nó, nó có một cảm thấy hoàn toàn khác hẳn cái cây mọc bên vệ đường.

Cảm thấy ân cần là khởi đầu của tình yêu. Bạn biết không, bạn càng chăm sóc mọi thứ nhiều bao nhiêu, bạn càng trở nên nhạy cảm nhiều hơn bấy nhiêu. Vì vậy phải có thương yêu, một ý thức ân cần, tử tế, quảng đại. Nếu có thương yêu như thế, vậy thì cư xử được sai khiến bởi thương yêu đó và không còn lệ thuộc vào môi trường sống, những hoàn cảnh hay là con người. Và có được thương yêu đó là một trong những sự việc khó khăn nhất – thực sự thương yêu dù người đó tử tế với bạn, dù họ nói chuyện cộc cằn với bạn, hay dù họ chọc ghẹo bạn. Tôi nghĩ trẻ em đều có nó. Tất cả các bạn đều có điều đó khi các bạn còn nhỏ. Bạn cảm thấy rất thân mật với nhau, với con người. Bạn thích vỗ về một con chó. Thỉnh thoảng bạn nhìn vào những sự vật và bạn cũng mỉm cười dễ dàng. Nhưng khi bạn lớn lên, tất cả điều này biến mất. Và vì vậy có thương yêu suốt cuộc đời là một trong những sự việc khó khăn nhất và nếu không có nó cuộc sống trở nên trống rỗng. Bạn có lẽ

có con cái, bạn có lẽ có một ngôi nhà đẹp, có một chiếc xe hơi và mọi việc còn lại, nhưng nếu không có thương yêu thì cuộc sống giống như một bông hoa không có hương thơm. Và đó là trách nhiệm của giáo dục, phải vậy không, có được thương yêu này, từ đó có hân hoan lớn lao, từ đó tình yêu có thể đến được?

Theo hầu hết mọi người hiểu, tình yêu là sở hữu. Nơi nào có ghen tuông, đồ kỵ, nó nuôi dưỡng hung bạo, nó nuôi dưỡng hận thù. Tình yêu chỉ có thể hiện hữu và nở hoa khi không có hận thù, ganh tị, tham vọng. Nếu không có tình yêu, cuộc sống giống như quả đất cằn cỗi, vô vị, khắc nghiệt và bạo tàn. Nhưng khoảnh khắc tình yêu hiện hữu cuộc sống giống như quả đất nở hoa với nước, với mưa, với vẻ đẹp. Người ta phải học hỏi tất cả việc này khi người ta còn rất nhỏ, không phải đợi khi người ta già nua vì khi đó đã quá trễ rồi. Lúc đó bạn trở thành tù nhân của xã hội, của môi trường sống, của người chồng, của người vợ, của việc làm. Hãy tìm ra cho chính mình liệu rằng bạn có thể cư xử bằng thương yêu. Liệu rằng bạn có thể đến lớp học đúng giờ bởi vì không muốn làm người khác phải chờ đợi? Liệu rằng bạn có thể ngừng la hét trong khi đang ở cùng nhau bởi vì có những người khác đang quan sát bạn, đang ở cùng bạn, hay không?

Khi cách cư xử, lễ phép, ân cần là giả tạo và không có thương yêu chúng không có ý nghĩa gì cả. Nhưng nếu có thương yêu, tử tế, ân cần, vậy thì, từ đó, có lễ phép, cư xử đúng đắn, để ý ân cần đến những người khác, mà có nghĩa rằng người ta thực sự suy nghĩ mỗi lúc một ít đi về chính mình, và đó là một trong những sự việc khó khăn nhất trong cuộc sống. Khi người ta không còn quan tâm đến chính mình nữa, vậy thì người ta thực sự là một con người tự do. Vậy thì người ta có thể quan sát bầu trời, những ngọn núi, những ngọn đồi, những dòng nước, chim chóc, bông hoa, bằng một cái trí trong sáng, bằng một ý thức thương yêu lớn lao. Đúng vậy không? Bây giờ, các bạn hãy đặt những câu hỏi đi.

Học sinh: Nếu có ghen tuông trong tình yêu, liệu rằng cũng không có hy sinh trong tình yêu hay sao?

Krishnamurti: Cũng không có hy sinh trong tình yêu hay sao? Tình yêu không bao giờ có hy sinh. Bạn có ý nói gì khi sử dụng từ ngữ “hy sinh”? Nhượng bộ? Làm những việc mà bạn không muốn làm à? Đó là điều gì bạn có ý nói phải không? Tôi hy sinh bản thân

cho quốc gia của tôi bởi vì tôi yêu quốc gia tôi. Tôi hy sinh bản thân bởi vì tôi yêu cha mẹ của tôi. Đó là điều gì bạn có ý nói phải không? Bây giờ, đó là tình yêu à? Liệu tình yêu có thể tồn tại khi bạn phải cưỡng bách mình làm một điều gì đó cho người khác hay sao? Tôi tự hỏi liệu bạn có hiểu rõ từ ngữ “hy sinh” hay không? Tại sao lại phải dùng từ ngữ đó? Bạn biết không, những từ ngữ, “trách nhiệm”, “bổn phận”, “hy sinh”, là những từ ngữ kinh hãi. Khi bạn yêu một ai đó, không có trách nhiệm, không có bổn phận, không có hy sinh. Bạn làm những sự việc bởi vì bạn yêu thích. Và bạn không thể yêu thích nếu bạn đang suy nghĩ về chính bạn. Khi bạn đang suy nghĩ về chính bạn, vậy thì bạn đến trước và người khác là thứ hai; vậy thì, muốn yêu anh ta, bạn hy sinh chính bạn. Vậy thì nó không là tình yêu. Nó là mặc cả trả giá. Bạn có hiểu không?

Học sinh: Học hỏi và thương yêu, chúng tách rời hay là chúng liên quan với nhau, thưa thầy?

Krishnamurti: Bạn biết thương yêu có nghĩa là gì và học hỏi có nghĩa là gì hay không?

Học sinh: Em biết học hỏi có nghĩa là gì.

Krishnamurti: Tôi ngạc nhiên lắm. Tôi không nói rằng bạn không biết. Tôi chỉ đang hỏi bạn. Bạn biết học hỏi có nghĩa là gì hay không? Bạn biết thấu lượm hiểu biết có nghĩa là gì hay không? Bạn nghe giáo viên kể cho vài sự kiện nào đó và lưu giữ cái gì bạn nghe trong cái trí của bạn, trong bộ não của bạn. Cái quy trình lưu trữ này là cái gì chúng ta gọi là học hỏi. Điều đó có đúng như vậy hay không?

Học sinh: Trong một cách nào đó.

Krishnamurti: Trong một cách nào đó. Nhưng còn cách kia là như thế nào? Bạn có một trải nghiệm, bạn đi lên ngọn đồi, trượt chân và làm bạn bị đau và bạn học một cái gì đó từ trải nghiệm. Bạn gặp một người bạn và cậu ta xúc phạm bạn và bạn đã học từ hành động đó. Bạn đọc một tờ báo và học từ đó. Vì vậy, học hỏi của bạn thông thường gồm có thấu vào những thông tin nhiều hơn và nhiều hơn. Bây giờ, đó là học hỏi à? Có một hình thức học hỏi khác nữa – đó là, học hỏi khi bạn theo cùng, không bao giờ tích lũy. Và rồi thì từ đó hành động, suy nghĩ. Bạn hiểu học hỏi trong đang làm là gì hay không? Điều này không có nghĩa là đã học xong

rồi mới làm. Chúng là hai trạng thái khác biệt, phải vậy không? Có một trạng thái khi tôi đã học xong và từ hiểu biết đó tôi hành động, và có trạng thái đang học hỏi khi tôi đang làm. Hai trạng thái này hoàn toàn khác biệt. Khi tôi đã học xong và sau đó làm, đó là máy móc, trái lại đang học hỏi khi đang làm không máy móc. Nó luôn luôn trong sáng. Vì vậy, học hỏi khi tôi đang làm không bao giờ gây nhầm chán; nó không bao giờ gây mệt mỏi, trái lại làm, sau khi học xong, trở thành máy móc. Đó là lý do tại sao tất cả các bạn chán nản công việc học hành của các bạn. Bạn hiểu rõ không? Vậy bây giờ bạn biết học hỏi có nghĩa là gì rồi. Đang học hỏi là đang làm, để cho trong chính cái hành động đang làm đó bạn học hỏi. Bây giờ, tình yêu là gì?

Tình yêu là một cảm thấy trong đó có hòa nhã, yên lặng, ân cần, lưu tâm, trong đó có vẻ đẹp. Trong tình yêu không có tham vọng, không có ghen tuông. Bây giờ, bạn đã hỏi liệu rằng học hỏi và tình yêu không giống nhau phải không? Bạn đã hỏi câu hỏi đó, đúng chứ?

Học sinh: Chúng liên hệ với nhau hay sao?

Krishnamurti: Bạn nói gì đây? Bạn đã hiểu rõ chúng ta có ý gì qua từ ngữ tình yêu, chúng ta có ý gì qua từ ngữ học hỏi? Chúng có liên quan hay không?

Học sinh: Trong một cách nào đó.

Krishnamurti: Hãy chỉ cho tôi cái cách nào đó đi. Tôi giúp bạn được chứ? Chúng liên quan với nhau bởi vì cả hai đều đòi hỏi một hành động không máy móc. Bạn có hiểu rõ không? Học hỏi khi tôi đang làm không thuộc máy móc. Nhưng trong tình yêu mà trở thành máy móc không có học hỏi. Tình yêu mà trong đó có tham vọng, xung đột, tham lam, đố kỵ, ghen tuông, giận dữ, không là tình yêu. Khi không có tham vọng, không có ghen tuông, lúc đó có một nguyên tắc rất năng động. Nó luôn luôn đang tự làm mới mẻ chính nó, nó trong sáng. Trong cả học hỏi và tình yêu, có một chuyển động của trong sáng, một chuyển động tự phát không gò bó, không bị tác động bởi những hoàn cảnh. Đó là một chuyển động tự do. Vì vậy có một sự liên quan tinh tế và cực kỳ nhạy bén giữa học hỏi và tình yêu. Nhưng muốn học hỏi và thương yêu phải có tình yêu bao la, có sự giống nhau rất lớn trong cả hai khi có chú ý, mà hoàn toàn không là một kết thúc. Vì vậy nếu bạn đang chú ý,

đang chú ý vào điều gì bạn đang suy nghĩ, từ cái đó, có thương yêu, từ cái đó có học hỏi.

Học sinh: Làm thế nào chúng ta có thể sống cuộc sống của chúng ta, thưa ông?

Krishnamurti: Trước hết bạn có biết cuộc sống của bạn là gì hay không, sống cùng nó? Tôi không đang đùa giỡn đâu. Tôi chỉ đang hỏi thôi. Muốn sống cuộc sống của bạn, bạn phải biết cuộc sống của bạn là gì và muốn tìm ra cuộc sống của bạn là gì, lại nữa bạn phải tìm hiểu. Cuộc sống của bạn không phải là cái gì mà người cha hay người mẹ của bạn, tôn giáo của bạn, nhà chính trị của bạn giải thích cho bạn. Đừng nói “không”. Nó là như thế. Cuộc sống của bạn được cấu thành từ những ảnh hưởng – chính trị, tôn giáo, xã hội, kinh tế, khí hậu – tất cả những ảnh hưởng này hội tụ trong bạn và bạn nói rằng, “Đó là cuộc sống. Tôi phải sống cùng nó”. Bạn chỉ có thể sống cuộc sống của bạn khi bạn hiểu rõ tất cả những ảnh hưởng này, và qua hiểu rõ chúng bắt đầu khám phá cách sống và suy nghĩ riêng của bạn. Rồi thì bạn không phải đặt ra câu hỏi, “Làm thế nào tôi có thể sống cuộc sống của tôi.” Rồi thì bạn có thể sống cùng nó. Nhưng, trước tiên, bạn phải hiểu rõ tất cả những ảnh hưởng. Ảnh hưởng của xã hội, những bài diễn văn chính trị, những nhà chính trị, khí hậu, thực phẩm, những quyển sách bạn đọc đều luôn luôn đang tác động vào bạn. Bạn phải hỏi liệu rằng có thể được tự do khỏi tất cả những ảnh hưởng này hay không? Và đó là một trong những tìm hiểu khẩn thiết nhất. Và sau khi đã tìm hiểu, tra xét, bạn phải hiểu rõ, để tìm ra một phương cách của cuộc sống mà không là của bạn hay của bất kỳ người nào. Rồi thì nó là cuộc sống. Rồi thì bạn đang sống.

Bây giờ, trong tất cả việc này, điều gì là quan trọng? Việc đầu tiên là không sống một cuộc sống máy móc. Bạn hiểu tôi có ý gì khi nói một cuộc sống máy móc hay không? Đó là làm một điều gì đó bởi vì một ai đó bảo bạn làm nó, hay bởi vì bạn cảm thấy rằng nó là điều đúng để làm, vì thế bạn lặp lại, lặp lại, và dần dần, bộ não của bạn, cái trí của bạn, thân thể của bạn trở thành đờ đẫn, nặng nề, ngu xuẩn. Vì vậy đừng sống một cuộc sống của lễ thói. Bạn có lẽ phải đi làm việc. Bạn có lẽ phải đậu một kỳ thi, phải học hỏi. Nhưng hãy làm mọi công việc bằng trong sáng, bằng háo hức; và

bạn chỉ có thể làm nó bằng trong sáng và bằng hào hức, khi bạn đang học hỏi. Và bạn không thể học hỏi nếu bạn không chú ý.

Việc thứ hai là, phải rất hòa nhã, phải rất tử tế, không được làm tổn thương người khác. Bạn phải quan sát mọi người, giúp đỡ mọi người, phải rộng lượng, phải ân cần.

Phải có tình yêu, nếu không cuộc sống của bạn trống rỗng, bạn hiểu không? Bạn có lẽ có mọi thứ bạn muốn: người chồng, xe cộ, con cái, người vợ; nhưng cuộc sống sẽ giống như một sa mạc trơ trụi. Bạn có lẽ rất thông minh, có lẽ có một chức vụ rất cao, là một kỹ sư giỏi, một kỹ sư tốt, một người quản lý tuyệt vời, nhưng, nếu không có tình yêu, bạn là một con người chết rồi. Vậy đừng làm bất kỳ việc gì một cách máy móc. Hãy tìm ra nó có ý nghĩa gì khi yêu thương mọi người, yêu thương những con chó, bầu trời, những ngọn đồi xanh và dòng sông. Yêu thương và cảm thấy.

Rồi thì bạn cũng phải biết thiền định là gì, ý nghĩa ra sao nếu có một cái trí rất yên lặng, một cái trí rất tĩnh, không phải một cái trí huyền thuyên. Và chỉ với một cái trí như thế mới có thể biết được một cái trí tôn giáo thực sự là gì. Và nếu không có cái trí tôn giáo, nếu không có cảm thấy đó, cuộc sống giống như một bông hoa không có hương thơm, một lòng sông không bao giờ biết được những gợn sóng lăn tăn trên nó, nó giống như quả đất không bao giờ mọc một cái cây, một cái bụi, một bông hoa.

NÓI CHUYỆN VỚI GIÁO VIÊN

1- Giáo dục đúng đắn.

Krishnamurti: Mục đích chính của chúng ta ở trong những nơi như Rishi Valley ở miền nam và Rajghat ở miền bắc là xây dựng một môi trường, một bầu không khí, nơi người ta có thể tạo ra, nếu có thể được, một con người mới mẻ. Các thầy có biết lịch sử của hai ngôi trường này hay không? Chúng đã vận hành trên ba mươi năm hay nhiều hơn nữa. Mục đích, khao khát của những ngôi trường này là cung cấp cho một em bé khả năng công nghệ xuất sắc để cho em học sinh có thể vận hành bằng rõ ràng và hiệu quả trong thế giới hiện đại, và quan trọng hơn nữa là thiết lập một bầu không khí đúng đắn để cho em bé có thể phát triển đầy đủ như một con người hoàn toàn. Điều này có nghĩa là trao cho em bé

cơ hội nở hoa trong tốt lành để cho em có được sự liên hệ đúng cách với những con người, những sự vật và những ý tưởng, với toàn bộ cuộc sống. Sống là liên hệ. Không có sự liên hệ đúng dẫn đến bất kỳ điều gì nếu không có cảm thấy đúng dẫn cho vẻ đẹp, một hưởng ứng với thiên nhiên, với âm nhạc và nghệ thuật, một ý thức thẩm mỹ được phát triển cao độ.

Tôi nghĩ rất dễ dàng khi nhận ra rằng nền giáo dục ganh đua và sự phát triển của học sinh trong quy trình đó gây hủy hoại. Tôi không biết người ta nắm vững được việc này sâu sắc đến chừng nào. Nếu người ta nắm vững được, vậy thì nền giáo dục đúng đắn là gì? Tôi nghĩ rất dễ dàng khi nhận ra rằng cái khuôn mẫu hiện nay mà chúng ta đang vun quén và gọi là nền giáo dục, mà là tuân phục vào xã hội, thì rất, rất hủy hoại. Trong những hoạt động đầy tham vọng của nó, nó đang gây thất vọng đến cùng cực. Và cả phương Tây lẫn phương Đông, điều gì từ trước đến nay chúng ta đã xem như là một sự phát triển ở trong quy trình này là văn hóa. Nó phải dẫn dắt đến đau khổ. Ý thức được sự thật của việc đó rất cần thiết. Nếu việc đó rất rõ ràng và nếu người ta từ bỏ việc đó một cách tự nguyện, không phải như một phản ứng, nhưng giống như là một chiếc lá rụng khỏi cái cây, một bông bỏ, vậy thì nở hoa là gì, giáo dục đúng đắn là gì? Thầy giáo dục em học sinh để tuân phục, để điều chỉnh, để thích ứng vào cái hệ thống hay là thầy giáo dục em học sinh để hiểu rõ, để nhận thức rất rõ ràng toàn bộ ý nghĩa của tất cả việc đó và, cùng lúc, giúp em đọc và viết? Nếu thầy giáo dục em học sinh để đọc và viết trong hệ thống thất vọng hiện nay, vậy thì nở hoa của cái trí bị ngăn cản. Vậy thì câu hỏi là, nếu người ta bỏ đi nền giáo dục ganh đua này liệu rằng cái trí có thể được giáo dục trong ý nghĩa thông thường được chấp nhận của từ ngữ đó hay không? Hay giáo dục thực sự là nhấn mạnh vào đặc điểm đưa chính chúng ta và em học sinh ra khỏi cái cấu trúc xã hội của thất vọng và ham muốn này và, cùng lúc cho em học sinh thông tin về toán học, vật lý, và vân vân? Rốt cuộc ra, nếu người giáo viên và em học sinh được tước bỏ tất cả rối loạn khủng khiếp này, còn có cái gì để được giáo dục hay không? Tất cả mọi điều mà thầy phải dạy em học sinh là làm thế nào biết đọc và viết, làm thế nào biết tính toán, thiết kế, ghi nhớ và truyền đạt những sự kiện và những ý kiến về những sự kiện.

Vì vậy, chức năng của giáo dục là gì và liệu có một phương pháp đặc biệt nào của giáo dục hay không? Thầy dạy em học sinh một phương pháp kỹ thuật để em thành thạo và trong chính thành thạo đó phát triển một ý thức của tham vọng phải không? Bằng cách dạy em một phương pháp kỹ thuật để tìm ra một việc làm, thầy cũng chồng chất lên em những hàm ý của thành công và thất vọng của nó. Em muốn được thành công trong cuộc sống và em cũng muốn trở thành một con người thanh thản. Toàn cuộc sống của em là một mâu thuẫn. Mâu thuẫn càng lớn bao nhiêu thì càng thăng càng nhiều bấy nhiêu. Đây là một sự thật. Khi có sự đè nén trong mâu thuẫn, có hoạt động phía bên ngoài mạnh mẽ hơn. Thầy cho em học sinh một phương pháp kỹ thuật và cùng lúc phát triển trong em sự mất cân bằng lạ lùng này, sự mâu thuẫn cực kỳ này mà dẫn đến thất vọng và tuyệt vọng. Em càng phát triển khả năng của em trong kỹ thuật, tham vọng của em càng lớn lao và sự thất vọng càng sâu đậm bấy nhiêu. Thầy đang giáo dục em để có một phương pháp kỹ thuật mà sẽ dẫn đến sự thất vọng của em. Vì vậy câu hỏi là, liệu thầy có thể giúp em học sinh không bị buông trôi vào mâu thuẫn hay không? Em sẽ buông trôi vào nó nếu thầy không giúp đỡ em yêu thích công việc em đang làm.

Thầy thấy không, nếu em học sinh thích môn hình học, yêu thích nó như một kết thúc trong chính nó, em hoàn toàn thâm nhập trong nó đến độ em không còn tham vọng. Em thực sự yêu thích môn hình học và đó là một niềm say mê to lớn. Vì vậy em nở hoa trong nó. Làm thế nào thầy có thể giúp em học sinh yêu thích, theo cách này, một sự việc mà em học sinh vẫn chưa khám phá cho chính mình.

Nếu như một giáo viên, thầy được hỏi, mục đích của ngôi trường này là gì liệu thầy có trả lời được không? Tôi muốn biết thầy đang cố gắng làm cái gì, thầy dự tính trao em học sinh cái gì? Thầy đang cố gắng định hình em, điều kiện em, cưỡng bách em trong một hướng nào đó phải không? Có phải thầy đang cố gắng dạy em học sinh môn toán học, môn vật lý, cho em một số thông tin để em có khả năng về công nghệ và có thể làm việc tốt trong nghề nghiệp tương lai phải không? Hàng ngàn trường học đang làm công việc này, khắp thế giới đang cố gắng làm cho em học sinh xuất sắc về công nghệ để em trở thành một nhà khoa học, một kỹ

sư, một nhà vật lý giỏi và vân vân. Hay là thầy đang cố gắng làm một điều gì đó có ý nghĩa nhiều hơn ở nơi này? Nếu nó có ý nghĩa nhiều hơn, vậy nó là gì?

Chúng ta phải rất rõ ràng trong chính chúng ta điều gì chúng ta muốn, rõ ràng về điều gì một con người phải là – một con người tổng thể, không chỉ là một con người công nghệ. Nếu chúng ta tập trung rất nhiều vào những kỳ thi, vào thông tin công nghệ, vào việc làm cho em bé khôn khéo, thành thạo trong thâu lượm hiểu biết, tại sao chúng ta lại bỏ quên khía cạnh khác, rồi thì em học sinh sẽ lớn lên để trở thành một con người lệch một phía. Khi chúng ta nói về một con người tổng thể, chúng ta có ý nói không chỉ một con người có hiểu rõ phía bên trong, có một khả năng để thâm nhập, tìm hiểu nội tâm của em, trạng thái phía bên trong của em và khả năng vượt khỏi nó, nhưng cũng nói về một con người giỏi giang khi em làm việc gì phía bên ngoài. Hai điều này phải theo cùng nhau. Đó là vấn đề thực sự trong giáo dục – để thấy rằng khi một em bé rời ngôi trường, em sẽ được xây dựng hoàn hảo trong tốt lành, cả phía bên ngoài lẫn phía bên trong.

Phải có một điểm khởi đầu mà từ đó chúng ta vận hành để chúng ta sẽ vun quén không chỉ cái khía cạnh công nghệ nhưng còn cỗi bỏ những tầng sâu hơn, những lãnh vực sâu sắc hơn của cái trí con người. Tôi sẽ nói có một cách như thế này. Nếu thầy tập trung vào việc tạo dựng cho em học sinh xuất sắc về công nghệ và bỏ quên đi khía cạnh khác, như chúng ta thường làm, điều gì xảy ra cho một con người như thế? Nếu thầy tập trung vào việc tạo cho em trở thành một vũ công tuyệt vời hay là một nhà toán học tài năng, chuyện gì xảy ra? Em không chỉ là điều đó, em là một cái gì còn hơn thế nữa. Em đố kị, giận dữ, bất mãn, thất vọng, tham vọng. Vì vậy thầy sẽ tạo ra một xã hội trong đó luôn luôn có vô trật tự, bởi vì thầy đang nhấn mạnh vào công nghệ và hiệu quả trong một lãnh vực và bỏ qua lãnh vực khác. Một con người dù có lẽ xuất sắc như thế nào chẳng nữa về công nghệ, anh ta luôn luôn bị mâu thuẫn trong những liên hệ giao tiếp của anh ta. Anh ta luôn luôn đấu tranh với người hàng xóm của anh ta.

Vì vậy công nghệ không thể nào sản sinh ra một xã hội hoàn hảo hay một xã hội tốt lành. Nó có lẽ sản sinh ra một xã hội to lớn, nơi không còn nghèo đói, nơi có sự bình đẳng vật chất và vân vân.

Một xã hội to lớn không nhất thiết là một xã hội tốt lành. Một xã hội tốt lành ám chỉ trật tự. Trật tự không có nghĩa là những chiếc xe lửa đến đi đúng giờ, thư từ gửi nhận đều đặn. Nó còn là cái gì khác nữa. Đối với một con người, trật tự có nghĩa là trật tự trong chính anh ta. Và cái trật tự như thế đó rõ ràng sẽ tạo ra một xã hội tốt lành. Bây giờ, chúng ta bắt đầu từ khía cạnh nào đây?

Thầy có hiểu câu hỏi của tôi hay không? Nếu tôi lo là phía bên trong và tập trung vào công nghệ, điều gì tôi làm sẽ chỉ là một khía cạnh. Vì vậy tôi phải tìm ra một cách, tôi phải tạo ra một chuyển động mà sẽ bao gồm cả hai khía cạnh. Từ trước đến nay, chúng ta đã tách rời hai khía cạnh này và bởi vì đã tách rời chúng, chúng ta đã nhấn mạnh một khía cạnh và bỏ qua khía cạnh còn lại. Điều gì chúng ta bây giờ đang cố gắng làm là kết hợp cả hai khía cạnh này vào cùng nhau. Nếu có một nền giáo dục đúng cách, em học sinh sẽ không coi nó như là hai khía cạnh riêng biệt. Em sẽ có thể chuyển động trong cả hai khía cạnh như một chuyển động. Đúng chứ? Khi xây dựng cho chính em xuất sắc về công nghệ, em cũng sẽ có thể xây dựng cho chính em trở thành một con người xứng đáng. Điều này có khai mở một vấn đề gì hay không?

Một con sông luôn luôn không giống nhau, hai bên bờ thay đổi, và nước của nó có thể được sử dụng cho kỹ nghệ hay cho những mục đích khác nhau, nhưng nó vẫn là nước. Tại sao chúng ta lại tách rời thế giới công nghệ và thế giới khác? Chúng ta nói rằng: “Nếu chúng ta có thể làm cho thế giới công nghệ hoàn hảo, chúng ta sẽ có lương thực, quần áo, chỗ ở cho mọi người, vì vậy chúng ta hãy quan tâm chính đến công nghệ.” Và cũng có những người chỉ quan tâm đến thế giới bên trong, và trở nên mỗi lúc một cô lập, mỗi lúc một coi mình là trung tâm, mỗi lúc một hão huyền, theo đuổi những niềm tin, những giáo điều, những tầm nhìn riêng rẽ của họ. Có phân chia khủng khiếp này và chúng ta nói rằng trong một chừng mực nào đó chúng ta phải mang hai điều này lại cùng với nhau. Vì vậy khi đã phân chia cuộc sống thành phía bên ngoài và phía bên trong, lúc này chúng ta cố gắng hòa nhập chúng lại. Tôi nghĩ rằng phương cách đó cũng sẽ dẫn đến xung đột nhiều hơn. Trái lại nếu chúng ta có thể tìm ra được một trung tâm, một chuyển động, một tiếp cận mà không bị phân chia, chúng ta sẽ vận hành trong cả hai lãnh vực một cách bình đẳng.

Cái chuyển động của thông minh tột đỉnh là gì? Tôi đang sử dụng từ ngữ “Thông minh,” không phải là khôn khéo, không phải là trực giác, không phải rút ra từ hiểu biết, thông tin, trải nghiệm. Cái chuyển động mà hiểu rõ tất cả những phân chia này, tất cả những xung đột này là gì; và chính hiểu rõ đó tạo ra chuyển động thông minh phải không?

Chúng ta thấy trong thế giới hai chuyển động này đang diễn tiến – chuyển động tôn giáo sâu sắc mà con người luôn luôn tìm kiếm và đã trở thành Thiên chúa giáo, Tin lành giáo, Ấn độ giáo, và chuyển động vật chất của công nghệ, một thế giới của những chiếc máy vi tính và tự động hóa mà cho con người nhiều thời gian nhàn rỗi. Chuyển động tôn giáo rất yếu ớt và chẳng có bao nhiêu người đang theo đuổi nó. Công nghệ đã trở thành mỗi lúc một mạnh mẽ thêm và con người đã bị mất hút trong nó, trở nên mỗi lúc một máy móc và vì vậy con người cố gắng tẩu thoát khỏi cái hệ thống máy móc này, cố gắng khám phá một cái gì đó mới mẻ – trong hội họa, trong âm nhạc, trong nghệ thuật, trong nhà hát. Và tôn giáo, nếu còn có bất kỳ tôn giáo nào, nói rằng “Đó là phương cách sai lầm” và chuyển động đến một thế giới riêng của họ. Họ không hiểu rõ được sự khiếm khuyết, sự không chín chắn, cái cách máy móc của cả hai. Bây giờ, chúng ta có thể nhận thấy rằng cả hai khía cạnh này đều khiếm khuyết hay không? Nếu chúng ta có thể thấy được việc đó, vậy thì chúng ta đang bắt đầu trực nhận một chuyển động không máy móc mà bao gồm cả hai.

Nếu tôi có một em bé phải được giáo dục tôi sẽ giúp đỡ em nhìn thấy được những qui trình máy móc và khiếm khuyết của cả hai cách và ngay lúc tìm hiểu sự khiếm khuyết của cả hai cách này khi chúng vận hành trong chính em, sẽ sinh ra thông minh mà hiện hữu qua tìm hiểu.

Thưa các Thầy, hãy nhìn vào những bông hoa kia, sự rực rỡ, vẻ đẹp của chúng. Bây giờ, làm thế nào tôi như một giáo viên, có thể giúp đỡ em học sinh nhìn ngắm những bông hoa và cũng đồng thời rất giỏi môn toán? Nếu tôi chỉ thích thú những bông hoa và tôi không giỏi môn toán, có một cái gì đó sai trái với tôi. Nếu tôi chỉ quan tâm đến môn toán, vậy thì cũng có một cái gì đó sai trái với tôi.

Thầy không thể vun quén công nghệ, trở thành hoàn hảo trong nó trước và sau đó nói rằng thầy cũng phải học cái khác. Bằng cách phung phí tâm hồn của thầy vào những năm tháng đầu lượm hiểu biết thầy đã hủy diệt một cái gì đó trong thầy – cảm thấy và khả năng để quan sát. Bằng cách nhấn mạnh vào một cái này hay cái kia thầy trở nên không còn nhạy cảm, và bản thể của thông minh lại là nhạy cảm.

Vì vậy, chất lượng chúng ta mong muốn em bé có được là hình thức tốt đỉnh của nhạy cảm. Nhạy cảm là thông minh; nó không đến từ những quyển sách. Nếu thầy trải qua bốn mươi năm học toán nhưng không thể nhìn vào những bông hoa kia và nhìn vào bầu trời xanh đó, thầy đã chết rồi. Nếu thầy nhạy cảm, mà là chất lượng tốt đỉnh của thông minh, vậy thì thầy có thể nhìn vào những bông hoa và đồng thời cũng học môn toán. Nếu có một chuyển động của thông minh đó nó sẽ bao phủ cả hai lãnh vực. Bây giờ, làm thế nào, thầy và tôi, như một cộng đồng của những giáo viên, sẽ tạo ra cái chuyển động nhạy cảm đó trong em học sinh?

Người học sinh phải được tự do. Nếu không em không thể nhạy cảm. Nếu em không được tự do khi học môn toán, tận hưởng môn toán, cho tâm hồn vào nó, mà là tự do, em không thể nào học nó trọn vẹn. Và muốn nhìn vào những bông hoa kia, muốn nhìn vào vẻ đẹp đó, em cũng phải được tự do. Vì vậy trước hết phải có tự do. Điều đó có nghĩa rằng tôi phải giúp đỡ em bé đó được tự do. Tự do ám chỉ trật tự, tự do không có nghĩa là cho phép em học sinh làm điều gì em thích, đi ăn trưa và đến lớp học khi nào em thích.

Trong tìm hiểu, làm việc, trong học hỏi, người ta hiểu ra rằng cái hình thái tốt đỉnh của nhạy cảm là thông minh. Nhạy cảm đó, thông minh đó, chỉ có thể xảy ra trong tự do, nhưng muốn chuyển tải điều đó sang một em học sinh đòi hỏi nhiều thông minh về phía chúng ta. Tôi muốn em được tự do, và vẫn vậy cùng lúc đó có trật tự và kỷ luật, mà không có sự tuân phục. Muốn tìm hiểu bất kỳ điều gì người ta phải không chỉ có tự do mà còn cả kỷ luật. Kỷ luật này không phải là điều gì đó từ phía bên ngoài được áp đặt lên em bé và tùy theo kỷ luật đó mà em cố gắng tuân phục. Trong chính tìm hiểu của hai qui trình này – qui trình công nghệ và qui trình tôn giáo, có chú ý và vì vậy có kỷ luật. Do đó người ta hỏi rằng,

“Làm thế nào chúng ta có thể giúp em trai hay em gái đó được tự do hoàn toàn và vẫn vậy, có kỷ luật rất cao, không phải qua sợ hãi, không phải qua tuân phục, không phải tự do từng phần nhưng tự do hoàn toàn và tuy nhiên vẫn có kỷ luật cùng lúc đó? Không phải một cái này trước và sau đó cái còn lại. Cả hai cùng xảy ra đồng thời.

Bây giờ, làm thế nào chúng ta làm được việc này? Chúng ta có hiểu rõ rằng tự do là tuyệt đối cần thiết, và rằng tự do không có nghĩa là làm điều gì người ta thích hay không? Thầy không thể làm điều gì thầy thích, bởi vì trong cuộc sống thầy luôn luôn liên quan với những người khác. Hãy luôn luôn nhìn thấy rõ sự cần thiết và quan trọng của tự do hoàn toàn và tuy vậy kỷ luật thật cao mà không là tuân phục. Hãy nhìn thấy rõ rằng những niềm tin của thầy, những ý tưởng của thầy, những học thuyết của thầy là thứ phụ gián tiếp. Thầy phải thấy rõ tất cả việc đó và hiểu rằng thầy phải được tự do tuyệt đối. Nếu không thầy không thể nào vận hành như một con người.

Bây giờ, tôi tự hỏi liệu thầy hiểu việc này như một ý tưởng hay là như một sự kiện, thực tế như lọ mực này. Làm thế nào thầy, như một cộng đồng của những giáo viên, khi thầy nhận thức được sự quan trọng của tự do hoàn toàn cho em bé và cũng phải nhận ra rằng phải có kỷ luật và trật tự – làm thế nào thầy sẽ giúp em học sinh được nở hoa trong tự do và trật tự? La mắng đũa trẻ của thầy sẽ không làm được việc này, so sánh em với một em khác của thầy sẽ không làm được việc này. Bất kỳ hình thức cưỡng bách, dọa nạt, hay là cho điểm xấu và điểm tốt, sẽ không làm được việc này.

Nếu thầy thấy được sự quan trọng của em bé có tự do và cùng lúc rất trật tự, và nếu thầy thấy rằng sự trừng phạt hay dụ dỗ em không sản sinh ra được bất kỳ thứ gì, liệu thầy có hoàn toàn buông bỏ tất cả việc đó trong chính thầy hay không?

Phương pháp cũ không sản sinh ra tự do. Nó đã làm con người thỏa hiệp và điều chỉnh, nhưng nếu thầy thấy rằng tự do tuyệt đối cần thiết và vì vậy trật tự là thiết yếu, những phương pháp mà chúng ta đã sử dụng trong nhiều thế kỷ phải hủy bỏ đi.

Vấn đề khó khăn là rằng thầy đã quen thuộc những phương pháp cũ và đột nhiên thầy bị tước đoạt khỏi chúng. Vì vậy thầy bị đối mặt với một vấn đề và thầy phải suy nghĩ trong một phương

cách hoàn toàn khác hẳn. Đó là vấn đề của thầy. Đó là trách nhiệm của thầy. Thầy đối mặt với vấn đề này. Thầy không thể sử dụng những phương pháp cũ, bởi vì thầy đã thấy rằng em học sinh phải hoàn toàn được tự do và vẫn vậy phải có trật tự. Vì vậy chuyện gì xảy ra cho thầy khi từ trước đến nay đã chấp nhận và vận hành theo một công thức cũ kỹ? Thầy đã quăng bỏ cái công thức và đang nhìn vấn đề mới mẻ lại, phải vậy không? Thầy đang nhìn vấn đề bằng một cái trí trong sáng mà là tự do.

Thầy giáo: Muốn nhìn thấy, người ta phải luôn luôn ở trong trạng thái đó hay sao?

Krishnamurti: Nếu thầy không thấy nó bây giờ nhưng đòi hỏi luôn luôn phải thấy nó, điều đó vô lý. Một lần nhìn thấy là cái hạt giống được gieo trong đất, mà sẽ nở hoa. Nhưng nếu thầy nói rằng thầy phải nhìn thấy nó luôn luôn, vậy thì thầy đã quay trở lại cái công thức cũ.

Hãy quan sát điều gì đã xảy ra: những khuôn mẫu suy nghĩ cũ kỹ liên quan đến việc dạy học, tự do và trật tự đã được thầy buông bỏ. Vậy thì thầy đang nhìn vấn đề khác hẳn. Sự khác nhau là rằng cái trí của thầy bây giờ được tự do để quan sát, được tự do để tìm hiểu vấn đề tự do và trật tự. Bây giờ, làm thế nào thầy sẽ truyền đạt cho em học sinh rằng thầy sẽ không trừng phạt em, sẽ không thưởng em và tuy nhiên em phải được tự do và trật tự hoàn hảo?

Giáo viên: Tôi nghĩ rằng giáo viên có cùng vấn đề như em học sinh. Ông ấy cần vận hành từ một lãnh vực nơi ông ấy cảm thấy tự do và kỷ luật đi cùng nhau. Trong suy nghĩ hiện nay của ông ấy, ông ấy đã tách rời trật tự và tự do. Ông ấy nói rằng tự do chống lại trật tự và trật tự chống lại tự do.

Krishnamurti: Tôi nghĩ rằng chúng ta đang bỏ quên một điều gì đó. Khi thầy hiểu ra rằng những phương pháp cũ kỹ của trừng phạt và thưởng là không có sinh khí, cái trí của thầy trở nên năng động nhiều hơn. Bởi vì thầy phải giải quyết vấn đề này, cái trí của thầy sinh động. Nếu nó được sinh động, nó sẽ tiếp xúc với cái vấn đề.

Bởi vì thầy được tự do và hiểu rõ tự do, thầy sẽ đứng giờ trong lớp học của thầy và từ tự do thầy sẽ nói chuyện với em học sinh và không phải từ một ý tưởng. Nói chuyện từ một ý tưởng, một công thức, một khái niệm là một sự viêc, nhưng nói chuyện từ một sự

kiện thực sự mà thầy đã thấy – em học sinh phải được tự do và vì vậy trật tự – là sự khác biệt hoàn toàn. Khi thầy như một giáo viên được tự do và có trật tự thầy luôn luôn đang chuyển tải nó, không chỉ bằng lời nhưng còn không bằng lời và em học sinh nhận ra nó ngay lập tức.

Ngay sau khi thầy hiểu rõ sự thật rằng trừng phạt và thưởng trong bất kỳ hình thức nào là hủy hoại, thầy không bao giờ quay trở lại chúng. Bằng cách quăng bỏ chúng đi, chính thầy được kỷ luật và kỷ luật đó đến từ tự do tìm hiểu. Thầy chuyển tải cho em học sinh sự thật của nó và không phải là bất kỳ ý tưởng nào. Vậy thì thầy đã chuyển tải sang em học sinh không chỉ bằng lời nói, nhưng còn ở một mức độ hoàn toàn khác hẳn.

2- Tâm nhìn xa.

Krishnamurti: Tôi nghĩ rằng hầu hết chúng ta đều biết điều gì đang xảy ra trong thế giới – sự đe dọa của chiến tranh, bom hạt nhân, nhiều căng thẳng và xung đột mà đã tạo ra những cuộc khủng hoảng mới. Đối với tôi dường như rất cần thiết phải có một cái trí hoàn toàn khác hẳn để gặp gỡ những thách thức này. Cái trí không bị chuyên môn hóa, không bị đào tạo thuần túy trong công nghệ, không chỉ đang tìm kiếm sự thịnh vượng, nhưng cái trí có thể gặp gỡ những thách thức đầy đủ, trọn vẹn. Và tôi nghĩ rằng đó là chức năng của giáo dục, đó là chức năng của một ngôi trường.

Mọi nơi – ở Châu Âu, Nga, nước Mỹ, nước Nhật và ở đây – họ đang sản xuất ra những kỹ thuật gia, những nhà khoa học, những nhà giáo dục. Những nhà chuyên môn này không có khả năng gặp gỡ sự thách thức phức tạp khủng khiếp của cuộc sống. Họ hoàn toàn không có khả năng và tuy nhiên họ lại là những con người cai trị thế giới như nhà chính trị, như nhà khoa học. Họ là những chuyên gia đặc biệt trong lãnh vực của họ và sự hướng dẫn của họ, sự lãnh đạo của họ rõ ràng đã thất bại và đang thất bại. Họ chỉ đang đối phó những vấn đề xảy ra trước mắt. Thầy thấy không, chúng ta đang suy nghĩ dựa vào những vấn đề xảy ra ngay lúc này, tách tước khấc của những biến cố. Chúng ta quan tâm đến những đáp ứng ngay lập tức của một quốc gia rất nghèo nàn, giống như Ấn độ, hay những đáp ứng ngay lập tức của sự thịnh vượng khủng khiếp ở phương Tây. Mọi người đang suy nghĩ theo ý tưởng làm

một cái gì đó ngay lập tức. Tôi nghĩ rằng người ta phải có một tầm nhìn xa về toàn vấn đề và tôi không nghĩ rằng một chuyên gia có thể làm được việc này bởi vì những chuyên gia luôn luôn suy nghĩ dựa vào hành động ngay lập tức. Mặc dầu hành động ngay lập tức cũng là cần thiết, tôi nghĩ rằng chức năng của giáo dục là tạo ra một cái trí không chỉ hành động trong ngay lập tức mà còn đi vượt khỏi nó.

Khắp thế giới, những thể chế độc quyền, những vị giáo sĩ, những giáo sư, những nhà phân tích, những nhà tâm lý học, mọi người đều quan tâm đến việc kiểm soát hay định hướng cái trí và, vì vậy, chẳng có tự do bao nhiêu cả. Vấn đề thực sự là tìm ra được làm thế nào sống trong một thế giới có tánh chuyên chế cưỡng bách, thật hung bạo và độc tài, không chỉ trong những tương quan ngay lập tức mà còn trong những liên hệ thuộc xã hội, làm thế nào sống trong một thế giới như thế đó và có được cái khả năng phi thường để gặp gỡ những đòi hỏi của nó và cũng để được tự do. Tôi cảm thấy rằng loại giáo dục đúng đắn nên vun quén cái trí không rơi vào những khe rãnh của thói quen, dù rằng giá trị hay cao quý bao nhiêu, dù rằng cần thiết trong công nghệ bao nhiêu, nhưng có một cái trí sinh động lạ thường, không phải với hiểu biết, không phải với trải nghiệm, nhưng sinh động. Vì vậy thường thường người ta càng có hiểu biết nhiều bao nhiêu, bộ não người ta càng kém tỉnh táo bấy nhiêu.

Tôi không chống lại hiểu biết. Có sự khác nhau giữa học hỏi và thấu lượm hiểu biết. Học hỏi ngừng lại khi chỉ có sự tích lũy hiểu biết. Có học hỏi chỉ khi nào không có thấu lượm gì cả. Khi hiểu biết trở thành quan trọng nhất, học hỏi chấm dứt. Tôi càng tăng thêm hiểu biết nhiều bao nhiêu cái trí càng an toàn bấy nhiêu, càng trở nên chắc chắn bấy nhiêu, và, vì vậy nó ngừng học hỏi. Học hỏi không bao giờ là một qui trình thêm vào. Khi người ta đang học hỏi, nó là một tiến hành năng động. Trái lại thấu lượm hiểu biết chỉ là đang tập hợp thông tin và lưu trữ nó lại. Vì vậy tôi nghĩ rằng có một sự khác biệt giữa thấu lượm hiểu biết và học hỏi. Giáo dục trên khắp thế giới chỉ là thấu lượm hiểu biết và vì vậy cái trí trở nên đờ đẫn và chấm dứt học hỏi. Cái trí chỉ đang thấu lượm. Thấu lượm đó sai khiến hành vi cư xử của cuộc sống và, vì vậy giới hạn trải nghiệm. Trái lại học hỏi không có giới hạn.

Trong một ngôi trường liệu rằng người ta không chỉ thu lượm hiểu biết, mà cần thiết khi sống trong thế giới này, nhưng cũng còn có một cái trí liên tục học hỏi hay không? Hai điều này không mâu thuẫn nhau. Trong một ngôi trường, khi hiểu biết trở thành quan trọng nhất, học hỏi trở thành một mâu thuẫn. Giáo dục nên quan tâm đến tổng thể của cuộc sống chứ không phải là những đáp ứng nhất thời cho những thách thức ngay lập tức.

Chúng ta hãy xem thử điều gì liên quan đến hai vấn đề này. Nếu người ta đang sống dựa vào ngay lập tức, đáp ứng cho thách thức ngay lập tức, ngay lập tức đó liên tục được lặp lại trong nhiều cách khác nhau. Trong một năm nó sẽ là chiến tranh, năm kế tiếp nó có lẽ là cách mạng, trong năm thứ ba khuấy động của công nghiệp; nếu người ta đang sống dựa vào ngay lập tức, cuộc sống trở thành hơi hợt bên ngoài. Nhưng thầy có lẽ nói rằng điều đó là đủ rồi bởi vì đó là tất cả điều gì chúng ta cần lưu tâm đến. Đó là một cách tiếp nhận cuộc sống. Nếu thầy sống theo cách đó nó là một cuộc sống trống rỗng. Thầy có thể nhét đầy nó bằng những chiếc xe hơi, những quyển sách, tình dục, nhiều quần áo hơn, nhưng nó nông cạn và trống rỗng. Một con người sống một cuộc sống trống rỗng, một cuộc sống nông cạn, luôn luôn đang cố gắng tẩu thoát; và tẩu thoát có nghĩa là nhiều đánh lừa, nhiều thần thánh thêm, nhiều niềm tin thêm, nhiều giáo điều thêm, nhiều thái độ độc tài thêm, hay là nhiều bóng đá thêm, nhiều tình dục thêm, nhiều máy truyền hình thêm. Những đáp ứng nhất thời của những người sống trong ngay lập tức là trống rỗng, không mục đích, đau khổ lạ thường. Đây không phải là cảm thấy hay thành kiến của tôi; thầy có thể quan sát để hiểu rõ nó. Thầy có lẽ nói rằng đó là đủ rồi, hay thầy có lẽ nói rằng đó là không đủ. Vì vậy phải có tầm nhìn xa, mặc dù dĩ nhiên tôi phải hành động trong ngay lập tức, làm một cái gì về nó khi ngôi nhà đang cháy, nhưng đó không phải là đoạn kết của hành động. Phải có một cái gì khác, và làm thế nào người ta có thể theo đuổi cái gì khác đó mà không đưa vào nó quyền lực, những quyển sách, những vị giáo sĩ? Liệu người ta có thể xóa sạch quyền lực, những quyển sách, những vị giáo sĩ và theo đuổi cái gì khác nữa hay không? Nếu người ta theo đuổi cái gì khác nữa, tình trạng ngay lập tức này sẽ được đáp ứng trong một phương cách sinh động và lớn lao nhiều hơn. Vì vậy, thầy như một

con người và cũng như một người giáo dục, một giáo viên, thầy cảm thấy như thế nào về việc đó?

Tôi không muốn thầy đồng ý với tôi. Nhưng nếu thầy đã vận dụng bộ não của thầy, nếu thầy đã quan sát những biến cố của thế giới, nếu thầy đã nhìn ngắm những khuynh hướng riêng của thầy, những đòi hỏi, những thuyết phục riêng của thầy, nếu thầy đã hiểu rõ toàn bộ trạng thái của con người và nỗi thất vọng đang chập chờn của anh ta, thầy đáp trả như thế nào đây? Hành động của thầy, quan điểm của thầy về nó là gì đây? Hãy quên rằng thầy đang ở trong một ngôi trường. Chúng ta đang nói chuyện như những con người.

Giáo viên: Trong khi gặp gỡ một thách thức ngay lập tức, đặc biệt khi người ta lớn lên, người ta dường như mang vào một ý thức lo âu. Liệu rằng, khi người ta lớn lên, người ta có được một cách tiếp cận khác hay không?

Krishnamurti: Thầy có ý gì qua từ ngữ “lớn lên”? Lớn lên theo kiểu làm một công việc phải không? Lớn lên theo kiểu một lễ thói, nhàm chán phải không? Thầy có ý gì qua từ ngữ tuổi tác? Cái gì làm cho thầy già nua? Những cơ quan của thân thể hao mòn đi – tại sao vậy? Có phải đó là bởi vì bệnh tật, hay đó là bởi vì có sự lặp lại giống như một cái máy chuyển động lặp đi lặp lại hoài? Cái tinh thần không bao giờ sinh động: nó chỉ đang vận hành trong thói quen. Vì vậy nó ép buộc cái thân thể mau lẹ chạy sang tuổi già. Tại sao cái tinh thần lại trở nên già nua, hay là nhất thiết phải luôn luôn già nua? Tôi không nghĩ rằng nó nhất thiết phải luôn luôn già nua. Và, hay là tuổi già chỉ là một thói quen. Bạn có nhận thấy những người già, họ ăn uống như thế nào, họ nói năng như thế nào hay không? Và liệu có thể giữ cho cái tinh thần thật là trẻ trung, sinh động, ngây thơ hay không? Liệu có thể cho cái tinh thần mãi mãi sinh động và không giây phút nào mất đi sinh lực của nó vì thói quen, vì gia đình, vì trách nhiệm hay không? Dĩ nhiên có thể được, mà có nghĩa rằng thầy phải hủy diệt mọi thứ thầy xây dựng nên. Đó là điều gì tôi có ý nói qua từ ngữ tầm nhìn xa. Thầy có một trải nghiệm, vui thú hay là khó chịu, mà để lại một dấu vết, và cái trí sống trong việc đó. “Tôi đã có một trải nghiệm thật tuyệt vời” hay là “Tôi đã trải qua một cuộc sống thật

là buồn thảm”, và có một sự thối rữa trong chính nó. Vì vậy, trải nghiệm, và đang sống trong trải nghiệm, là thối rữa.

Chúng ta hãy quay lại câu hỏi của tôi. Như một con người, sống trong xã hội này, trong một thế giới đang đòi hỏi hành động ngay lập tức, trách nhiệm của thầy đến thách thức ngay lập tức đó là gì? Thách thức ngay lập tức đang luôn luôn yêu cầu thầy phải đáp ứng nhất thời, và thầy bị vướng mắc trong đó. Làm thế nào thầy, như một người cha hay người mẹ, như một giáo viên, như một công dân, đáp ứng đến thách thức ngay lập tức. Bởi vì, theo đáp ứng của thầy, thầy bị vướng mắc trong nó. Dù rằng thầy đáp ứng lại một cách có ý thức hay không ý thức, ảnh hưởng của việc đó sẽ gắn chặt vào cái tinh thần.

Giáo viên: Liệu có một cách nào mà tầm nhìn xa này trở thành một sự thật, cũng sự thật như là ngay lập tức hay không?

Krishnamurti: Dĩ nhiên. Bởi vì ngay lập tức là cái thực sự. Có bom hạt nhân – những nhà khoa học Nga, Mỹ, Pháp đang phát minh ra những phương pháp sản xuất ra những quả bom nguyên tử rẻ tiền – họ có lẽ làm nổ tung chính họ thành những mảnh nhỏ. Tại sao bạn lại phải đáp ứng đến việc đó. Bom hạt nhân là kết quả của một chuỗi những biến cố lâu dài – chủ nghĩa quốc gia, chủ nghĩa công nghiệp, những khác biệt giai cấp, tham lam, ganh tị, hận thù, tham vọng – tất cả những việc này đã tạo ra bom hạt nhân. Thầy trả lời mà không hiểu được nó – rằng nước Mỹ hay nước Nga phải chấm dứt việc sản xuất những quả bom hạt nhân – và thầy gọi nó là một ứng phó thực sự. Nếu không có câu trả lời cho cái tổng thể, đáp ứng đến những mảnh vụn của cái vấn đề có lợi ích gì? Vì vậy, nếu đây là sự thật và thấy rằng sự thật sản sinh ra những đáp ứng thiếu chín chắn như thế đó, vậy thì thầy phải theo đuổi một cái khác. Vì biết rằng thầy phải đáp ứng đến ngay lập tức và cũng vậy biết rằng thầy phải có tầm nhìn xa, làm thế nào thầy tạo ra được việc này như một người giáo dục? Không một ai quan tâm đến cái khác, không người giáo dục nào quan tâm đến tầm nhìn xa, cái quan điểm dài lâu. Giáo dục ngày nay chỉ quan tâm đến ngay lập tức. Nhưng nếu thầy không thỏa mãn với ngay lập tức, vậy thì làm thế nào thầy theo đuổi cái khác và không lơ là cái này. Thầy có thấy được sự khẩn thiết của nó hay không?

Tôi có thể đặt vấn đề đó một cách khác chứ? Làm thế nào người ta có thể giữ cho cái trí trong sáng, không bao giờ cho phép nó già nua và không bao giờ nói rằng, “Tôi đã có đủ,” rồi tìm kiếm một góc nào đó để ẩn náu và trì trệ? Đó là cái khuynh hướng và đó là cái sự kiện thực sự. Khó khăn lắm mới có được một vị trí nhưng ngay khi thầy có được nó, thầy lại trì trệ. Mọi thứ quanh thế giới này đang hủy diệt tầm nhìn xa. Những quyển sách, những tờ báo, những nhà chính trị, những vị giáo sĩ, mọi thứ ảnh hưởng đến thầy, và làm thế nào người ta có thể đi ra khỏi tất cả việc đó? Thầy đang bị vấy bẩn và vẩn vấy thầy phải vận hành và thầy không thể đi ra khỏi nó được.

Cuộc sống là hủy diệt, cuộc sống là tình yêu, cuộc sống là sáng tạo. Chúng ta không biết gì về nó cả. Nó là một sự việc tuyệt vời. Bây giờ, làm thế nào thầy khai triển tất cả việc này vào giáo dục.

Giáo viên: Liệu có thể theo đuổi một tầm nhìn khi hy sinh một tầm nhìn khác hay không? Liệu có thể hủy bỏ tầm nhìn ngắn hay không?

Krishnamurti: Vấn đề không phải là chạy trốn khỏi tất cả mọi khốn khổ này hay là hiểu rõ cách kết hợp hai tầm nhìn lại với nhau. Thầy không thể kết hợp cái nhỏ xíu với cái to lớn; cái to lớn phải thôn nhận cái nhỏ xíu.

Giáo viên: Nhưng liệu không tốt đẹp hơn khi theo đuổi cái nhỏ xíu ngay khi bắt đầu rồi sau đó đến cái to lớn hay sao?

Krishnamurti: Không bao giờ. Nếu thầy nói rằng cái nhỏ xíu là bước đầu tiên, vậy thì thầy đã lạc lối rồi, thầy bị vướng mắc trong cái nhỏ xíu. Hãy suy nghĩ kỹ điều này cho chính thầy. Nếu thầy chấp nhận cái nhỏ xíu, vậy thì thầy ở đâu? Thầy sẽ bị vướng vào, phải vậy không – gia đình nhỏ xíu, ngôi nhà nhỏ xíu, người chồng nhỏ xíu, tiền bạc nhỏ xíu, quần áo nhỏ xíu? Thầy đã biến cái nhỏ xíu thành quan trọng, cái nhỏ xíu trước và vì vậy thầy có trách nhiệm nhỏ xíu trong xã hội. Mặc dù tất cả các thầy được kính trọng khủng khiếp. Tại sao thầy lại ưu tiên cái nhỏ xíu trước? Bởi vì đó là cách dễ dàng nhất.

Giáo viên: Làm thế nào người ta có thể nắm bắt được cái nhỏ xíu và hiểu rõ nó?

Krishnamurti: Thầy chỉ có thể nắm bắt được cái to lớn, cái nhỏ xíu không quan trọng chút nào cả, nhưng thầy đã biến nó thành

quan trọng.

Nó là một sự việc rất tinh tế, một sự việc rất mong manh, để có khả năng và không phải để là nô lệ cho nó, để đáp ứng ngay lập tức đến những sự việc thầy phải đáp ứng, và để có cái chiều sâu, chiều cao và chiều rộng lạ thường này.

Hãy phủ nhận cái nhỏ xíu. Thầy biết phủ nhận là gì hay không? Phủ nhận không phải bởi vì thầy có được tầm nhìn xa nhưng bởi vì điều gì bị phủ nhận là giả dối.

3- Hành động.

Krishnamurti: Chúng ta sẽ suy nghĩ về vấn đề ngay lập tức của hành động? Hành động đang dồn ép vào mọi người chúng ta, và phải có tầm nhìn xa mà gồm cả ngay lập tức; nhưng ngay lập tức không gồm cả cái to lớn hơn, cái rộng rãi hơn, cái sâu sắc hơn. Khắp thế giới hầu hết những con người trí năng và học thức dường như bị vướng mắc trong những đáp ứng nhất thời đến những thách thức ngay lập tức. Càng nhiều nhà khoa học, nhiều kỹ sư, nhiều kỹ thuật gia được cần đến và giáo dục hướng về việc sản xuất ra họ. Tôi nghĩ rằng nhu cầu nhất thời được công nhận và được đáp ứng và vì thế người ta mất đi tầm nhìn về một viễn ảnh rộng lớn hơn và vì vậy cái trí và thân thể và cảm xúc của người ta trở nên rất nông cạn và trống rỗng. Nếu người ta thực sự nhận ra tất cả những điểm này không bằng lời nói, nhưng bằng trực nhận ngay tức khắc, làm thế nào một người giáo viên giáo dục được một em học sinh không chỉ hiểu biết về kỹ thuật, biết cách làm những công việc khác nhau, mà còn hiểu rõ sâu sắc hơn, rộng rãi hơn về cuộc sống?

Làm thế nào thầy sẽ chuyển tải điều này thành hành động trong giáo dục? Đó không phải là điều gì mà thầy đã đến đây để thực hiện hay sao? Làm thế nào thầy khởi sự được nó, nếu thầy không thực hiện nó rồi? Tôi tin tưởng rằng, ở đây trong Rishi Valley, tôi tin rằng khởi thủy của ngôi trường này là tạo ra một loại giáo dục khác hẳn. Không chỉ là cung cấp cho em học sinh hiểu biết nhưng cũng phải làm cho em hiểu rõ rằng hiểu biết đó không phải là mục đích của cuộc sống; rằng cũng cần thiết phải nhạy cảm đến cây cối, đến vẻ đẹp, phải biết được yêu thương là gì,

tử tế là gì, rộng lượng là gì. Bây giờ, làm thế nào thầy khởi sự việc đó đây?

Trước hết có vẻ rằng rất cần thiết phải có một ít người mà có cảm thấy này, và bởi nhiệt tâm, hiểu rõ, khả năng của họ, không chỉ truyền đạt hiểu biết mà còn nhìn thấy vượt khỏi những ngọn đồi. Nếu tôi ở đây và tôi cảm thấy khẩn thiết rằng một em học sinh phải xuất sắc về văn hóa, và cậu ta cũng phải biết làm thế nào để nhảy múa, ca hát, nhìn cây cối, nhìn những ngọn núi, biết cách nhìn những phụ nữ mà không có thái độ dục tình thường lệ và suy xét cái vẻ đẹp lạ thường của cuộc sống, biết được đau khổ và vượt khỏi đau khổ – nếu tôi ở đây, tôi sẽ khởi sự như thế nào đây?

Nếu tôi ở đây và công việc duy nhất của tôi là việc đó, tôi sẽ không thể để lại bất kỳ người nào trong các thầy một mình. Tôi sẽ thảo luận với thầy về cách thầy nói chuyện, ăn mặc, nhìn ngắm, cư xử, ăn uống; tôi sẽ luôn luôn ở đó – và có thể thầy sẽ gọi tôi là một người độc tài nhưng lại nói về dân chủ và tự do. Tôi không nghĩ đó là một vấn đề của dân chủ, độc tài và tự do. Thầy thấy không, vấn đề này tạo ra câu hỏi về uy quyền. Chúng ta đã nói nhiều về nó tại nơi này, lúc này hay lúc kia, bất kỳ khi nào tôi đến đây; nhưng chúng ta hãy thảo luận lần nữa về uy quyền.

Đối với tôi uy quyền là khủng khiếp, hủy hoại. Đặc tính của uy quyền là độc tài chuyên chế – uy quyền của vị giáo sĩ, người cảnh sát, uy quyền của luật pháp. Đó là tất cả là những uy quyền phía bên ngoài. Cũng có uy quyền phía bên trong của hiểu biết, của cao quý riêng của người ta, của trải nghiệm riêng của người ta mà thể hiện những thái độ nào đó của cuộc sống. Tất cả việc này nuôi dưỡng uy quyền và không sử dụng cái uy quyền này, thầy phải chăm sóc em bé, để thấy rằng em có khiếu thẩm mỹ tốt, rằng em mặc những bộ quần áo đúng đắn, ăn uống thích hợp, có một đạo đức nào đó trong lời nói, trong cách em đi; thầy cũng phải dạy em chơi những trò chơi, không phải là ganh đua và hung bạo, nhưng chỉ vì vui mà thôi. Muốn đánh thức trong em tất cả việc này mà không sử dụng uy quyền rất là khó khăn và bởi vì khó khăn của nó, thầy dựa vào uy quyền.

Người ta phải có kỷ luật trong trường học. Bây giờ, làm thế nào thầy có thể tạo ra kỷ luật mà không sử dụng uy quyền? Các em phải đến phòng ăn đều đặn, không nói chuyện liên tục vào giờ

ăn, mọi thứ phải được hài hòa, trong tự do và thương yêu; và phải đánh thức được tánh tự trọng nhưng không được dùng uy quyền.

Truyền đạt hiểu biết mà không trở thành một kết thúc trong chính nó và giáo dục cái trí có một tầm nhìn xa, một hiểu rõ rộng rãi về cuộc sống, không thể xảy ra được nếu giáo dục được dựa vào uy quyền.

Giáo viên: Rất khó khăn khi tạo ra một trạng thái trật tự phía bên trong các em mà không cần kỷ luật, mà không cần kèm hãm và uy quyền. Những người lớn ở vị trí khác hẳn những em bé.

Krishnamurti: Tôi ngạc nhiên khi thầy hiểu như vậy. Chúng ta bị điều kiện và trẻ em bị điều kiện. Giáo dục có thể tạo ra một cái trí cách mạng hay không? Sự khó khăn là rằng điều này phải bắt đầu từ một cái tuổi rất nhạy cảm, không phải khi em bé mười bốn tuổi hay lớn hơn, bởi vì vào lúc đó các em đã bị định hình và hủy hoại rồi. Nhưng nếu các em đến với thầy khi rất trẻ thơ, thầy sẽ làm gì để kích thích một cảm thấy rằng có những sự việc khác còn hay hơn là dục tình, tiền bạc và vị trí?

Ngoài việc truyền đạt những thông tin như hiểu biết, làm thế nào thầy sẽ chuyển tải cho các em nhận thức rằng thế giới không chỉ là những cái ngay lập tức mà còn có những thứ khác quan trọng hơn nhiều? Trước hết, thầy và tôi phải cảm thấy việc này, không chỉ bởi vì tôi nói về nó hay thầy nói về nó. Tôi phải đang cháy bỏng trong nó, và nếu tôi đang cháy bỏng trong nó, làm thế nào tôi có thể chuyển tải nó mà không gây ảnh hưởng cho đứa trẻ? Bởi vì khi tôi gây ảnh hưởng, tôi hủy hoại em bé; tôi làm cho em bé tuân phục đến cái hình ảnh mà tôi có. Vì vậy tôi phải nhận ra, mặc dầu tôi cảm thấy rất mãnh liệt về tất cả việc này, rằng là trong liên hệ của tôi với em học sinh, dù em còn bé thơ, tôi không được khuyến khích một thái độ và hành động bắt buộc. Điều này cực kỳ khó khăn. Nếu tôi yêu một ai đó, tôi muốn em ấy khác hẳn, làm những sự việc khác hẳn, nhìn vào cuộc sống, cảm thấy được vẻ đẹp của quả đất. Liệu tôi có thể giải thích cho em tất cả việc này mà không gây ảnh hưởng, mà không nuôi dưỡng bản năng bắt buộc hay không?

Giáo viên: Trước khi chúng ta đến giúp đỡ mà không gây ảnh hưởng em bé, liệu rằng có một tiếp cận mà chúng ta có thể thiết

lập trong chính chúng ta, bởi vì trong cuộc sống của chúng ta dường như cũng có quá nhiều những mâu thuẫn.

Krishnamurti: Với mục đích thiết lập được nó, người ta phải thay đổi, vứt bỏ đi những mâu thuẫn, quét sạch đi những cảm thấy hủy hoại. Điều đó có lẽ mất đi nhiều ngày hay có lẽ không cần thời gian. Chúng ta nói rằng điều đó có thể làm được qua phân tích, qua trạng thái ý thức, qua đặt câu hỏi, tìm hiểu, tra xét. Tất cả việc đó liên quan đến thời gian. Nhưng thời gian là một hiểm họa. Bởi vì khoảnh khắc chúng ta dựa vào thời gian để thay đổi, nó thực sự là một tiếp tục của cái gì đã là. Nếu tôi phải tìm hiểu cái trí, ý thức về những hành động, tình trạng qui định và những đòi hỏi của tôi và mỗi ngày tìm hiểu, tất cả việc đó kéo theo thời gian. Thời gian như một phương tiện để thay đổi là ảo tưởng. Và khi tôi giới thiệu thời gian vào vấn đề thay đổi, vậy thì thay đổi đó bị trì hoãn, vậy thì thời gian lúc đó chỉ là một tiếp tục thêm nữa của ham muốn của tôi để tiếp tục như tôi là. Thời gian là cần thiết để học tiếng Pháp. Thời gian phải mất khi học tiếng Pháp không phải là một ảo tưởng, nhưng để tạo ra một thay đổi tâm lý, một sự thay đổi tâm hồn trong chính tôi qua thời gian là một ảo tưởng, bởi vì nó khuyến khích lười biếng, trì hoãn, một ý thức của thành tựu, một hão huyền. Tất cả việc đó hàm ý sử dụng thời gian khi tôi dùng thời gian như một phương tiện để thay đổi. Vì vậy, nếu tôi không dựa vào thời gian để có sự thay đổi, điều gì xảy ra?

Nó là một sự việc tuyệt vời. Tất cả những người tôn giáo đã dùng thời gian như một phương tiện của thay đổi nhưng thực ra chúng ta hiểu rằng thay đổi chỉ xảy ra khi không còn thời gian, không qua thời gian.

Giáo viên: Điều đó không ứng dụng đến tất cả hành động sáng tạo hay sao?

Krishnamurti: Dĩ nhiên, nó có ứng dụng chứ. Liệu rằng cái trí của tôi có thể khước từ việc sử dụng thời gian và phủ nhận thời gian như một phương tiện dẫn đến thay đổi hay không? Thầy có thấy được vẻ đẹp của nó hay không? Vậy thì điều gì xảy ra.

Sự việc tôi muốn thay đổi được đặt vào với nhau qua thời gian, nó là kết quả của thời gian, và tôi phủ nhận thời gian. Do đó tôi phủ nhận toàn bộ sự việc và vì vậy thay đổi đã xảy ra. Tôi

không biết thầy có hiểu rõ việc này không. Nó không là một trò lừa của từ ngữ.

Thầy có hiểu rõ không? Nếu tôi phủ nhận tình trạng qui định của tôi như một người Ấn độ giáo, mà là kết quả của thời gian, và tôi phủ nhận thời gian, tôi phủ nhận toàn bộ sự việc. Tôi thoát khỏi nó. Nếu tôi phủ nhận nghi lễ – người Thiên chúa giáo, người Ấn độ giáo, người Phật giáo – phủ nhận nó bởi vì nó là sản phẩm của thời gian. Tôi ở ngoài. Tôi không cần phải hỏi làm thế nào để tạo ra sự thay đổi. Sự việc chính nó là kết quả của thời gian và tôi phủ nhận thời gian – nó kết thúc.

Vì vậy cái trí mà thay đổi đã xảy ra trong chính nó, cái trí đó có thể diễn giải, có thể quan sát, có thể tạo ra một loạt những hành động chung quanh một cách rõ ràng. Người ta không thể nào phủ nhận sự sử dụng thời gian cho việc thu lượm hiểu biết nhưng thời gian có tồn tại ở bất kỳ nơi nào nữa hay không?

Giáo viên: Thậm chí trong những hành động chúng ta cần thời gian, dường như chúng ta làm nó một cách lơ đãng và vì vậy thời gian bủa vây nặng nề. Nếu hiểu rõ thời gian trong tất cả việc này đơn giản như thế, tại sao chúng ta lại không thể thoát khỏi nó?

Krishnamurti: Nhưng nếu thầy trao trọn vẹn chú ý của thầy, không phải để thay đổi qua thời gian nhưng phủ nhận thời gian, lúc đó thầy sẽ ở vị trí dạy học bằng một phương cách hoàn toàn khác hẳn. Những em học sinh nam và nữ ở đây để thu lượm hiểu biết và nếu thầy có thể phổ biến hiểu biết này bằng chú ý mà không đang sử dụng thời gian để truyền đạt thông tin, vậy thì thầy đang làm nhảy bén những cái trí của các em.

Đó là điều gì tôi quan tâm, đánh thức cái trí, gìn giữ cái trí sinh động lạ thường. Chúng ta nói rằng cái trí có thể gìn giữ sinh động qua hiểu biết và vì vậy chúng ta nhồi nhét dồn dập hiểu biết vào và chỉ làm mờ dần thêm cái trí. Một cái trí vận hành trong thời gian vẫn còn là một cái trí bị giới hạn. Nhưng một cái trí không vận hành trong thời gian lại tỉnh táo lạ lùng, sinh động lạ lùng và có thể chuyển tải sinh động của nó sang một cái trí vẫn còn đang tìm kiếm, đang tò mò, đang trong sáng. Vì vậy chúng ta đã khám phá ra một điều gì đó mới mẻ. Thầy và tôi đã khám phá ra một điều gì đó. Tôi đã chuyển tải một điều gì đó cho thầy. Cùng nhau chúng ta đã hiểu rằng cái trí vận hành trong thời gian và cái trí là

kết quả của thời gian. Trong trạng thái đó cái trí chỉ có thể trao thông tin. Một cái trí như thế bị giới hạn. Nhưng một cái trí không đang vận hành, không đang suy nghĩ dựa vào thời gian, mặc dù nó sử dụng thời gian, sẽ làm nhảy bén cái trí của người khác và vì vậy hiểu biết sẽ không bị phá hoại. Thầy thấy không, một cái trí như thế ở trong một trạng thái đang học hỏi, không phải là đang thâm lường. Vì vậy nó sinh động mãi mãi; một cái trí như thế đó là trong sáng, hồn nhiên.

Một số em học sinh trong ngôi trường này đã cần cỗi rồi, bởi vì các em chỉ quan tâm đến việc thâm lường hiểu biết, không quan tâm đến việc học hỏi. Và học hỏi vượt khỏi thời gian. Bây giờ, làm thế nào thầy sẽ khởi sự để làm nhảy bén cái trí, giữ gìn nó sinh động mãi mãi.

Thầy phải hiểu rõ chất lượng của một cái trí mà thay đổi đã xảy ra trong nó. Nó đã xảy ra vào cái khoảnh khắc thầy phủ nhận thời gian. Thầy đã quăng toàn thể quá khứ đi rồi. Thầy không còn là một người Ấn độ giáo, một người Thiên chúa giáo. Bây giờ, làm thế nào một cái trí mà thay đổi đã xảy ra trong nó, sẽ diễn dịch, sẽ hướng dẫn hành động của nó? Làm thế nào nó sẽ hành động trong khi truyền đạt hiểu biết có liên quan thời gian, và tuy vậy vẫn gìn giữ cái trí của em bé trong một trạng thái sinh động cực kỳ? Hãy tìm ra đi.

4- Phủ nhận đúng đắn.

Giáo viên: Trong một buổi nói chuyện với các em học sinh ông đã nói rằng khi một vấn đề phát sinh người ta nên giải quyết nó ngay lập tức. Làm thế nào người ta làm được công việc này?

Krishnamurti: Muốn giải quyết một vấn đề ngay lập tức, thầy phải hiểu rõ vấn đề. Hiểu rõ một vấn đề là một việc thuộc thời gian hay là một việc thuộc mãnh liệt của trực nhận, một mãnh liệt của đang thấy? Chúng ta hãy giả sử rằng tôi có một vấn đề: tôi kiêu ngạo. Nó là một vấn đề với tôi trong ý nghĩa rằng nó tạo ra một xung đột, một mâu thuẫn trong tôi. Nó là một sự kiện rằng tôi kiêu ngạo và cũng có một sự kiện khác rằng tôi không muốn kiêu ngạo. Trước hết, tôi phải hiểu rõ cái sự kiện tôi kiêu ngạo. Tôi phải sống cùng cái sự kiện đó. Tôi không chỉ ý thức mãnh liệt về sự kiện đó nhưng còn hiểu rõ nó trọn vẹn. Bây giờ, hiểu rõ có là một việc

thuộc thời gian hay không? Tôi có thể nhìn thấy sự kiện ngay lập tức, đúng chứ? Và ngay lập tức của trực nhận, của đang thấy, xóa tan đi sự kiện. Khi tôi thấy một con rắn hổ mang có hành động ngay lập tức. Nhưng tôi nhìn thấy kiêu ngạo không cùng một cách như thế – khi tôi nhìn thấy kiêu ngạo, hoặc là tôi thích nó và vì vậy tôi tiếp tục với nó, hoặc là tôi không muốn nó bởi vì nó tạo ra xung đột. Nếu nó không tạo ra xung đột vậy thì không có vấn đề gì cả.

Trực nhận và hiểu rõ không thuộc về thời gian. Trực nhận là một việc của mãnh liệt khi đang thấy, một đang thấy mà là tổng thể trọn vẹn. Bản chất của đang thấy một cái gì đó tổng thể trọn vẹn là gì? Cái gì cho thầy cái khả năng, cái năng lượng, cái sinh lực, cái động cơ để giải quyết một điều gì đó ngay lập tức với tất cả năng lượng không bị phân chia của người ta? Khoảnh khắc thầy đã phân chia năng lượng thầy có xung đột và vì vậy không có đang thấy, không có trực nhận về một cái gì đó tổng thể. Bây giờ, cái gì cho thầy năng lượng để thầy nhảy vọt đi khi thầy trông thấy một con rắn hổ mang? Cái gì là những qui trình mà làm cho các cơ quan cũng như là tâm lý, toàn thân tâm, nhảy vọt đi, để cho không còn ngần ngại, do dự, để cho cái phản ứng đó là ngay lập tức? Cái gì đã đi ngay vào ngay lập tức đó? Nhiều sự việc đã đi vào cái hành động ngay lập tức đó: sợ hãi, phòng vệ tự nhiên, mà phải ở đó, hiểu biết rằng con rắn hổ mang là một con vật gây chết người.

Bây giờ, tại sao chúng ta không có cái hành động toàn năng lượng như thế để tác động vào việc xóa tan kiêu ngạo? Tôi đang sử dụng kiêu ngạo như một ví dụ. Có nhiều lý do chen vào sự thiếu năng lượng của tôi. Tôi thích kiêu ngạo; thế giới đều dựa vào nó; nó là nền tảng của khuôn mẫu xã hội; nó cho tôi một ý thức sinh lực nào đó, cái chất lượng cao quý và cách biệt nào đó, một ý thức rằng tôi hơi giỏi hơn người khác. Tất cả việc này ngăn cản cái năng lượng cần thiết đó để xóa tan kiêu ngạo.

Bây giờ, hoặc là tôi phân tích tất cả những lý do đã ngăn cản những hành động của tôi, đã ngăn cản việc có năng lượng để xóa tan kiêu ngạo của tôi, hoặc là tôi thấy nó ngay lập tức. Phân tích là một qui trình của thời gian và một qui trình của trì hoãn. Trong khi tôi đang phân tích kiêu ngạo tiếp tục và thời gian sẽ không kết thúc nó. Vì vậy tôi phải nhìn thấy kiêu ngạo một cách tổng thể và trọn vẹn và tôi thiếu năng lượng để nhìn thấy. Bây giờ, muốn thấu

gom lại cái năng lượng bị phung phí đòi hỏi một sự thấu gom không chỉ khi tôi đang đối diện với một vấn đề như là kiêu ngạo, nhưng một thấu gom liên tục, ngay cả khi không có vấn đề. Chúng ta luôn luôn không có những vấn đề. Có những khoảnh khắc khi chúng ta không có những vấn đề. Nếu ở những khoảnh khắc đó chúng ta đang thấu gom năng lượng, đang thấu gom trong ý nghĩa là tỉnh thức, vậy thì, khi vấn đề phát sinh, chúng ta có thể gặp gỡ nó và không qua qui trình phân tích.

Giáo viên: Còn một khó khăn khác nữa: khi không có vấn đề, và không có sự thấu gom cái năng lượng này, một loại hoạt động tinh thần nào đó đang xảy ra.

Krishnamurti: Có một lãng phí năng lượng khi chỉ lặp lại, phản ứng đến ký ức, phản ứng đến trải nghiệm. Nếu thầy quan sát cái trí riêng của thầy, thầy sẽ thấy rằng một sự kiện gây vui thú cứ tiếp tục tự lặp lại. Thầy muốn quay trở lại nó, thầy muốn nghĩ về nó, vì vậy nó thấu gom lại năng lượng. Khi cái trí tỉnh thức, không có lãng phí, liệu có thể cho phép cái năng lượng đó, cho phép cái tư tưởng đó nở hoa hay không? Mà có nghĩa không bao giờ nói rằng, “Đây là đúng hay sai”, nhưng sống cùng tư tưởng đó, có một cảm thấy trong đó tư tưởng có thể nở hoa để cho qua chính nó, nó sẽ tự dẫn đến một kết thúc.

Chúng ta nên tiếp cận vấn đề đó khác hẳn chứ? Chúng ta đang nói về việc tạo ra một thể hệ có một chất lượng mới mẻ của cái trí. Làm thế nào chúng ta thực hiện được việc này? Nếu tôi là một giáo viên ở đây, nó sẽ là quan tâm của tôi – và một người giáo dục nghiêm túc hiển nhiên có mối quan tâm này trong tâm hồn – tạo ra một cái trí mới mẻ, một nhạy cảm mới mẻ, một cảm thấy mới mẻ đối với cây cối, những dòng suối, tạo ra trạng thái ý thức mới mẻ, không phải trạng thái ý thức cũ kỹ được uốn khuôn lại thành một hình thể mới mẻ. Tôi có ý nói rằng một cái trí hoàn toàn mới mẻ, không bị vấy bẩn bởi quá khứ. Nếu đó là quan tâm của tôi, làm thế nào tôi khởi sự việc đó được?

Trước hết, liệu có thể tạo ra một cái trí mới mẻ như thế hay không? Không phải một cái trí là một tiếp tục của quá khứ trong một khuôn mẫu mới nhưng một cái trí không bị vấy bẩn. Có thể làm được không? Hay là quá khứ phải tiếp tục qua hiện tại để được bổ sung rồi được đặt vào một khuôn mẫu mới? Trong trường

hợp đó không có một thể hệ mới, nó là một thể hệ cũ kỹ được lặp lại trong một hình thức mới.

Tôi nghĩ rằng có thể tạo ra một thể hệ mới. Và tôi hỏi: làm thế nào tôi, không chỉ trải nghiệm việc này trong chính tôi, mà còn diễn đạt cho em học sinh?

Nếu tôi cảm thấy một điều gì đó được trải nghiệm trong chính tôi, tôi không thể nào bỏ lỡ việc diễn đạt nó cho em học sinh. Chắc chắn nó không phải là vấn đề của tôi và của mỗi người khác, nhưng một sự việc hỗ tương, đúng vậy không?

Bây giờ, làm thế nào tôi tạo ra được một cái trí không bị vấy bẩn? Bạn và tôi không phải là người mới sinh ra, chúng ta đã bị vấy bẩn bởi xã hội, bởi Ấn độ giáo, bởi giáo dục, bởi gia đình, bởi xã hội, bởi báo chí. Làm thế nào chúng ta phá vỡ được vấy bẩn? Có phải tôi nói rằng nó là một phần của sự hiện hữu của tôi và chấp nhận nó hay không? Tôi làm gì đây, thưa thầy. Đây là một vấn đề – rằng những cái trí của chúng ta bị vấy bẩn. Với những người lớn tuổi hơn, phá vỡ điều này còn khó khăn hơn nhiều. Các thầy tương đối còn trẻ, và vấn đề là xóa sạch sự vấy bẩn của cái trí; làm thế nào thực hiện được đây?

Hoặc là có thể làm được, hoặc là không thể làm được. Bây giờ, làm thế nào người ta có thể khám phá liệu rằng làm được hay không làm được? Tôi muốn thầy thâm nhập vào việc đó.

Thầy có biết từ ngữ “phủ nhận” là gì hay không? Phủ nhận quá khứ, phủ nhận là một người Ấn độ giáo là gì? Thầy có ý gì qua từ ngữ “phủ nhận” đó? Thầy có lần nào phủ nhận bất kỳ cái gì hay chưa? Có một phủ nhận đúng đắn và một phủ nhận giả dối. Phủ nhận có một động cơ thúc đẩy là một phủ nhận giả dối. Phủ nhận có một mục đích, phủ nhận với một dự định, với một con mắt hướng về tương lai không là một phủ nhận. Nếu tôi phủ nhận một điều gì đó với mục đích để có một cái gì đó hơn nữa, nó không là phủ nhận. Nhưng có một phủ nhận mà không có động cơ thúc đẩy. Khi tôi phủ nhận và không biết có cái gì đang chờ đợi tôi ở tương lai, đó là phủ nhận đúng đắn. Tôi phủ nhận là một người Ấn độ giáo, tôi phủ nhận sự lệ thuộc vào bất kỳ tổ chức nào, tôi phủ nhận niềm tin đặc biệt, và trong chính phủ nhận đó tôi đã làm cho chính bản thân tôi hoàn toàn không an toàn. Thầy có biết một phủ nhận như thế không, và thầy đã có lần nào phủ nhận bất kỳ điều

gì hay chưa? Liệu thầy có thể phủ nhận quá khứ theo cách đó – phủ nhận, không biết điều gì trong tương lai? Liệu thầy có thể phủ nhận cái đã được biết hay không?

Giáo viên: Khi tôi phủ nhận một điều gì đó, ví dụ như là Ấn độ giáo, có một sự hiểu rõ cùng lúc Ấn độ giáo là gì.

Krishnamurti: Điều gì chúng ta đang thảo luận là tạo ra một cái trí mới mẻ và liệu việc này thực hiện được không. Một cái trí bị vấy bẩn không thể là một cái trí mới mẻ được. Vì vậy chúng ta đang nói về việc làm mất đi vấy bẩn, và điều đó liệu có thể được hay không. Và liên quan đến điều đó tôi bắt đầu bằng cách hỏi thầy có ý gì qua từ ngữ phủ nhận, bởi vì tôi nghĩ rằng phủ nhận có liên quan rất nhiều đến điều đó. Phủ nhận phải liên quan đến một cái trí mới mẻ. Nếu tôi phủ nhận một cách sạch sẽ, không còn những gốc rễ, không còn những động cơ thúc đẩy, nó là phủ nhận thực sự. Bây giờ điều đó có thể được hay không? Thầy thấy không, nếu tôi không hoàn toàn phủ nhận xã hội mà gồm có chính trị, kinh tế, những liên hệ thuộc xã hội, tham vọng, tham lam – nếu tôi không hoàn toàn phủ nhận tất cả những việc đó, không thể tìm ra được có một cái trí mới mẻ là gì. Vì vậy sự phá vỡ đầu tiên của cái nền tảng là phủ nhận đi những sự việc tôi đã biết. Điều đó có được hay không?

Hiển nhiên, thuốc men sẽ không tạo ra một cái trí mới mẻ; không có gì tạo ra nó ngoại trừ phủ nhận hoàn toàn quá khứ. Điều đó có thể được hay không? Thầy nói gì đây? Và nếu tôi đã cảm thấy hương thơm, cảnh trí, vẻ đẹp của phủ nhận như thế đó, làm thế nào tôi giúp đỡ chuyển tải điều đó cho một em học sinh? Em phải có vô vàn cái đã được biết – toán học, địa lý, lịch sử – và tuy nhiên lại dư thừa khả năng để tự do khỏi cái đã được biết, – tự do khỏi nó một cách không nuôi tiếc.

Giáo viên: Thừa ông, tất cả những cảm xúc để lại một cặn bã, một quấy rối dẫn đến nhiều loại xung đột và những hình thức khác của hoạt động tinh thần. Sự tiếp cận truyền thống của tất cả tôn giáo là phủ nhận cảm xúc này bằng kỷ luật và khước từ. Nhưng trong điều gì ông nói dường như có một tiếp nhận nhạy bén được làm tăng cao độ cho những cảm xúc này đến độ ông thấy những cảm xúc mà không bị biến dạng hay để lại cặn bã.

Krishnamurti: Đó là cái vấn đề. Nhạy cảm và cảm xúc là hai sự việc khác hẳn. Một cái trí mà là nô lệ cho tư tưởng, cảm xúc, cảm thấy, là một cái trí cận bã. Nó tận hưởng cái cận bã, nó tận hưởng suy nghĩ về thế giới vui thú và mỗi tư tưởng để lại một dấu vết, mà là cái cận bã. Mỗi tư tưởng của một vui thú nào đó mà thầy đã có để lại một dấu vết mà dẫn đến không nhạy cảm. Rõ ràng nó làm mờ dần đi cái trí, và kỷ luật, kiểm soát và đè nén lại làm mờ dần thêm cái trí. Tôi đang nói rằng nhạy cảm không là cảm xúc, nhạy cảm đó ám chỉ không dấu vết, không cận bã. Vì vậy câu hỏi là gì?

Giáo viên: Có phải phủ nhận ông đang trình bày khác biệt với một phủ nhận mà là sự kèm hãm của cảm xúc hay không?

Krishnamurti: Làm thế nào thầy thấy được những bông hoa kia, thầy được vẻ đẹp của chúng, nhạy cảm trọn vẹn đến chúng để không còn cận bã, không có ký ức về chúng, để cho khi thầy thấy chúng lại một tiếng đồng hồ sau thầy thấy một bông hoa mới mẻ? Điều đó không thể được nếu thầy thấy nó như một cảm xúc và cảm xúc đó được kết hợp với những bông hoa, với vui thú. Cách truyền thống là ngăn chặn cái gì là vui thú bởi vì những kết hợp như thế đó đánh thức những dạng vui thú khác và vì vậy thầy kỷ luật chính mình không cho phép nhìn ngắm. Cắt bỏ sự kết hợp bằng một con dao mổ là không chín chắn. Vì vậy làm thế nào cái trí, làm thế nào đôi mắt, thầy được màu sắc tuyệt vời và tuy nhiên không cho phép nó lưu lại dấu vết.

Tôi không đang hỏi để tìm kiếm một phương pháp. Làm thế nào trạng thái đó hiện hữu được? Nếu không, chúng ta không thể nào nhạy cảm. Nó giống như một tấm kính ảnh thâm nhận những hình ảnh và chính nó đang tự làm mới lại. Nó được phơi sáng, và tuy nhiên lại trở thành âm bản để chờ một hình ảnh kế tiếp. Vì vậy luôn luôn, nó đang tự xóa sạch mọi vui thú. Liệu điều đó có thể được hay chúng ta lại đang đùa giỡn với những từ ngữ chứ không phải với những sự kiện?

Sự thật mà tôi thấy rõ ràng là rằng bất kỳ nhạy cảm, cảm xúc nào lưu lại cận bã, đều làm mờ dần cái trí. Tôi phủ nhận trải nghiệm đó, nhưng tôi không biết làm thế nào để nhạy cảm phi thường đến độ trải nghiệm không lưu lại dấu vết và tuy nhiên vẫn nhìn thấy bông hoa bằng trọn vẹn, bằng mãnh liệt to lớn. Tôi thấy như một sự thật không thể nào chối cãi rằng mỗi cảm xúc, mỗi

cảm thấy, mỗi tư tưởng, lưu lại một dấu vết, định hình cái trí, và rằng những dấu vết như thế đó không thể nào tạo ra được một cái trí mới mẻ. Tôi thấy rằng một cái trí có những dấu vết là chết rồi, vì thế tôi phủ nhận chết. Nhưng tôi không biết được cái khác. Tôi cũng hiểu rằng một cái trí tốt lành là nhạy cảm mà không có căn bã của trải nghiệm. Nó trải nghiệm, nhưng trải nghiệm không lưu lại dấu vết để từ đó nó rút ra những trải nghiệm xa hơn, những kết luận xa hơn, chết xa hơn.

Một cái tôi phủ nhận và cái khác tôi không biết. Làm thế nào sự chuyển tiếp này từ phủ nhận cái đã được biết đến cái không biết được lại hiện hữu?

Làm thế nào người ta phủ nhận? Có phải người ta phủ nhận cái đã được biết, không chỉ trong những biến cố gây xúc động nào đó mà còn trong những biến cố nhỏ xíu? Tôi có phủ nhận khi tôi đang cạo râu và tôi nhớ lại cái thời gian vui vẻ mà tôi đã trải qua ở Thụy sĩ hay không? Người ta phủ nhận hồi tưởng của một thời gian vui vẻ phải không? Người ta ý thức được nó, và phủ nhận nó phải không? Nó không gây xúc động, nó không hào nhoáng, không một ai biết về nó. Vẫn vậy phủ nhận liên tục này về những sự việc nhỏ xíu, những lau sạch nhỏ xíu, những xóa bỏ nhỏ xíu, không chỉ một xóa bỏ to lớn nào, là rất cần thiết. Rất cần thiết phải phủ nhận tư tưởng như là một hồi tưởng, vui vẻ hay khó chịu, mỗi một giây phút của một ngày khi nó phát sinh ra. Người ta đang làm việc đó không phải vì bất kỳ động cơ thúc đẩy nào, không phải vì mục đích thâm nhập vào trạng thái lạ thường của cái không biết được. Thầy sống ở Rishi Valley và nghĩ về Bombay hay Rome. Việc này tạo ra một xung đột làm cho cái trí dờ dẩn, một sự việc phân chia. Liệu thầy có thấy được việc này và xóa sạch nó đi hay không? Thầy có thể tiếp tục xóa sạch nó đi không phải bởi vì thầy muốn thâm nhập vào cái không biết được là gì bởi vì cái khoảnh khắc thầy nhận ra nó như cái không biết được, thầy đã quay trở lại cái đã được biết.

Cái qui trình của công nhận là một qui trình của cái đã được biết tiếp tục. Bởi vì tôi không hiểu rõ cái không biết được là gì nên tôi chỉ có thể làm một việc này, tiếp tục lau chùi tư tưởng khi nó phát sinh.

Thầy nhìn những bông hoa đó, cảm thấy nó, thấy được vẻ đẹp, mãnh liệt, rực rỡ lạ thường của nó. Sau đó thầy vào căn phòng nơi thầy sống, mà không được cân đối hài hòa lắm, mà xấu xí. Thầy sống trong căn phòng nhưng thầy có một ý thức nào đó về vẻ đẹp rồi thầy bắt đầu suy nghĩ về bông hoa và thầy chộp lấy cái tư tưởng khi nó phát sinh đó và thầy xóa sạch nó đi. Bây giờ từ chiều sâu nào thầy xóa bỏ nó, từ chiều sâu nào thầy phủ nhận bông hoa, người vợ của thầy, thần thánh của thầy, đời sống kinh tế của thầy? Thầy phải sống với người vợ của thầy, con cái của thầy, với cái xã hội quỷ quái xấu xa này. Thầy không thể rút lui khỏi cuộc sống. Nhưng khi thầy phủ nhận hoàn toàn tư tưởng, đau khổ vui thú, liên hệ của thầy khác hẳn và vì vậy phải có một phủ nhận tổng thể, không phải phủ nhận từng phần, không phải giữ lại những sự việc thầy yêu thích và một phủ nhận những sự việc thầy không yêu thích.

Bây giờ, làm thế nào thầy chuyển tải điều gì thầy đã hiểu rõ cho em học sinh?

Giáo viên: Ông đã nói rằng trong khi đang dạy học và đang học hỏi, cái tình huống đó là một mãnh liệt khi ông không nói rằng “Tôi đang dạy cho bạn một điều gì đó”. Bây giờ lau chùi liên tục những dấu vết của tư tưởng này, nó có một cái gì đó liên quan đến sự mãnh liệt của tình huống đang dạy học và đang học hỏi hay không?

Krishnamurti: Rõ ràng như thế. Thầy thấy không, tôi thấy rằng học hỏi và dạy học cả hai đều giống nhau. Chuyện gì đang xảy ra ở đây? Tôi không đang dạy thầy – tôi không là giáo viên hay là uy quyền của thầy, tôi chỉ đang tìm hiểu và chuyển tải tìm hiểu của tôi sang thầy. Thầy có thể nhận nó hay bỏ nó. Vị trí của chúng ta giống hệt như với các em học sinh.

Giáo viên: Vậy thì người giáo viên làm gì?

Krishnamurti: Thầy chỉ có thể tìm ra được khi thầy liên tục đang phủ nhận. Thầy có khi nào thử việc đó chưa? Nó như thể là thầy không thể ngủ được một phút nào vào ban ngày.

Giáo viên: Nó không chỉ cần năng lượng, thừa ông, nhưng cũng còn giải phóng nhiều năng lượng.

Krishnamurti: Nhưng trước tiên thầy phải có năng lượng để phủ nhận.

5- Ganh đua.

Krishnamurti: Chúng ta đã nói về sự thiết lập một truyền đạt nghiêm túc giữa chúng ta và em học sinh, và trong trạng thái hiệp thông để tạo ra một bầu không khí hay một môi trường khác hẳn, mà trong đó em học sinh bắt đầu học hỏi. Tôi không biết liệu thầy có nhận thấy rằng sự hời hợt dễ lan rộng và sự nghiêm túc cũng như vậy. Nó là một nghiêm túc không phát sinh do một khuôn mặt nặng nề hay một tinh thần nặng nề nhưng là một nghiêm túc phải hiện hữu khi chúng ta ở trong trạng thái liên hệ, hiệp thông.

Tôi nghĩ rằng học hỏi chỉ có thể tồn tại trong trạng thái hiệp thông đó giữa giáo viên và học sinh như giữa thầy và tôi – không phải rằng tôi là giáo viên của thầy. Thầy biết từ ngữ “hiệp thông” có nghĩa là gì hay không: truyền đạt, tiếp xúc, chuyển tải một cảm thấy nào đó, chia sẻ nó, không chỉ ở mức độ lời nói mà còn ở mức độ trí năng và cũng là cảm thấy sâu sắc hơn, tinh tế hơn. Tôi nghĩ rằng từ ngữ “hiệp thông” có nghĩa tất cả những điều trên, và trong trạng thái đó, ở mọi mức độ, trong bầu không khí đó, trong ý thức cùng nhau đó, liệu cả người giáo viên lẫn em học sinh không có thể học hỏi hay sao? Tôi nghĩ rằng trong duy nhất trạng thái đó mới có học hỏi, không phải khi thầy ngồi trên bục giảng và tuôn trào những thông tin ép buộc em học sinh thụ nhận. Liệu chúng ta có thể thiết lập được hiệp thông đó, không chỉ với người nói nhưng còn với cây cối, với thiên nhiên, với thế giới, với buổi sáng sớm khi chúng ta thức dậy, một ý thức hiệp thông mà trong đó chúng ta học hỏi hay không?

Sáng nay liệu chúng ta có thể thảo luận một điều gì đó mà tôi cảm thấy rằng không những một giáo viên chuyên nghiệp nhưng một con người cũng nên suy nghĩ, bởi vì điều gì chúng ta sẽ thảo luận có nhiều ý nghĩa trong cuộc sống, hay không? Toàn bộ nền văn minh, không chỉ ở Ấn độ nhưng trong nhiều vùng còn lại trên thế giới, đều hướng đến ganh đua, đến thành công, đến thành đạt. Một người tham vọng dường như là một thực thể được kính trọng – một người tham vọng, một người hung hăng mà muốn thành công, phải kích động, phải giật dây, gây ảnh hưởng và thế là leo lên đỉnh của một nhóm người. Có ganh đua mãi mãi không chỉ

trong lớp học của một ngôi trường mà còn trong cuộc sống hàng ngày, trong thái độ của người thư ký mà cảm thấy anh ta phải trở thành người quản lý và người quản lý trở thành người giám đốc, và người giám đốc trở thành chủ tịch đoàn và vân vân. Đây là khuôn mẫu đã được thiết lập của sự tồn tại trong nền văn minh hiện đại. Thầy nhìn khắp mọi nơi cái con người đó đang theo đuổi thành công và chính con người đó được kính trọng, ít ra về phần quyền hành, và cùng thái độ đó tồn tại trong ngôi trường. Thầy bảo em học sinh rằng cậu ta không giỏi, không thông minh như em học sinh khác. Thầy vỗ về em bé, dọa nạt em, khuyến khích em ganh đua, phải thành công, phải đến một mức độ trí năng nào đó. Thầy là người thờ phụng những nhân hiệu.

Vì vậy thầy có một thái độ bẩm sinh, mà theo căn bản là ganh đua, và hung hăng. Điều này là đúng như thế không chỉ trong cuộc sống kinh tế và xã hội mà còn trong cuộc sống tôn giáo nữa. Có tranh đấu mãi mãi này để leo lên, để ganh đua, để so sánh ở mọi mức độ của sự tồn tại của chúng ta. Thầy có tìm hiểu cái mặt sau của vị trí cao và vị trí thấp này chưa, hay là thầy chấp nhận nó như một điều không tránh khỏi và tiếp tục sống?

Và liệu rằng việc này sẽ tạo ra học hỏi thực sự hay không? Việc này là tự nhiên trong cuộc sống phải không? Tự nhiên không phải theo ý nghĩa ban sơ của từ ngữ đó nhưng đây là một cuộc sống có văn hóa phải không? Thầy sẽ dạy bảo em bé theo lối này phải không? Thầy nghĩ rằng nó là cách đúng đắn của sự tồn tại phải không? Tôi biết rằng nó là cái khuôn mẫu đã được chấp nhận, nhưng nó có phải là cách đúng đắn hay không? Trước hết, ganh đua này, so sánh này tác động gì đến cái trí? Thầy nghĩ rằng thầy học hỏi qua ganh đua phải không? Chúng ta hãy tìm hiểu việc này. Thầy biết rằng nó là cái khuôn mẫu được thiết lập ở mọi mức độ của sự tồn tại của chúng ta, ở mọi chặng đường của sự tồn tại của chúng ta, để so sánh, để có những mục đích, để thành tựu. Đây là nguyên cái cấu trúc của sự hiện hữu con người.

Khi thầy trông thấy hai bức tranh trên tường, thái độ của thầy là rằng nếu tên của họa sĩ nổi tiếng, bất kỳ cái gì ông ta vẽ đều xuất sắc cả. Nhưng nếu người họa sĩ có cái tên không biết rõ lắm thì tranh của ông ta bị thấp kém hơn. Điều này luôn luôn xảy ra. Đúng chứ? Liệu rằng thái độ đó mang lại hiểu rõ, liệu rằng điều

đó sẽ giúp chúng ta học hỏi hay sao? Không phải rằng tôi phải không có khả năng phân biệt, nhưng liệu rằng so sánh sẽ giúp cái trí hiểu rõ, học hỏi hay sao? So sánh có phải là trạng thái của cái trí mà trong đó người ta học hỏi hay không?

Làm thế nào thầy tiếp tục giúp đỡ em học sinh nếu cả thầy lẫn em học sinh có thái độ ganh đua, thái độ so sánh này?

Chúng ta hãy giải thích điều này rất đơn giản. Ganh đua này tác động vào cái trí ra sao? Điều gì xảy ra cho cái trí luôn luôn đang so sánh, đang đạt được thành công, đang thờ phụng thành công?

Giáo viên: Nó đang làm một mỗi chính nó.

Krishnamurti: Thầy vẫn còn đang quan sát những ảnh hưởng, những kết quả nhưng thầy không đang quan sát chính cái trí. Thầy không đang quan sát bản chất của chính cái trí đang làm việc này, cái trí đang chuyển động, đang ở một trạng thái ganh đua. Làm ơn hãy quan sát chính cái trí đang làm những công việc này.

Giáo viên: Nếu cái trí sắp sửa đo lường thành công bằng điều đạt được, khi nó không đạt được điều đó, có sự thất vọng.

Krishnamurti: Thầy đang giải quyết những kết quả. Tôi muốn chặn đứng cái trí. Có lẽ những giải quyết từng phần gây mệt mỏi. Hạt giống của một cây sồi không bao giờ trở thành một cây thông. Thầy nói rằng: “Tôi không biết tôi là hạt giống này nhưng tôi muốn trở thành một cây thông, hay là một cây trần bì, hay là một cây sồi”. Chúng ta không biết cái hạt giống hay là trạng thái của chính cái trí, nhưng lại quan tâm đến cái gì nó nên là.

Chúng ta hãy trải nghiệm sự việc hơn là diễn tả bằng từ ngữ sự việc đó. Chúng ta ganh đua, thờ phụng thành công, bởi vì chúng ta cảm thấy rằng nếu chúng ta không ganh đua, chúng ta sẽ bị trì trệ. Đó chỉ là một đáp lại phỏng đoán, nó không phải là một sự kiện thực sự. Thầy không biết được điều gì sẽ xảy ra. Khi thầy hiểu rõ thầy là gì, dù là gì chẳng nữa, vậy thì thầy bắt đầu học hỏi. Nước là nước trong mọi tình huống dù nó ở trong con sông hay trong một giọt nước uống. Lúc này chúng ta không có cái nền tảng mà từ đó chúng ta học hỏi. Điều gì chúng ta đang làm chỉ là thêm vào. Qui trình thêm vào đó là điều gì chúng ta gọi là học hỏi. Nó không là học hỏi gì cả.

Chỉ có một cái trí không đang trong trạng thái so sánh, khi nó đã hiểu rõ được sự vô lý của so sánh, cái trí đó mới có thể thiết lập một nền tảng mà từ đó nó có thể bắt đầu học hỏi trong ý nghĩa thực sự của từ ngữ học hỏi.

Nếu có một nền tảng như thế mà trong đó không còn lang thang, không còn ao ước, nó là một nền tảng vững chắc và trên đó bạn có thể xây dựng. Xây dựng đó là cấu trúc của học hỏi và từ học hỏi đó có hành động và không bao giờ tuân phục, và vì vậy không bao giờ có một ý thức sợ hãi, không bao giờ có một ý thức thất vọng.

Liệu thầy có thể giúp đỡ em học sinh học hỏi trong thái độ đó hay không? Muốn giúp em học sinh học hỏi, thầy phải phân biệt rõ ràng giữa qui trình thấu nhận và tiến hành học hỏi. Vậy thì thầy đang tạo ra một con người thực sự, không phải một cái máy. Nếu thầy không hiểu được điều đó, làm thế nào thầy giúp đỡ em học sinh đây? Liệu thầy có thể xóa sạch đi tất cả mọi ganh đua bằng một lần quét dọn, mà có nghĩa rằng liệu thầy có thể lau sạch đi cái cấu trúc tạm gọi là một xã hội hay không?

Các thầy là những giáo viên; một thế hệ mới đang đến trong vòng tay của thầy. Thầy muốn các em cứ tiếp tục cái cách như thế này à? Nếu thầy cảm thấy rằng xã hội mà trong đó chúng ta đã lớn lên là một xã hội thối nát, làm thế nào thầy sẽ giúp đỡ em học sinh tạo ra một chất lượng mới mẻ của cái trí mà trong đó sự quỉ quái của ganh đua không có phần? Những bước nào thầy sẽ sử dụng, ngày này qua ngày khác, để thấy rằng em học sinh không bị chết chìm, không bị nuốt trọn bởi xã hội. Thầy sẽ làm gì, từng bước, để giúp đỡ em học sinh?

Giáo viên: Em không nên được nuôi dưỡng trong xa hoa.

Krishnamutri: Có gì sai trái với xa hoa? Em có lẽ mặc những bộ quần áo sạch sẽ, em có lẽ ngồi trên một cái ghế dựa, có thực phẩm tốt. Đối với tôi nó là xa hoa, đối với thầy nó không là xa hoa. Xa hoa có liên quan gì đến việc này hay không? Thầy đang đặt ra cái luật lệ, cái lý tưởng của “xa hoa”.

Nói chuyện với em không chỉ một tuần một lần, luôn luôn nói chuyện với em về điều đó, bởi vì em đang bị quy định để ganh đua. Làm thế nào thầy sẽ giúp đỡ em không bị vướng mắc vào cái vòng hiểm độc của ganh đua?

Giáo viên: Bằng cách làm cho em hiểu rõ rằng em không nên sợ hãi và như một cá nhân em là duy nhất và em có góp phần trong sáng tạo.

Krishnamurti: Nếu một cá nhân nhận ra rằng anh ta là duy nhất đến độ không có một người nào khác giống anh ta, anh ta có duy nhất thực sự hay không? Em bé đến đây với tất cả những thành kiến của cha mẹ em. Đây là cái trạng thái duy nhất trong em bé tội nghiệp đó? Thầy phải tước bỏ khỏi em mọi quy định của em và liệu thầy có thể tước bỏ khỏi em tất cả việc đó hay không? Nó không là chức năng của thầy như một giáo viên khi làm việc đó à? Nó là trách nhiệm của thầy. Thầy phải hiểu rõ nó, hiểu rõ rằng điều này đúng; và thầy phải cảm thấy nó để cho thầy sẽ chuyển tải nó. Nhưng em bé có lẽ cảm thấy không khẩn thiết như thế. Làm thế nào thầy hiệp thông cùng em để cho em học hỏi? Làm thế nào thầy dạy học hay giúp đỡ em học hỏi mà không có tinh thần ganh đua?

Giáo viên: Tôi không thể cảm thấy cho em bé nếu cảm thấy đó không ở trong tôi, và khi nó không ở đó tôi cảm thấy rằng tôi đã hủy hoại em bé rồi.

Krishnamurti: Tôi sẽ bảo cho thầy biết. Mỗi trường hợp đều có bài học riêng của nó. Thầy không cảm thấy nó vì chính thầy đang ganh đua. Thầy không đang ganh đua để có tiền bạc, chức vụ, thanh danh hay sao? Chừng nào thầy còn không cảm thấy mãnh liệt về việc này, thầy sẽ làm gì đây? Thầy không thể chờ đợi cho đến khi thầy hoàn toàn hiểu rõ. Vì vậy thầy sẽ làm gì đây? Đừng cho em học sinh điểm nhưng giữ một quyển sổ ghi chép cho riêng thầy để xem thử em đang cư xử như thế nào, em đang học hỏi như thế nào và mức độ hiểu biết của em như thế nào và vân vân, nhưng đừng thúc giục em và đừng giúp em ganh đua.

Chúng ta hãy xem lại điều gì chúng ta đã thảo luận. Học hỏi thực sự xảy ra khi tinh thần ganh đua đã chấm dứt. Tinh thần ganh đua chỉ là một quy trình thêm vào mà không là học hỏi gì cả. Chúng ta muốn em bé học hỏi và không chỉ thêm vào hiểu biết cho em giống như một cái máy. Muốn giúp đỡ em học sinh học hỏi theo căn bản và có nền tảng thì em phải ngừng ganh đua, với tất cả những bao hàm của nó. Bây giờ, một trong những cách để làm việc

này là thấy được sự thật của không ganh đua. Bây giờ, làm thế nào thầy giúp đỡ em không ganh đua?

Giáo viên: Khi tôi dạy môn toán tôi suy nghĩ những phương cách trình bày đề tài đó để cho nó sẽ gây hứng thú. Vì vậy nhiều sự việc vận hành cùng nhau khi một sự việc giống như thế này được trình bày ra và làm thế nào chúng tôi có thể truyền đạt cho các em. Nó là một sự kiện rất rộng lớn, vì vậy chúng tôi chỉ có thể giải thích một mức độ nào đó.

Krishnamurti: Thầy không đang nắm rõ điểm mấu chốt. Khi tôi nói rằng: “Tôi sẽ làm gì đây?” Tôi có ý nói cả hành động và cảm thấy nữa. Chúng không là hai sự việc khác biệt, cảm thấy và hành động. Tôi thấy rất rõ ràng rằng ganh đua là hủy hoại không chỉ trong lớp học mà còn suốt cuộc sống. Đây là một em bé còn trẻ thơ, tôi muốn giúp đỡ em hiểu rõ. Làm thế nào tôi có thể thực hiện đây? Tôi có thể nói với em rằng, “Hãy quan sát điều gì đang xảy ra trong cuộc sống. Có đau khổ, xung đột.” Hãy nói chuyện với em nhưng thầy không tạo ra chỉ trích, thầy không tạo ra phản ứng. Hãy nhìn vào bức ảnh. Thấy nó rất rõ ràng như thấy London hay Bombay trên bản đồ. Hãy giúp đỡ em học sinh thấy nó rất rõ ràng, đó là công việc đầu tiên. Chuyển tải sang em sự khẩn thiết của cảm thấy đó. Đừng cố gắng thuyết phục em, gây ảnh hưởng em, đừng nói chuyện với em dựa vào phê bình chỉ trích, dựa vào đồng ý, thuyết phục. Hãy chỉ cho em cái sự kiện. Vậy thì thầy đang bàn luận với em hoàn toàn theo sự kiện, theo khoa học, không phải lăng mạn, cảm tính hay là cảm xúc. Thầy đã thiết lập giữa em và thầy sự liên hệ nghiêm túc. Thầy đang giải quyết những sự kiện và thầy đã thiết lập một sự liên hệ giữa hai người về sự hiểu biết hỗ tương của sự kiện, yếu tố thoái hóa của ganh đua. Vậy thì em và thầy ngồi xuống và nói rằng “Chúng ta sắp sửa làm gì thực sự đây, trong hành động?”

Chuyển tải của cảm thấy hiệp thông tùy thuộc hoàn toàn vào mãnh liệt của cảm thấy này. Bây giờ, thầy đã thiết lập sự cảm thấy, sự thật, sự kiện, rằng ganh đua là không còn sinh khí, nhưng thầy vẫn chưa chuyển tải sự kiện này sang em bé. Đó là việc đầu tiên thầy phải làm.

6- Sợ hãi.

Krishnamurti: Làm thế nào thầy, như một người giáo dục, giải quyết vấn đề loại bỏ sợ hãi trong em học sinh? Liệu thầy có thể khởi sự nó như thầy khởi sự dạy môn toán hay không? Đầu tiên, chính thầy phải hiểu rõ sợ hãi trước khi thầy có thể giúp một người khác. Thầy phải hiểu rõ hàm ý của sợ hãi, sợ hãi xảy ra bằng cách nào. Giống như thầy biết ngôn ngữ Hindu hay một môn học nào khác, thầy phải biết một điều gì đó về sợ hãi. Xã hội đang làm mọi thứ để khắc sâu sợ hãi bằng cách đặt ra những tiêu chuẩn, những lý tưởng tôn giáo, những phân biệt giai cấp, những ý tưởng của thành công, ý thức về vị trí cao hơn và thấp hơn, người giàu có và người nghèo khổ. Xã hội đang làm mọi thứ có thể được để nuôi dưỡng những giá trị biến dạng.

Trách nhiệm của người giáo viên là phải tìm hiểu kỹ càng sợ hãi và không cho phép sợ hãi được chuyển tải, và trách nhiệm của em học sinh là có thể nhận ra những nguyên nhân nuôi dưỡng sợ hãi. Như những người giáo viên, đây không phải là vấn đề cho thầy hay sao? Chúng ta chẳng có bao nhiêu tình yêu trong cuộc sống, cả nhận vào lẫn cho đi; tình yêu không ở trong một ý nghĩa huyền bí nhưng một cảm thấy thực sự của tình yêu, thông cảm, nhân từ, rộng lượng, một hành động không tuôn trào từ một trung tâm là cái tôi. Và bởi vì thầy chẳng có bao nhiêu tình yêu, thầy sẽ làm gì cho em học sinh đây, thầy sẽ giúp đỡ em như thế nào để có ngọn lửa này đây?

Tôn giáo có bất kỳ ý nghĩa nào đối với thầy hay không? Không phải những nghi lễ, nhưng cảm thấy tôn giáo, ơn lành tôn giáo, thiêng liêng của một điều gì đó? Tôn giáo, sợ hãi, tình yêu – chúng không liên hệ lẫn nhau hay sao? Thầy không thể hiểu rõ một điều mà không hiểu rõ điều khác. Có sợ hãi, có sự thiếu thốn quá nhiều của tình yêu này – tôi có ý nói rằng đam mê của nó, sự mãnh liệt của nó – và rồi thì có cảm thấy ơn lành này mà không là đền bù lại, mà không là phần thưởng cho hành động ngay thẳng, mà chẳng liên quan gì đến những tổ chức tôn giáo.

Thầy đi dạo vào một buổi chiều tối và thầy có nhìn thấy người dân làng đang băng qua những cánh đồng hay không? Tất cả việc đó đẹp làm sao đâu! Và người dân làng hoàn toàn không ý thức

được vẻ đẹp của đất đai, của những ngọn đồi, của dòng nước. Bởi vì người dân làng đang trở về tổ ấm cơ cực của ông ấy mà không có gì cả. Có sợ hãi, có mãnh liệt của tình yêu và cảm thấy đồng cảm khi thầy nhìn thấy người dân làng nghèo khổ đi ngang qua hay không? Thầy không cảm thấy được một dâng trào đột ngột trong chính thầy, một tuyệt vọng bởi sự đau khổ to lớn kia hay sao? Người ta có thể làm gì đây? Có khả năng để nhận vào và để cho đi, để cảm thấy và để có quảng đại, tử tế, khiêm tốn. Nó có ý nghĩa gì đối với thầy? Làm thế nào thầy đánh thức được sự việc này trong thầy hay đánh thức nó được trong người khác? Liệu có thể có được một tiếp cận mà không phải là sự hiểu biết phê bình tách rời, nhưng một hiểu rõ mà là tổng thể – về sợ hãi, tình yêu, cảm thấy tôn giáo hay không?

Bây giờ làm thế nào tôi sẽ tiếp cận được vấn đề? Có phải tôi sẽ tách rời mỗi vấn đề, ví dụ sợ hãi, tìm hiểu nó, rồi sau đó tìm hiểu về tình yêu? Làm thế nào tôi sẽ nắm bắt được toàn sự việc? Nếu thầy có cảm thấy của một âm thanh, thầy có cảm thấy của một bài hát và nếu thầy có cảm thấy cho sự im lặng giữa những âm thanh thầy có được sự hài lòng về chuyển động của một bài hát. Bài hát không chỉ là từ ngữ, không chỉ là âm thanh, nó là sự kết hợp đặt biệt của âm thanh, khoảng yên lặng và sự tiếp tục của âm thanh. Muốn hiểu rõ âm nhạc, chắc chắn phải có sự hiểu rõ toàn bộ sự việc này. Và trong cùng cách như vậy, sợ hãi có phải là vấn đề tách rời mà phải được hiểu rõ bởi chính một mình nó và tình yêu chính một mình nó và cảm thấy tôn giáo chính một mình nó, hay có một tiếp cận đến cái tổng thể, một sự việc trọn vẹn?

Thầy có khi nào quan sát một giọt mưa không? Giọt mưa chứa đựng toàn thể cơn mưa đó, toàn thể con sông, vạch ra khe núi, khoét thành vịnh Grand Canyon, trở thành một thác nước âm âm chuyển động. Cùng một cách như vậy liệu rằng cái trí của tôi có thể quan sát sợ hãi, tình yêu, tôn giáo, Chúa, như một chuyển động, hơn là như một suy nghĩ tách rời, một khảo sát phân tích tỉ mỉ, một phê phán từng chi tiết.

Giáo viên: Sự liên hệ giữa sợ hãi và tình yêu là gì?

Krishnamurti: Nếu tôi sợ hãi, làm thế nào tôi có được sự đồng cảm cho mọi người? Một con người tham vọng không biết gì về quả đất và tình nhân loại. Một con người tham vọng không biết gì

về tình yêu. Liệu một con người sợ hãi cái chết, sợ hãi người hàng xóm của anh ta có lẽ nói gì, sợ hãi người vợ, an toàn, công việc làm của anh ta, có thể có được sự đồng cảm hay sao? Cái này loại trừ cái kia.

Giáo viên: Chúng ta vận hành chỉ trong từng bộ phận, qua những bộ phận chúng ta cố gắng hiểu rõ cái tổng thể.

Krishnamurti: Điều gì thay đổi được sợ hãi?

Giáo viên: Hiểu rõ.

Krishnamurti: Cái gì tạo ra thay đổi và ai là người thay đổi? Tôi đã quan sát cái trí của tôi mà nói rằng, “Tôi sợ hãi” và tôi cố gắng chộp được việc gì cái trí của tôi đang cố gắng làm. Cái gì là nỗ lực và ai là người tạo ra nỗ lực đó? Nếu người ta không tìm hiểu nó rất sâu sắc, chỉ nói rằng “Tôi phải loại bỏ sợ hãi” chẳng có ý nghĩa bao nhiêu.

Có sợ hãi, có tình yêu và cảm thấy bao la này. Tôi có thể phân tích sợ hãi từng bước một. Tôi có thể tìm hiểu những nguyên nhân của sợ hãi, những ảnh hưởng của sợ hãi, tôi có thể suy xét tại sao tôi sợ hãi, và ai là người tạo ra cái nỗ lực và liệu rằng người tạo ra cái nỗ lực có khác biệt với việc đang tạo ra cái nỗ lực hay không. Và tôi có thể tìm hiểu liệu rằng có một cái trí mà có thể quan sát cái nỗ lực, người tạo ra cái nỗ lực và cái sự việc mà anh ta đang làm một nỗ lực trên nó, không chỉ khách quan nhưng còn tận phía bên trong. Ở ngọn nguồn của tất cả việc này, vẫn còn có sợ hãi đang thịnh thò. Tôi có thể tìm hiểu, phân tích tỉ mỉ về vấn đề tôn giáo, tín điều, niềm tin, mê tín dị đoan này nhưng ở khúc cuối của phân tích này tôi vẫn còn ở cái nơi tôi là. Tôi đã học hỏi những phương pháp kỹ thuật của phân tích và khúc cuối của nó, cái trí của tôi sắc bén đến độ nó có thể theo sát mọi chuyển động của sợ hãi. Nhưng sợ hãi vẫn còn thịnh thò đâu đó.

Bây giờ, bản chất của cái trí mà nhận vào cái tổng thể, lãnh hội nó trọn vẹn cùng lúc và thái hời điều gì không quan trọng là gì?

Phải có một tiếp cận mà sẽ cho người ta một hiểu rõ tổng thể, một cảm thấy tổng thể để với nó người ta có thể tiếp cận được mỗi vấn đề. Liệu tôi có thể nắm bắt trọn vẹn ý nghĩa của một cái gì đó, của tình yêu, sợ hãi, tôn giáo, cảm thấy lạ thường đó của bao la, của vẻ đẹp rồi sau đó tiếp cận mỗi vấn đề riêng biệt hay không?

Thầy đã nhìn thấy cây cối. Liệu thầy có thể nhận vào tổng thể cái cây hay là thầy chỉ nhìn thấy cái cành cây và những chiếc lá và những bông hoa? Thầy có nhìn thấy tổng thể cái cây ở phía bên trong thầy hay không? Rót cuộc ra, một cái cây là gốc rễ, cái cành, bông hoa, quả, nhựa, tổng thể của cái cây. Liệu thầy có thể nắm bắt được cảm thấy, ý nghĩa, vẻ đẹp của tổng thể cái cây rồi sau đó nhìn vào cái cành? Quan sát như thế đó sẽ có ý nghĩa vô cùng.

Khi thầy nhìn thấy cái cây vào lần sau, thầy được hình thể của nó, kích thước của nó, chiều sâu, cảm thấy, vẻ đẹp, chất lượng của tổng thể cái cây. Tôi đang nói về cảm thấy tổng thể. Trong cùng cách như vậy thầy có một thân thể: thầy có những cảm thấy, những cảm xúc; có cái trí, có những kỷ niệm – những truyền thống ý thức được và không ý thức được, những thể kỷ của những ấn tượng được tích lũy, cái họ của gia đình – liệu thầy có cảm thấy được tổng thể của cái đó không? Nếu thầy không cảm thấy được tổng thể của cái đó nhưng chỉ mổ xẻ những cảm xúc của thầy, điều đó không chín chắn. Liệu trong chính thầy có thể cảm thấy tổng thể sự việc này và với cảm thấy của toàn thân tâm đó, tấn công sợ hãi hay không?

Sợ hãi là một vấn đề bao la. Liệu thầy có thể tiếp cận nó bằng một bao la để gặp gỡ một bao la hay không?

Giáo viên: Luôn luôn không thể được, thưa ông, chúng tôi thường bị cuốn hút trong những vấn đề ngay lập tức của chúng tôi.

Krishnamurti: Nhưng một lần thầy có được cảm thấy của bao la, cuộc sống có một màu sắc khác hẳn, nó có một chất lượng khác hẳn.

Giáo viên: Tôi chỉ thỉnh thoảng ý thức được bao la này.

Krishnamurti: Tôi không nghĩ rằng thầy đã có lần suy nghĩ về nó, phải vậy không?

Giáo viên: Có chứ, một lần, bằng cách tách rời chính tôi ra khỏi cái vấn đề ngay lập tức và nhìn nó.

Krishnamurti: Tôi không có ý nói như thế. Tôi có ý nói rằng để có cảm thấy của tất cả thời gian, không phải hôm nay, ngày mai, ngày này sau ngày khác, nhưng cảm thấy của tất cả thời gian. Để suy nghĩ dựa vào con người, thế giới, vũ trụ là một cảm thấy lạ thường. Và với cảm thấy đó người ta có thể tiếp cận được vấn đề

riêng biệt hay không? Nếu không chúng ta sẽ rơi vào một hỗn loạn thuộc trí năng hay thuộc cảm xúc.

Sự khó khăn trong việc này là gì? Có phải bởi vì không có khả năng, trạng thái chật hẹp của cái trí, bận rộn ngay lập tức, quan tâm ngay lập tức cho người con, người chồng, người vợ, mà vì vậy nuốt trọn thời gian của thầy đến độ thầy không còn thời gian để suy nghĩ về nó? Hãy suy nghĩ từ ngữ “ngay lập tức”. Không có ngay lập tức, nó là một sự việc liên tục. Thầy biến nó thành một vấn đề ngay lập tức; vấn đề đó là kết quả của một ngàn ngày hôm qua và một ngàn ngày mai. Không có vấn đề ngay lập tức. Có sợ hãi, tình yêu và thôi thúc của con người để tìm kiếm cái bao la. Liệu thầy có thể nắm bắt được một chút chất lượng của cảm thấy này và nói rằng, “Hãy để tôi quan sát sợ hãi”?

Sợ hãi có ý nghĩa gì, và làm thế nào thầy sẽ tiến tới để giúp đỡ em học sinh? Thầy chuẩn bị em học sinh cho toàn cuộc sống và cuộc sống là một sự việc bao la cực kỳ. Và khi thầy sử dụng từ ngữ “cuộc sống” nó là tất cả đại dương, núi non và cây cối và tất cả tham vọng của con người, đau khổ của con người, thất vọng, tranh đấu, sự bao la của tất cả. Liệu thầy có thể giúp đỡ em học sinh hiểu rõ sự bao la đó của cuộc sống hay không? Hay là thầy không phải giúp đỡ em học sinh có cảm thấy này?

Có ai trong các thầy thiên định không? Không chỉ là ngồi im lặng, không chỉ là tìm hiểu những vận dụng của cái trí mà còn mở rộng ý thức và tăng tìm thức và đi sâu hơn nữa vào yên lặng và xem thử điều gì xảy ra sâu hơn và sâu hơn. Nếu thầy không làm công việc này, bộ thầy không đang mất mát nhiều trong cuộc sống hay sao?

Thiên định là một hình thức của trạng thái ý thức tự nhớ lại, một hình thức của phát hiện, một hình thức của tự do khỏi truyền thống, những ý tưởng, những kết luận, một ý thức của hoàn toàn cô đơn, mà là chết. Với cái ý thức đó về tổng thể, liệu thầy có thể gặp gỡ cái ngay lập tức hay không?

Chúng ta hãy trở nên thực tế một chút nữa. Làm thế nào chúng ta khỏi sự giúp đỡ em học sinh thực sự được tự do khỏi sợ hãi?

Giáo viên: Tôi sẽ thấy rằng liên hệ của tôi với em học sinh là thân thiện. Nó sẽ là xuân ngốc khi thảo luận sợ hãi nếu tôi không

thân thiện với em. Tôi sẽ tạo ra những tình huống, cả thực tế lẫn trí năng, nơi em sẽ hiểu rõ thực tế sợ hãi có nghĩa là gì, giải thích bằng trí năng những nguyên nhân và hậu quả của sợ hãi bởi vì cái trí cần được mài bén, và tôi sẽ xem thử liệu rằng tôi có thể làm cho em trải nghiệm trạng thái tổng thể này của quan điểm và cảm thấy hay không?

Krishnamurti: Hãy thực tế một chút. Trong lớp học, làm thế nào thầy dạy dỗ được đây? Làm thế nào thầy giúp đỡ em học sinh hiểu rõ được đây? Có một khoảng cách giữa em và cảm thấy tổng thể, làm thế nào thầy dẫn dắt đến đó được?

Giáo viên: Có thể đánh thức trong em một sự hiểu kỳ rất tinh tế. Việc kế tiếp tôi muốn làm với em là khiến em trân trọng và hiểu rõ chất lượng trong khi học hành, trong khi chơi một trò chơi, trong môn toán hay những môn học khác. Tôi sẽ tìm ra những thích thú của em là gì, em phản ứng như thế nào, và nếu tôi có thể tiến triển thêm nữa, tôi sẽ xem thử liệu rằng có một cái gì đó nhiều hơn nữa xảy ra giữa tôi và em học sinh hay không.

Krishnamurti: Thầy đã làm những việc rõ ràng là cần thiết. Thầy sẽ nói chuyện với em, thầy sẽ chỉ cho em sợ hãi hiện hữu như thế nào và tất cả việc đó. Điều gì kế tiếp đây? Thật ra làm thế nào thầy giúp đỡ em học sinh được tự do khỏi sợ hãi. Tôi nghĩ đó là vấn đề thực sự. Khi có một cơ hội, liệu thầy có ở trong một trạng thái tự nhớ lại, ngẫm nghĩ, thiền định, thấu triệt mà có lẽ giúp em học sinh thấy rõ ràng sợ hãi là gì hay không? Thầy thấy không, đó là một việc cần thiết, nhưng thầy lại để việc đó đây đưa trì hoãn.

Thực sự thầy sẽ làm gì? Thầy sẽ làm gì trong thực tế?

Giáo viên: Thiền định sẽ giúp cái trí giải quyết cái tình huống.

Krishnamurti: Tôi có lẽ có một cảm thấy về tất cả việc này. Bây giờ, làm thế nào tôi khai triển nó thành hành động? Tôi sẽ làm gì với hàng tá trẻ em kia?

Giáo viên: Cảm thấy sẽ tự khai triển. Chính là một mắc xích của tình yêu với những em bé mà sẽ giúp đỡ.

Krishnamurti: Đầu tiên có thương yêu, sau đó dùng mọi cơ hội để giúp đỡ em học sinh được tự do khỏi sợ hãi, giải thích cho em những nguyên nhân của sợ hãi và sử dụng mọi biến cố để chỉ cho em rằng em ấy sợ hãi như thế nào. Trong lớp học, trong ngay khi

dạy môn sử, môn toán, nói với em về nó. Nhưng cái gì kế tiếp nữa. Hãy nói tiếp đi.

Giáo viên: Khi làm tất cả việc này tôi cũng cảnh giác để nhận rõ rằng điều gì tôi đang làm cho em cũng là đang không làm.

Krishnamurti: Toàn bộ ảnh hưởng vào đứa trẻ của điều gì thầy đã nói, sự thật về thương yêu của thầy, những giải thích của thầy là gì? Nó không đang khiến cho em bé quay vào bên trong à, và việc đó tác động ra sao?

Giáo viên: Nó giúp em đối diện với những vấn đề ngay lập tức nào đó.

Krishnamurti: Thầy đã giúp đỡ em học sinh nhìn vào chính em, thầy đã giúp đỡ em ý thức được sợ hãi này và quay vào phía bên trong theo ý nghĩa rằng em cảm thấy ý thức được nhiều hơn nữa về sợ hãi này. Thầy phải cân bằng nó bằng một cái gì đó khác nữa.

Giáo viên: Thưa ông, ông có ý nói rằng cái quy trình xem xét quay vào bên trong này có thể dẫn đến vài phức tạp trong em bé?

Krishnamurti: Nó chắc chắn dẫn đến một loại cảm thấy tự ý thức – “Tôi đang làm điều đúng hay điều sai?” Sẽ có trạng thái lo lắng hay tự làm quan trọng, hay khoe khoang trong câu nói “Tôi can đảm làm sao!” Làm thế nào thầy sẽ cân bằng được việc đó? Hãy nghĩ ra đi, hãy dùng cái trí của thầy rất cẩn thận. Ở chạng này tôi nghĩ rằng cái vấn đề lại cần một loại tiếp cận khác hẳn. Nếu không thầy sẽ đang giúp em bằng phương pháp chú ý tập trung để trở thành tự ý thức, tự khẳng định, tự cao, và có một thái độ độc đoán.

Giáo viên: Nên có cơ hội cho một em bé nhạy cảm đến những sự việc khác không ở bên trong.

Krishnamurti: Đối với tôi có vẻ rằng thầy sẽ củng cố một cách vô tình tánh ích kỷ, một ý thức của tự quan trọng, một ý thức của khẳng định, hung hăng, thô lỗ.

Từ trước đến nay thầy đã giải quyết chuyển động của cái trí. Thủy triều đang di chuyển vào trong, thủy triều cũng di chuyển ra ngoài. Nếu nó vẫn còn ở bên trong nó giống như những dòng nước bị vây lại của một cái vịnh, nhưng nếu thủy triều có một chuyển động bên trong, vậy thì nó phải có một chuyển động bên ngoài. Từ

trước đến nay thầy chỉ giải quyết một chuyển động bên trong. Làm thế nào thầy sẽ giúp em học sinh chuyển động ra ngoài?

Giáo viên: Khi ông nói về chuyển động bên ngoài, tôi cảm thấy rằng tôi không đang nhìn từ một điểm của tổng thể nhưng từ sự phát triển của chuyển động từng phần.

Krishnamurti: Nếu tôi không tiếp tục thúc đẩy và nhờ vậy làm cho thầy nhận ra nó chỉ là một đáp ứng từng phần, thầy sẽ không chuyển động. Thầy chỉ nói về chuyển động bên trong nhưng nó là một chuyển động của thủy triều cả bên trong lẫn bên ngoài. Nó là một chuyển động mà thầy xử lý một hướng và thầy không biết làm thế nào để xử lý cả bên ngoài lẫn bên trong như là một chuyển động.

Giáo viên: Ngay khởi đầu không thể chuyển động cả bên trong lẫn bên ngoài hay sao?

Krishnamurti: Chuyển động bên ngoài mà sẽ tạo ra sự cân bằng là gì?

Giáo viên: Không chỉ có sự cân bằng, nhưng còn một ý thức của khiếm tốn thỉnh thoảng xảy ra.

Krishnamurti: Có đồi núi, cây cối, sông ngòi, những bãi cát. Đó là chuyển động bên ngoài. Trục nhận, đang thấy, đó là chuyển động bên trong. Thiên nhiên đã dâng tặng bạn vẻ đẹp của tất cả những việc này, sông ngòi, cây cối, mảnh đất cần cỗi. Vì vậy phải có chuyển động cả bên ngoài lẫn bên trong, chuyển động mãi mãi.

7-Dạy học và học hỏi.

Giáo viên: Chúng tôi nhận ra rằng chúng tôi không thể thấy rõ sự kiện nếu cái trí không được làm trống rỗng tư tưởng. Nhưng thậm chí khi nó trống rỗng trong một khoảng thời gian, tư tưởng dường như phát sinh lại. Làm thế nào chúng tôi kết thúc được tư tưởng? Chúng ta có thể thảo luận việc này hay không?

Krishnamurti: Tôi tự hỏi không hiểu tất cả chúng ta có hiểu rõ được sự quan trọng về vai trò của suy nghĩ hay không? Tư tưởng có quan trọng không, và nó quan trọng ở mức độ nào? Suy nghĩ là gì? Điều gì làm cho chúng ta suy nghĩ? Tư tưởng quan trọng ở chỗ nào và nó không quan trọng ở chỗ nào, và thầy trả lời câu hỏi đó

như thế nào? Và cái bộ máy mà được khởi động khi một câu hỏi được đặt ra là gì?

Suy nghĩ chỉ là đáp trả theo thói quen đến một khuôn mẫu thói quen phải không? Thầy sống ở đây trong ngôi trường này trong một khe rãnh nào đó, trong những khuôn mẫu nào đó của những tư tưởng, những thói quen, những cảm thấy. Thầy sống, thầy vận hành trong những thói quen, những khuôn mẫu và những hệ thống kia; và sự vận hành của bộ não, tư tưởng rất giới hạn. Và khi thầy đi ra khỏi cái thung lũng này thầy sống trong một lãnh vực hoạt động rộng rãi hơn một chút. Thầy có những khe rãnh nào đó của hành động và thầy tuân theo chúng. Tất cả chúng thực sự là một quy trình máy móc, nhưng trong cái khuôn mẫu của hoạt động máy móc đó có những thay đổi nào đó. Thầy bổ sung, thay đổi, nhưng luôn luôn trong khuôn mẫu đó, bất kỳ thầy ở đâu, bất kỳ vị trí nào thầy có lẽ có – bộ trưởng, thống đốc hay bác sĩ, hay giáo sư – nó luôn luôn là một cái khe rãnh với những thay đổi và những bổ sung khác nhau. Thầy vận hành trong những khuôn mẫu. Tôi không nói rằng nó là đúng hay sai, tôi chỉ đang tìm hiểu nó. Thầy có những niềm tin nhưng chúng ở trong cái nền quá khứ và thầy tiếp tục những hoạt động hàng ngày của thầy, những ganh tị, tham lam, đố kỵ của thầy. Bất kỳ khi nào niềm tin của thầy bị tra hỏi thầy bị tức giận nhưng thầy tiếp tục. Trẻ em đang được giáo dục để suy nghĩ, để hình thành những khe rãnh của những thói quen và để vận hành trong những thói quen kia suốt phần còn lại của cuộc sống các em. Các em sẽ có việc làm, các em sẽ là những kỹ sư, những bác sĩ, và suốt phần còn lại của cuộc sống, cái khuôn mẫu sẽ bị cố định. Bất kỳ sự lệch hướng nào khỏi nó là điều gì đang gây ra bức dọc. Bức dọc đó được làm giảm xuống qua việc kết hôn, trách nhiệm, con cái; và vì vậy dần dần cái khuôn bị cố định. Và tất cả suy nghĩ đều ở giữa cái gì tiện lợi, cái gì không tiện lợi, cái gì gây lợi lộc, cái gì xứng đáng – nó luôn luôn ở trong lãnh vực đó.

Giáo viên: Đó không là suy nghĩ, thưa ông, đó là một sự lặp lại.

Krishnamurti: Nhưng đó là cái cách chúng ta sống, đó là cuộc sống của chúng ta. Đó là tất cả điều gì chúng ta muốn. Mọi thứ là lặp lại và cái trí mỗi lúc một mờ dần hơn và ngu xuẩn hơn. Đó

không là một sự thật hay sao, thừa thầy? Chúng ta không muốn bị quấy rối, chúng ta không muốn phá nát cái khuôn mẫu.

Điều gì làm cho chúng ta phá nát cái khuôn mẫu hay thoát khỏi cái khuôn mẫu? Và liệu có thể không rơi vào một khe rãnh được không? Nhưng tại sao tôi nên kết thúc việc tạo ra những khuôn mẫu? Tôi bắt đầu suy nghĩ đến việc kết thúc chúng khi cái khuôn mẫu không thỏa mãn cho tôi, khi cái khuôn mẫu không còn hữu dụng đối với tôi hay khi trong khuôn mẫu đó có những biến cố nào đó giống như là chết, người chồng bỏ người vợ, hay mất một công việc làm. Trong khi phá vỡ khuôn mẫu đặc biệt đó có một sự bức dọc được gọi là đau khổ và tôi né tránh đau khổ đó để đi vào một khuôn mẫu khác. Tôi chuyển động từ khuôn mẫu này sang khuôn mẫu kia, từ một cái khuôn mẫu mà những hoàn cảnh, môi trường, gia đình, giáo dục đã đặt tôi vào, đến một cái khác. Bức dọc có làm cho tôi nghi vấn một chút ít, nhưng ngay lập tức tôi rơi vào một khe rãnh khác và tôi ổn định ở đó. Đó là cái gì mọi người đều muốn, đó là cái gì xã hội đều muốn. Cái ý tưởng kết thúc tư tưởng này chen vào ở đâu?

Giáo viên: Thừa ông, có những lúc người ta không mãn nguyện với toàn bộ cái khuôn mẫu và mọi thứ trong nó.

Krishnamurti: Điều gì làm cho chúng ta thấy được sự vô ích của cái khuôn mẫu này? Khi nào tôi nhìn thấy nó và cái gì làm tôi nhìn thấy nó? Một khuôn mẫu được định hình nếu có một động cơ thúc đẩy. Nếu tôi phá vỡ cái khuôn mẫu này bằng một động cơ thúc đẩy, động cơ thúc đẩy đó sẽ tạo khuôn một khuôn mẫu mới.

Bây giờ, cái gì làm cho tôi thay đổi, cái gì khiến cho tôi làm một cái gì đó mà không có một động cơ thúc đẩy?

Giáo viên: Rất khó khăn để được tự do khỏi động cơ thúc đẩy.

Krishnamurti: Ai bảo thầy là dễ được tự do? Nếu nó là khó khăn, tại sao lại phải phiền muộn về việc phá vỡ cái khuôn mẫu? Hãy hài lòng với một động cơ thúc đẩy và tiếp tục với nó, tại sao lại bận tâm nếu nó khó khăn?

Giáo viên: Nó chẳng dẫn tôi đến nơi nào cả thưa ông?

Krishnamurti: Nhưng nếu nó dẫn đến bất kỳ nơi nào, thầy sẽ theo đuổi nó phải không?

Giáo viên: Mà nghĩa là lại có một động cơ thúc đẩy?

Krishnamurti: Điều gì làm cho thầy phá vỡ và từ bỏ cái động cơ thúc đẩy? Thầy có ý gì qua từ ngữ động cơ thúc đẩy? Thầy dạy học ở đây vì thầy được một số tiền, đó là một động cơ thúc đẩy? Thầy thích một người nào đó bởi vì họ có thể cho thầy một chức vụ hay là thầy yêu thương Chúa bởi vì thầy ghét cuộc sống. Cuộc sống của thầy là đau khổ và tình yêu Chúa là sự tẩu thoát khỏi cái đó. Đây là tất cả những động cơ thúc đẩy.

Bây giờ, cái gì làm cho một cái trí, một con người, sống mà không có một động cơ thúc đẩy? Nếu thầy có thể theo đuổi cái đó và thâm nhập trong nó, tôi chắc rằng thầy sẽ tìm ra câu trả lời cho câu hỏi của thầy.

Giáo viên: Câu hỏi là, “Tôi có biết những động cơ thúc đẩy của tôi hay không?” dường như xuất hiện trước câu hỏi “Tôi có làm một điều gì đó mà không có động cơ thúc đẩy hay không?”

Krishnamurti: Chúng ta biết những động cơ thúc đẩy của chúng ta phải không? Tại sao tôi dạy học, tại sao tôi lại bám vào người chồng, người vợ? Tôi có biết những động cơ thúc đẩy của tôi hay không, và làm thế nào tôi tìm ra nó được? Và nếu tôi có tìm ra được, điều gì sai trái khi có những động cơ thúc đẩy. Tôi yêu một người nào đó bởi vì tôi thích ở cùng người đó về thân thể, về tình dục, như một người đồng hành, có gì sai trái với việc đó?

Giáo viên: Khi tôi dạy học bởi vì tôi phải có tiền, động cơ thúc đẩy không là một trở ngại. Tôi phải có tiền, vì vậy tôi phải có một nghề nghiệp nào đó, và tôi chọn nghề dạy học.

Krishnamurti: Trước hết, chúng ta có biết những động cơ thúc đẩy của chúng ta, không chỉ những động cơ ý thức được mà còn không ý thức được, những động cơ che giấu hay không? Chúng ta làm bất kỳ điều gì trong cuộc sống chúng ta mà không có động cơ thúc đẩy hay sao? Muốn làm một điều gì đó mà không có động cơ thúc đẩy là tình yêu về điều gì người ta đang làm, và trong tiến hành đó suy nghĩ không còn máy móc; lúc đó bộ não ở trong một trạng thái học hỏi liên tục, không phải lập nên một quan niệm, không phải chuyển động từ hiểu biết này qua hiểu biết khác. Nó là một cái trí mà chuyển động từ sự kiện sang sự kiện. Vì vậy, một cái trí như thế có khả năng kết thúc và đến được một cái gì đó mà nó không biết, mà là tự do khỏi cái đã được biết.

Lúc đầu thầy hỏi: “Làm thế nào chúng ta kết thúc được tư

tưởng?” Tôi đã nói rằng: “Để làm gì?” Thậm chí chúng ta còn không biết được suy nghĩ là gì, chúng ta không biết suy nghĩ như thế nào. Chúng ta suy nghĩ dựa vào những khuôn mẫu. Vì vậy, nếu chúng ta không tìm hiểu và hiểu rõ tất cả việc đó, chúng ta không thể đặt ra câu hỏi đó: “Làm thế nào chúng ta kết thúc được tư tưởng?”

Giáo viên: Làm thế nào chúng tôi có thể tìm hiểu suy nghĩ và suy nghĩ như thế nào?

Krishnamurti: Không chỉ tìm hiểu suy nghĩ như thế nào mà còn tìm hiểu suy nghĩ là gì? Liệu rằng tôi, như một con người, như một cá thể, có thể tìm hiểu cách suy nghĩ của tôi là gì không? Nó có máy móc không, nó có được tự do không? Tôi có biết được nó khi nó đang vận hành trong tôi hay không?

Muốn kết thúc tư tưởng trước hết tôi phải tìm hiểu cái hệ thống máy móc của suy nghĩ. Tôi phải hoàn toàn hiểu rõ tư tưởng, thăm sâu bên trong tôi. Tôi phải khám xét mỗi tư tưởng, mà không cho phép một tư tưởng nào tẩu thoát nếu không được hiểu rõ thấu đáo, để cho bộ não, cái trí, toàn thân tâm trở nên rất chú ý. Cái khoảnh khắc tôi theo đuổi mỗi tư tưởng đến tận gốc rễ của nó, đến kết thúc hoàn toàn, tôi sẽ phát hiện ra rằng chính tư tưởng tự kết thúc. Tôi không phải làm bất kỳ điều gì về nó bởi vì tư tưởng là ký ức. Ký ức là dấu vết của trải nghiệm và chừng nào trải nghiệm chưa được hiểu rõ đầy đủ, thấu đáo, trọn vẹn, nó còn để lại một dấu vết. Cái khoảnh khắc tôi đã trải nghiệm hoàn toàn, trải nghiệm đó không để lại dấu vết. Vì vậy, nếu chúng ta tìm hiểu mỗi một tư tưởng và thấy được cái dấu vết ở đâu và ở cùng dấu vết đó, như là một sự kiện – vậy thì sự kiện đó sẽ mở toang ra và sự kiện đó sẽ kết thúc cái qui trình suy nghĩ riêng biệt đó, để cho mỗi tư tưởng, mỗi cảm thấy được hiểu rõ. Vì vậy bộ não và cái trí đang được tự do khỏi một đồng của những ký ức. Việc đó đòi hỏi chú ý khùng khiếp, không chỉ chú ý đến cây cối và chim chóc nhưng cả chú ý phía bên trong để thấy rằng mỗi tư tưởng đều được hiểu rõ.

Giáo viên: Điều đó giống như một vòng tròn hiểm độc. Cái trí tham dự vào việc loại bỏ một khuôn mẫu của suy nghĩ và với mục đích hiểu rõ cái qui trình của suy nghĩ nó cần một nhạy cảm nào đó mà cái trí không có được.

Krishnamurti: Hãy thử một tư tưởng, bất kỳ loại tư tưởng nào. Tìm hiểu nó xem thử tại sao thầy lại có cái tư tưởng như thế, có cái gì liên quan trong nó, hiểu rõ nó, đừng để nó lại cho đến khi thầy đã hoàn toàn lật tung tất cả gốc rễ của nó.

Giáo viên: Điều đó có thể làm được nếu cái dụng cụ đang làm việc đó nhạy cảm.

Krishnamurti: Vì thầy thâm nhập một tư tưởng riêng biệt thầy bắt đầu hiểu rõ cái dụng cụ đang tìm hiểu cái tư tưởng đó. Vậy thì điều gì quan trọng không phải là tư tưởng nhưng là người quan sát đang tìm hiểu tư tưởng đó. Và người quan sát là cái tư tưởng mà nói rằng: “Tôi không thích tư tưởng đó, tôi thích tư tưởng này.” Vậy là thầy tấn công vào tâm điểm của tư tưởng và không phải là những biểu lộ bên ngoài. Và vì thầy là một giáo viên, làm thế nào thầy sẽ tạo ra việc này hay là tạo ra quan sát chú ý này, tìm hiểu mà không có nhận xét này, trong một em học sinh?

Nếu tôi được phép hỏi, thầy dạy như thế nào? Môi trường, điều kiện, bầu không khí, mà trong đó việc dạy học và học hỏi có thể xảy ra được là gì? Thầy dạy, giải thích lịch sử, và em học sinh học. Bầu không khí, cái môi trường, chất lượng của phòng học mà trong đó việc dạy học và học hỏi đang xảy ra là gì?

Giáo viên: Có một bầu không khí đặc biệt khi cả giáo viên và học sinh đều đang chú ý.

Krishnamurti: Tôi không muốn sử dụng từ ngữ “chú ý”. Nếu bạn học hỏi bất kỳ điều gì từ người giáo viên, bản chất của sự truyền đạt đó, của thấu nhận và học hỏi đó là gì? Muốn một đóa hoa lớn lên phải có mưa, thầy hiểu không?

Giáo viên: Chúng ta có thể tiếp cận nó một cách phủ nhận hay không?

Krishnamurti: Trong bất kỳ cách nào thầy thích. Tôi đang hỏi thầy khi đang dạy môn khoa học. Bầu không khí trong phòng học nơi thầy đang dạy môn khoa học là gì? Giáo viên và học sinh đang học hỏi, đang dạy học ở vị trí nào? Chất lượng cần thiết là gì, bầu không khí, mùi hương, hương thơm là gì?

Giáo viên: Một môi trường an bình và yên lặng.

Krishnamurti: Thầy đang lý tưởng và tôi thì không. Tôi không có một lý tưởng bên trong tôi. Tôi chỉ muốn biết cái sự kiện. Thầy đang chuyển động khỏi sự kiện, đó là điều gì tôi phản đối. Khi

thầy dạy và các em học, trong phòng học, bầu không khí là gì? Bầu không khí là cái sự kiện.

Giáo viên: Sự thân thiện giữa giáo viên và học sinh.

Krishnamurti: Thầy không đang đối mặt với sự kiện. Thầy dạy và thầy cũng biết và khi em học sinh muốn học hỏi, phải có một chất lượng nào đó, và tôi đang hỏi cái chất lượng đó là gì? Thầy có thực sự trải nghiệm cái chất lượng đó nơi mà sự truyền đạt này là hỗ tương lẫn nhau, nơi học hỏi là dạy học hay không?

Giáo viên: Thoạt đầu tôi đã nghĩ rằng khi tôi dạy học, tôi đang truyền đạt những thông tin cho các em học sinh, nhưng bây giờ tôi hiểu ra rằng khi tôi đang dạy học thì cũng có đang học hỏi. Điều này xảy ra vào những khoảnh khắc hiếm hoi khi có sự tìm hiểu, khi cả người giáo viên lẫn em học sinh đang cùng nhau tìm hiểu.

Krishnamurti: Cái trạng thái khi sự tìm hiểu cùng nhau đó xảy ra là gì? Bầu không khí, sự liên hệ là gì? Từ ngữ mà thầy sẽ dùng để chỉ trạng thái trong đó sự chuyển tải có thể được là gì?

Giáo viên: Sự tò mò.

Krishnamurti: Thầy dạy môn gì?

Giáo viên: Ngôn ngữ Hindi.

Krishnamurti: Đám trẻ quá háo hức muốn biết và thầy cũng háo hức muốn dạy. Bây giờ, nó tạo ra bầu không khí gì? Cái gì xảy ra?

Giáo viên: Học sinh lắng nghe tôi.

Krishnamurti: Thầy nói rằng các em lắng nghe thầy. Thầy muốn dạy cho các em điều gì đó. Điều gì đã xảy ra? Tôi mong thầy tìm hiểu việc này.

Giáo viên: Có một trạng thái tĩnh thức.

Krishnamurti: Tôi muốn tìm hiểu một chút nữa vào vấn đề. Cái khoảnh khắc thầy nói rằng có một trạng thái tĩnh thức thầy đã đặt vào nó một cái khung. Tôi đang cố gắng ngăn cản thầy và chính tôi khỏi sự việc định nghĩa nó.

Giáo viên: Khi cái mục tiêu ở đó, cái mục tiêu cả học hỏi lẫn dạy học đều vận hành; từ việc này có một dòng chảy, một chuyển động; và tạm thời trạng thái này hơi khác biệt với những trạng thái khác mà tôi biết.

Krishnamurti: Có chú ý khi cả người giáo viên lẫn người được dạy đều có một động cơ học hỏi và dạy học. Thầy phải tạo ra một

cảm thấy, một bầu không khí, trong lớp học. Giống như bây giờ chúng ta đã tạo ra một bầu không khí – bởi vì tôi muốn tìm ra và thầy muốn tìm ra. Liệu có thể duy trì bầu không khí này, mà trong chính nó dạy dỗ và học hỏi có thể xảy ra được hay không?

Chúng ta bắt đầu bằng cách hỏi làm cách nào để chuyển tải cái ý thức của tìm hiểu vào suy nghĩ, vào động cơ thúc đẩy này, cho em học sinh. Tôi đã hỏi thầy. Thầy dạy như thế nào, đó là, thầy chuyển tải mọi hiểu biết như thế nào? Và tôi đã hỏi điều gì xảy ra khi thầy thực sự dạy học. Bầu không khí khi thầy đang dạy học là gì? Nó là một bầu không khí uể oải hay là một bầu không khí căng thẳng? Bây giờ, nếu thầy đã không tìm hiểu sự suy nghĩ của thầy, hệ thống máy móc của suy nghĩ, chuyển tải cái ý thức tìm hiểu đó đến em học sinh là điều không thể được. Nhưng nếu thầy đã làm nó trong chính thầy, thầy chắc chắn tạo ra được bầu không khí đó. Và tôi cảm thấy rằng bầu không khí đó, chú ý đó, là chất lượng cần thiết của việc dạy học và học hỏi.

Giáo viên: Ông đã nói rằng định nghĩa của một sự kiện là một điều gì đó hoàn toàn khác hẳn đang trải nghiệm cái sự kiện đó. Bây giờ, trong tất cả việc này dường như có một khoảng trống giữa định nghĩa và đang làm thực sự một việc gì đó. Ông cũng đã hỏi: thầy đã làm một cái gì đó vì lợi ích riêng của nó bởi vì thầy yêu quý nó hay chưa? Làm thế nào một người, mà không tìm hiểu những động cơ thúc đẩy của người đó, mà không có tất cả những kết quả này, đạt được tâm điểm của một điều gì đó?

Krishnamurti: Đó là điều mà tôi đang cố gắng đạt đến. Nhìn thấy một cái gì đó tổng thể là sự kết thúc thời gian hay là hiểu rõ nó. Không hiểu người ta có thể thấy rằng liệu có một động cơ thúc đẩy trong việc dạy và học ở bất kỳ mức độ nào hay không? Cuộc sống là một tiến hành liên tục của dạy và học. Dạy và học không thể được nếu có một động cơ thúc đẩy, và khi chúng ta có một động cơ thúc đẩy trạng thái dạy và học không thể được. Bây giờ, hãy chú ý đến điều này cẩn thận: trong chính bản chất của dạy và học có sự khiêm tốn. Thầy là người giáo viên và thầy là người được dạy. Vì vậy không có em học sinh và không có người giáo viên, không có vị đạo sư và người đệ tử; chỉ có đang dạy và đang học, mà đang xảy ra liên tục trong tôi. Chính tôi đang học và chính tôi cũng đang dạy; toàn tiến hành này là một. Đó là điều quan

trọng. Điều đó cho cái sinh lực, một ý thức và chiều sâu, và điều đó bị cản trở nếu tôi có một động cơ thúc đẩy. Khi học-dạy là quan trọng, mọi việc khác trở thành điều phụ và vì vậy, động cơ thúc đẩy biến mất. Cái gì quan trọng xua đuổi đi cái không quan trọng. Vì vậy nó chấm dứt: tôi không phải tra xét những động cơ thúc đẩy của tôi ngày này qua ngày khác.

Giáo viên: Với tôi điều đó không rõ ràng lắm thưa ông.

Krishnamurti: Trước hết, cuộc sống là một tiến hành học hỏi. Nó không đang nói rằng: “Tôi đã học hỏi” rồi thoải mái ở đó. Cuộc sống là một tiến hành học hỏi và tôi không thể học hỏi nếu có một động cơ thúc đẩy. Nếu điều đó rất rõ ràng, rằng cuộc sống là một tiến hành học hỏi, vậy thì động cơ thúc đẩy không có phận sự. Động cơ thúc đẩy có một phận sự khi thầy đang sử dụng việc học hỏi để đạt được một cái gì đó. Vì vậy cái yếu tố cốt lõi xua đuổi đi tất cả những chuyện tầm thường không cốt lõi, mà trong đó gồm cả động cơ thúc đẩy.

Giáo viên: Nên có sự quan tâm cho cái cốt lõi, như một sự kiện hay không?

Krishnamurti: Nhưng sự kiện là cái cốt lõi. Cuộc sống là cái cốt lõi. Cuộc sống là “cái gì là”. Nếu trái lại nó không phải là cuộc sống. Nếu động cơ thúc đẩy không hiện hữu, “cái gì là” hiện hữu. Nếu thầy hiểu rõ cái sự kiện đau khổ, “cái khác” hiện hữu. Thầy không thể nào đến được cái khác mà không hiểu rõ cái động cơ thúc đẩy, cái không cốt lõi.

Giáo viên: Vậy là không có sự quan tâm cho cái cốt lõi.

Krishnamurti: Hãy hiểu rõ cái sự kiện, điều này là quan trọng, và thâm nhập nó. Nếu thầy tham vọng, hãy tham vọng trọn vẹn đi. Đừng để có cái suy nghĩ thứ hai. Hãy hoặc là tham vọng hoặc là thấy cái sự kiện tham vọng. Cả hai là những sự kiện, và khi thầy tìm hiểu tra xét một sự kiện, hãy thâm nhập nó trọn vẹn. Nếu thầy thâm nhập cái sự kiện một cách trọn vẹn, sự kiện sẽ bắt đầu bộc lộ điều gì liên quan đến tham vọng. Cái sự kiện tham vọng sẽ bắt đầu tự làm sáng tỏ chính nó và sau đó không còn tham vọng.

Hầu hết những người tôn giáo đã sáng chế ra những lý thuyết về những sự kiện. Nhưng họ không hiểu rõ “cái sự kiện”. Bởi vì đã thiết lập một lý thuyết họ hy vọng cái lý thuyết đó sẽ chặn đứng cái sự kiện thực sự, điều không thể được. Vì vậy đừng cố gắng thiết

lập bất kỳ cái yếu tố cốt lõi nào. Hãy quan sát làm thế nào bạn trượt vào hành động sai lầm. Không có yếu tố cốt lõi, chỉ có sự kiện – thầy nắm được điều này không? Và một sự kiện không thích nghi với một sự kiện khác. Cái khoảnh khắc mà nó đang thích nghi, nó không là một sự kiện. Nếu thầy nhìn cái sự kiện bằng một nguồn tham khảo, bằng một điều gì mà thầy có thể rút ra từ sự kiện đó, vậy thì thầy sẽ không bao giờ thấy được cái sự kiện. Thấy sự kiện là công việc duy nhất phải lưu tâm. Không có sự kiện cao cấp hơn hay hèn kém hơn, chỉ có sự kiện. Đó là một sự việc tàn nhẫn. Nếu tôi là một luật sư, tôi là một luật sư. Tôi không tìm những lời bào chữa cho việc đó. Thấy cái sự kiện đó, thâm nhập nó, thấy những động cơ thúc đẩy, cái sự kiện và những phức tạp của nó được phơi bày, và thầy thoát khỏi nó. Nhưng nếu thầy nói rằng, “Tôi phải luôn luôn nói sự thật”, đó là một lý tưởng. Đó là một giả định sai lầm. Vì vậy đừng chuyển động khỏi điều gì thầy nghĩ là sự kiện không quan trọng sang điều gì thầy nghĩ là sự kiện quan trọng hơn. Chỉ có sự kiện, không có ít quan trọng hơn và nhiều quan trọng hơn. Nó thực sự làm một điều gì đó cho thầy khi nhìn vào cuộc sống bằng cách đó. Thầy xóa bỏ tất cả ảo tưởng, tất cả những lãng phí năng lượng của cái trí, bộ não, một lần tức khắc. Rồi thì cái trí vận hành trong rõ ràng chính xác mà không có mọi lừa gạt, không có mọi hận thù, không có mọi đạo đức giả. Cái trí lúc đó trở nên rất rõ ràng, rất nhạy bén. Đó là phương cách để sống.

8- Cái trí tốt lành.

Krishnamurti: Tôi nghĩ rằng hầu hết chúng ta đều có một cái nhìn khá toàn diện về điều gì đang xảy ra trên thế giới. Khi theo dõi tiến trình lịch sử, những trò hề kinh hoàng của hòa bình, người ta tự hỏi mình cuộc sống là gì đây. Có tình trạng biến thành nô lệ của nguyên một khối người; có sự phân hóa và nói về dân chủ; những tôn giáo đã thất bại, chỉ có những mê tín dị đoan còn sót lại. Có gánh nặng không còn sinh khí của truyền thống, vô số vị đạo sư, những người an ủi tâm hồn, những thầy tu, những chiêm tinh gia. Có người nghèo đói, sự thoái hóa suy đồi, sự tồn tại xấu xa. Và cũng có cái ý thức tuyệt vọng sâu thẳm. Vì vậy, khi thấy sự chịu đựng đau khổ vô hạn này, câu trả lời của chúng ta cho tất cả

những việc đó là gì? Có những người nói rằng điều gì được cần đến không phải là một hệ thống mới hay là một triết lý mới, nhưng trái lại một loại lãnh đạo mới, một loại người mới mẻ mà có quyền uy vô hạn không chỉ trong chính thể mà còn trong sức mạnh lý tưởng riêng của người ấy. Nhưng chúng ta cần những người lãnh đạo mới à? Điều gì chúng ta cần là sự tự do khỏi những người lãnh đạo.

Khi chúng ta hiểu rõ sự rối loạn rộng lớn, sự kèm hãm và mất cân bằng kinh tế này, và đến Rishi Valley, thì một loại trường học như thế có thể làm việc gì, và nên làm việc gì? Chúng ta có thể thảo luận điều này hay không? Không phải như một lý tưởng vì lý tưởng thuộc bất kỳ loại nào đều rất phá hoại. Những lý tưởng cản trở chúng ta không nhìn vào những sự kiện, và chỉ có một quan tâm đến những sự kiện và hiểu rõ những sự kiện mới giải phóng một năng lượng mà chuyển động trong phương hướng đúng. Những lý tưởng chỉ nuôi dưỡng những hình thức khác nhau của sự tẩu thoát. Chúng ta hãy suy xét tất cả việc này và xem thử chúng ta có thể làm gì ở đây trong ngôi trường này.

Việc này không là đi từ cái to lớn đến cái nhỏ bé, bởi vì ngôi trường này là một thu nhỏ của điều gì đang xảy ra trong thế giới và, khi thấy được những chịu đựng, đau khổ, hỗn loạn hủy hoại này, tôi cảm thấy chỉ có một câu trả lời và đó là sự sáng tạo một cái trí mới mẻ. Điều gì cốt lõi là một cái trí khác hẳn mà sẽ quan sát tất cả những vấn đề và tìm một giải pháp chứ không tạo ra những vấn đề mới. Tôi nghĩ rằng loại giáo dục đúng đắn tạo ra một cái trí tốt lành, sự phát triển tổng thể của con người, và đừng như đối với tôi nó là mối quan tâm chính không chỉ trong thung lũng này mà còn trong những vùng đất còn lại của thế giới.

Làm thế nào người ta có thể tạo ra một cái trí tốt lành, một cái trí mà nhìn thấy tất cả những liên hệ chung lẫn nhau này, không chỉ ở mức độ bề mặt nhưng một cái trí có thể xuyên thấu vào bên trong? Đừng như đối với tôi trọng tâm của giáo dục là hiểu rõ rằng liệu nó có thể vun quén một thông minh mà không là kết quả của ảnh hưởng, một thông minh mà không phải là học những phương pháp kỹ thuật nào đó và kiếm kế mưu sinh. Chúng là bộ phận của giáo dục nhưng chắc chắn chúng không là sự vận hành duy nhất của giáo dục. Bây giờ, làm thế nào thầy giáo dục một em

học sinh để cho em có thể gặp gỡ cuộc sống và không chỉ tuân phục đến những khuôn mẫu đã được thiết lập sẵn của xã hội, đến những phương cách nào đó của thái độ cư xử? Để cho em có thể thâm nhập xa hơn nữa, sâu sắc hơn nữa vào toàn bộ vấn đề của sự hiện hữu.

Tôi không biết liệu thầy đã có lần nào tìm hiểu một cái trí tốt lành là gì hay không? Có phải một cái trí tốt lành là một cái trí có khả năng giữ lại cái gì nó đọc, và vận hành từ ký ức? Bộ não điện tử đang làm việc này thật tuyệt vời. Nó tính toán bằng một tốc độ khủng khiếp một số những vấn đề toán học phức tạp nhất. Tôi đã được người ta nói cho biết, nó vận hành giống như bộ não con người, thực hiện những tính toán được yêu cầu.

Có phải một cái trí tốt lành là một cái trí lặp lại, giống như một máy hát đĩa, điều gì nó đã được chỉ bảo hay không? Đó là nền giáo dục của chúng ta, phải vậy không? Học hỏi những sự kiện, những ngày tháng, để lặp lại chúng một lần trong một năm khi cậu trai dự kỳ thi. Việc này có thể được gọi là đang vun quén một cái trí tốt lành à? Và tuy nhiên đây không phải là điều gì mà hầu hết chúng ta đang làm khi chúng ta đang dạy học hay sao? Vì vậy thuần túy gia tăng hiểu biết, mà thực sự là nuôi dưỡng ký ức, chỉ là một quy trình thêm vào mà thôi. Nó không tạo một cái trí rõ ràng, tốt lành, phải không? Một cách tiêu cực, người ta có thể hiểu rằng chỉ nuôi dưỡng ký ức không tạo ra được một cái trí tốt lành mặc dù hầu hết mọi tồn tại của chúng ta đều dựa vào việc này. Và tuy nhiên, người ta phải có trí nhớ, người ta phải có một trí nhớ rất tốt để nhớ lại những sự việc nào đó, để trở thành một chuyên gia kỹ thuật giỏi. Vì vậy, ở mức độ nào ký ức ngăn cản cái trí tốt lành khả năng giải thích, tìm hiểu, và khám phá? Ở mức độ nào ký ức ngăn cản tự do thực sự?

Tôi không hiểu liệu rằng có bao giờ thầy suy nghĩ về cái con người phát minh ra một máy bay phản lực hay không? Đầu tiên ông ta phải hiểu rõ toàn vấn đề của động cơ đẩy bằng pít-tông. Ông ta phải biết nó, nhưng sau khi biết nó rồi, ông ta phải dẹp nó đi để khám phá một cái gì mới mẻ. Những chuyên gia, chỉ tiếp tục một kỹ thuật phức tạp hơn, cho đến khi họ khám phá một điều gì mới mẻ, và nếu một con người muốn sáng tạo một cái gì đó mới mẻ ông ta phải buông bỏ tất cả cái cũ kỹ đi.

Giáo viên: Thưa ông, ông đã nói rằng trực nhận một sự kiện dẫn đến hiểu rõ trong phương hướng đúng đắn, trái lại những lý tưởng dẫn đến những tẩu thoát. Liệu ông có thể giải thích rõ ràng hơn được không?

Krishnamurti: Làm thế nào những lý tưởng hiện hữu, và sự cần thiết cho những lý tưởng là gì? Lý tưởng của cái gì nên là, mà là đi khỏi sự kiện, giới hạn cái trí và làm cho nó đứng yên. Nếu một em bé chỉ tuân phục những lý tưởng nào đó, tuân phục những từ ngữ nào đó của những giáo viên nào đó, những từ ngữ của người cha, người ông, người cậu của em và vân vân, việc đó kèm hãm năng lượng và giới hạn hiểu biết, phải vậy không? Mọi tuân phục đều giới hạn hiểu biết. Nếu tôi là một giáo viên nghệ thuật và tôi dạy em bé sao chép lại, mà có nghĩa là bắt chước, nó không thực sự giúp trực nhận hay diễn tả sáng tạo, phải vậy không? Bây giờ, chúng ta hãy tìm hiểu điều gì xảy ra khi có trực nhận sự kiện. Tôi trực nhận rằng tôi ngu dốt. Có trực nhận, nhận ra, ý thức được sự kiện rằng tôi ngu dốt. Đó là, tôi không đưa ra những lời giải thích hay đưa ra một ý kiến về ngu dốt của tôi và nhờ đó tẩu thoát qua lời giải thích. Quan sát sự kiện mà không có nhận định hay chỉ trích giải phóng năng lượng. Bây giờ, liệu có một giải phóng năng lượng qua tuân phục, qua động cơ thúc đẩy, qua chấp nhận hoàn toàn hay không? Và liệu người ta có thể vận hành trong cái khung của sự chấp nhận đó hay không?

Giáo viên: Theo vật lý, có.

Krishnamurti: Năng lượng vật lý có được giải phóng qua tuân phục hay không? Cái động cơ thúc đẩy đằng sau sự thôi thúc lạ lùng trong hầu hết chúng ta để tuân phục vào một khuôn mẫu là gì? Sự thôi thúc cưỡng bách đằng sau việc này là gì? Rõ ràng nó là ham muốn để được an toàn, phải không? An toàn trong sự liên hệ của giáo viên với người vợ, với người chồng của họ, trong ý kiến tốt của công chúng hay bạn bè. Tất cả việc này thể hiện lòng ham muốn không những cho an toàn kinh tế mà còn cho an toàn hay là chắc chắn phía bên trong thuộc tinh thần, phải vậy không?

Giáo viên: Đòi hỏi an toàn là ham muốn để có an bình của cái trí.

Krishnamurti: Tôi cần một mức an toàn nào đó. Tôi phải có một việc làm. Nếu tôi không chắc chắn về bữa ăn kế tiếp của tôi thì

tôi không đang ngồi đây nói chuyện. Lòng ham muốn an bình có nghĩa rằng chúng ta nên có một cái trí không bao giờ bị quấy rầy, phải không? Và tại sao chúng ta không nên bị quấy rầy? Điều gì là sai trái nếu chúng ta bị quấy rầy? Nhiều phần của thế giới bị quấy rầy. Tại sao chúng ta không nên bị quấy rầy? Và, cái trí khi nói rằng, “Tôi phải không bị quấy rầy”, thực sự không phải là một cái trí chết rồi hay sao? Không thể có trạng thái của cái trí mà nói rằng, “Tôi tuyệt đối an toàn”, không thể nào có một cái trí an toàn đến độ nó sẽ không bao giờ bị quấy rầy. Tôi nghĩ rằng đó là loại cái trí mà hầu hết chúng ta thêm muốn và đó là lý do tại sao chúng ta tuân phục vô tận. Nếu thầy có một người con trai, thầy sẽ muốn cậu ta tuân phục cái khuôn mẫu xã hội bởi vì thầy không muốn cậu ta là một người cách mạng. Vì vậy, tôi đang hỏi có cái gì đằng sau sự đòi hỏi cho an toàn, chắc chắn, hy vọng này mà trong đó bao gồm cả thất vọng?

Chúng ta sẽ quay trở lại nó theo một cách khác. Tôi chỉ đang tự hỏi mình, tại sao có sự thôi thúc này? Có phải là sợ hãi hay không? Tôi sợ hãi không thể chăm sóc gia đình của tôi, và vì vậy tôi bám chặt công việc của tôi. Tôi sợ hãi vợ tôi có lẽ không chăm sóc tôi hay chồng tôi có lẽ không chăm sóc tôi. Tôi sở hữu tài sản. Tôi sợ hãi tài sản đó có thể bị cướp mất khỏi tôi. Đằng sau nỗi đe dọa đó có một ý thức của sợ hãi, một ham muốn được an toàn.

Giáo viên: Chúng ta có thể được an toàn chỉ khi nào không có sợ hãi.

Krishnamurti: Hãy đợi một chút. Điều đó có thể được à? Thầy biết sợ hãi là gì rồi. Nếu hầu hết chúng ta được tự do khỏi tất cả sợ hãi, thầy biết chuyện gì sẽ xảy ra không? Chúng ta sẽ làm chính xác cái gì chúng ta muốn làm. Sợ hãi kềm hãm chúng ta, không phải như thế hay sao? Nhưng chúng ta đang hỏi liệu rằng một cái trí mà sợ hãi, lo âu, có lần nào được an toàn hay không? Tôi có lẽ có một công việc tốt, tôi có lẽ yêu người vợ hay người chồng của tôi, nhưng tôi có an toàn hay không khi sợ hãi này đang tiếp tục trong tôi? Không sợ hãi mà là một trạng thái tuyệt vời, là được tự do khỏi vấn đề an toàn. Liệu rằng cái trí này có thể hiểu rõ sợ hãi và tự do khỏi sợ hãi hay không? Bởi vì được tự do, dù cái trí có làm bất kỳ việc gì đều là hành động đúng.

Làm thế nào thầy sẽ giáo dục một nhóm học sinh để không sợ hãi? Mà không có nghĩa rằng các em có thể – làm gì các em thích – nhưng để được tự do khỏi cái ý thức của tất cả những sợ hãi, lo âu. Việc này sẽ không giải phóng vô vàn năng lượng hay sao?

Làm thế nào thầy khởi sự giáo dục em bé? Thầy sợ hãi, và thầy thấy rằng sợ hãi là vấn đề gây náo động nhiều nhất. Nó là hình thức tồi tệ nhất của hủy hoại. Làm thế nào tôi giáo dục một em bé sống không còn sợ hãi? Một giáo viên có thể làm gì để chuyển tải điều này thành hành động? Có phải là cho phép em học sinh suy nghĩ tự do hay không? Thầy thấy được sự quan trọng của tồn tại mà không có sợ hãi bởi vì nó có nghĩa là chết khi sống trong một trạng thái sợ hãi. Dù rằng nó là sợ hãi biết được hay không biết được, nó gây náo động cho cái trí của bạn. Làm thế nào thầy giúp được một em bé không còn sợ hãi và tuy vậy vẫn sống với những người khác? Em không thể làm bất kỳ điều gì em thích; em không thể nói rằng, “Tôi không cần đi học bởi vì tôi không sợ hãi.” Điều gì làm cho một em bé, một học sinh, tự do? Điều gì cho em một ấn tượng sâu sắc là em được tự do – không phải để làm cái gì em thích, nhưng được tự do? Nếu một em bé cảm thấy rằng thầy thực sự đang chăm sóc em, rằng thầy ân cần với em, rằng em hoàn toàn như ở nhà với thầy, hoàn toàn an toàn với thầy, rằng em không sợ hãi thầy, vậy thì em kính trọng thầy và em lắng nghe thầy bởi vì thầy đang sẵn sóc em và em hoàn toàn tin cậy thầy. Vậy thì em thanh thản với điều gì thầy nói cho em. Vì vậy hãy cởi mở với em để cho em không còn sợ hãi. Thầy tiếp tục như thế nào đây? Trước hết thầy phải thiết lập một liên hệ với em học sinh, làm cho em biết rằng thầy thực sự chăm sóc em, rằng em có thể thực sự cảm thấy như ở nhà với thầy và vì vậy em có thể hoàn toàn thanh thản và cảm thấy an toàn. Nó không là một lý thuyết, nó không là một ý tưởng. Thầy sẽ làm gì nếu em học sinh rất trong một kỳ thi? Một em có lẽ không lanh lẹ bằng một em khác nhưng em phải học. Làm thế nào thầy khuyến khích học hỏi mà không có sợ hãi? Nếu thầy nói một em giỏi hơn một em khác, nó chỉ gây ra sợ hãi. Làm thế nào thầy tránh được tất cả những việc này và tuy vậy vẫn giúp em học hỏi. Em bé đến từ một gia đình nơi em được nuôi dưỡng khác hẳn. Toàn bộ cuộc sống của em được hướng đến thành đạt, thành công và em đến đây với tất cả cái nền tảng quá

khứ của sợ hãi và ganh đua. Làm thế nào thầy giúp đỡ em được đây?

Giáo viên: Ông có thể giúp đỡ em học hành tùy theo khả năng của em.

Krishnamurti: Chúng ta hãy tìm hiểu từ từ. Làm thế nào thực hiện được đây? Ngôi trường này nằm trong tay thầy. Thầy phải sáng tạo một cái gì đó từ nó. Dạy học là một sự việc sáng tạo, nó không chỉ là cái gì đó mà thầy có thể học và lặp lại. Làm thế nào thầy sẽ dạy dỗ các em học sinh trong lớp học mà thầy cảm thấy yêu thương. Hãy nhớ rằng các em không thích học hành. Các em muốn vui chơi mà thôi. Các em muốn chơi bóng chày, ngắm nhìn chim chóc, và thỉnh thoảng xem một quyển sách. Sự thật là các em muốn làm cái việc dễ dàng nhất. Nếu thầy bỏ mặc cho các em thì khi các em cảm thấy an toàn với thầy bao nhiêu, các em càng lợi dụng thầy bấy nhiêu. Làm thế nào thầy giúp các em học hỏi đây? Thầy phải tìm ra những phương pháp dạy các em và điều đó sẽ giải phóng năng lượng của thầy để nghĩ ra những phương pháp làm cho những môn học gây hứng thú cho em học sinh.

Trước khi thầy đến với một em bé, trạng thái cái trí của thầy khi muốn giúp đỡ em học sinh học những môn em không thích là gì?

Giáo viên: Nó là sự thôi thúc muốn chia sẻ sự học hỏi của giáo viên với em bé.

Krishnamurti: Tôi muốn những em học sinh này học hỏi bởi vì học hỏi là một phần của sự tồn tại và em nhỏ chỉ có thể học hỏi nếu không có sợ hãi. Tôi phải dạy em để cho em học mà không có sợ hãi, mà có nghĩa rằng tôi phải bùng nổ cùng cảm thấy thôi thúc của muốn chia sẻ cùng em. Thầy có biết trạng thái của cái trí muốn chia sẻ cùng người khác hay không? Chính cái đó tự nó dường như là một cảm thấy đúng đắn. Thầy biết điều đó ám chỉ cái gì không? Cái sự kiện là tôi biết nhiều hơn, em biết ít hơn, và tôi có một cảm thấy rằng em phải học, rằng em phải có khả năng chia sẻ. Cả hai chúng ta đều đang học hỏi, mà có nghĩa rằng chúng ta đang đi qua một trải nghiệm chung cùng nhau. Lúc đó em và tôi đã ở trong một trạng thái chuyển tải rồi. Ngay khi tôi đã thiết lập một sự liên hệ đúng đắn của chuyển tải giữa chính tôi và em học sinh, em sẽ học bởi vì em có sự tin cậy nơi tôi.

Giáo viên: Người giáo viên có lẽ rất yêu quý em, nhưng em vẫn không sẵn lòng học hỏi, em không hứng thú.

Krishnamurti: Tôi nghi ngờ điều đó. Khi em có sự tin cậy nơi thầy, thầy nghĩ rằng em sẽ không học bất kỳ môn học nào mà thầy muốn em học hay sao? Điều gì chúng ta đang cố gắng làm là thiết lập sự liên hệ. Nếu điều đó có thể được, vậy thì tôi sẽ không chuyển tải cho em bé sự quan trọng phải học một môn học hay sao?

Sáng nay khi chúng ta bắt đầu nói chuyện, không có sự chuyển tải giữa người nói và khán giả. Bây giờ chúng ta đã thiết lập được một loại chuyển tải nào đó và chúng ta đang cố gắng cùng nhau vận hành sự việc đó. Liệu chúng ta không thể làm cùng sự việc như thế với những em học sinh hay sao?

9- Tiếp cận tiêu cực.

Krishnamurti: Thầy nghĩ điều gì là giáo dục đúng đắn, không phải cho bất kỳ nhóm trẻ em đặc biệt nào, nhóm trẻ của người giàu hay của người nghèo, trẻ em của ngôi làng hay của thị trấn, nhưng trẻ em? Làm thế nào thầy giáo dục một em bé đã hiểu rằng những bức tường hủy diệt của chủ nghĩa quốc gia phân chia con người?

Máy móc đang gánh vác sức lao động của con người và con người sẽ có nhiều nhàn rỗi hơn. Sẽ có những bộ não điện tử, những chiếc máy sẽ tự vận hành lấy. Con người sẽ có nhiều thời gian nhàn rỗi, có lẽ không phải ngay bây giờ, nhưng trong năm mươi năm hay một trăm năm nữa. Khi xét kỹ sự tiến bộ của công nghệ, sự hệ thống hóa đang phát triển, sự chấp nhận uy quyền và chuyên chế trên thế giới, thầy nghĩ phương hướng của giáo dục là gì? Thầy nghĩ phương hướng của toàn bộ sự phát triển của con người là gì? Thầy muốn em học sinh khám phá cái gì cho chính em?

Đây là những câu hỏi hão huyền phải không? Nếu thầy suy nghĩ chúng rất nghiêm túc, phản ứng của thầy là gì? Máy móc sắp sửa gánh vác hết mọi chuyện. Người thầy hoàn hảo, mà rất xuất sắc trong chủ đề của ông ấy, có thể dạy một lớp học và những lời hướng dẫn của ông ta có thể được ghi lại qua băng từ và được phân phối khắp thế giới và người giáo viên bình thường có thể tận dụng chúng và diễn giảng cho học sinh. Vì vậy, trách nhiệm về

công việc dạy học tốt có lẽ không còn thuộc về những bàn tay cá nhân, mặc dù có lẽ thầy cần một giáo viên. Thầy có lẽ nói rằng điều gì xảy ra trong năm mươi năm nữa không phải là vấn đề ngay lập tức của thầy. Nhưng một người giáo dục phải quan tâm không chỉ đến cái ngay lập tức nhưng còn chuẩn bị cho tương lai – tương lai không ở trong cái ý nghĩa ngày hôm sau, hay một ngàn ngày mai, nhưng tương lai có nghĩa cái khuynh hướng của sự phát triển lạ lùng này của cái trí. Tôi nghĩ rằng thầy hiện hữu từ ngày này qua ngày khác. Cái ngay lập tức thì hung bạo, nhằm chán và thầy nói rằng, “Tại sao tôi phải lo âu về chuyện gì sẽ xảy ra?” Nhưng nếu thầy có một em bé, nếu thầy là một giáo viên với những em học sinh, nếu thầy không nắm bắt hoàn toàn tất cả việc này, thầy không thể thấy và hiểu rõ ý nghĩa của giáo dục. Điều gì sẽ xảy ra sau khi thầy giáo dục tất cả những nam và nữ sinh này? Những em gái sẽ lập gia đình và biến mất vào thế giới rộng lớn; các em sẽ bị nuốt trọn vào xã hội. Mục đích của việc giáo dục các em là gì? Và những cậu trai sẽ có những việc làm. Tại sao thầy phải giáo dục các em để phù hợp vào cái xã hội thối nát này? Dạy các em cư xử như thế nào, hòa nhã và tử tế như thế nào – đó là sự kết thúc của giáo dục hay sao? Hãy nhìn tổng thể bức tranh của điều gì đang xảy ra trên thế giới, không chỉ ở Ấn độ. Hãy nhìn tổng thể bức tranh này, hiểu rõ nó, thầy đang cố gắng làm cái gì đây?

Nếu thầy không có một đáp ứng tổng thể cho vấn đề tổng thể này, chỉ sửa đổi qua quýt để cải thiện những phương pháp dạy học sẽ chẳng có ý nghĩa bao nhiêu. Thế giới đang bùng cháy; và là một người có giáo dục thầy phải có câu trả lời đúng đắn cho việc này; là một con người thầy phải có một câu trả lời và nếu thầy có một câu trả lời, một cảm thấy của sự xấu xa tổng thể này, vậy thì khi thầy dạy môn toán, nhảy múa, ca hát, nó có một ý nghĩa.

Giáo viên: Thưa ông, nếu tôi không có cảm thấy tổng thể này về một cái gì đó, ông không nghĩ rằng nó có thể hiện hữu khi tôi làm cái gì đó và làm nó đúng đắn hay sao?

Krishnamurti: Tôi muốn thầy nói thực tế hơn.

Giáo viên: Bằng cách đúng giờ, học phương pháp kỹ thuật, nghiên cứu kỹ trước khi tôi dạy và làm công việc hoàn hảo, điều đó sẽ giúp tôi tạo ra cái chất lượng của cảm thấy tổng thể hay không?

Krishnamurti: Nó sẽ tạo ra à? Rất cần thiết rằng tôi phải đúng giờ, rằng tôi nghiên cứu chủ đề của tôi trước khi tôi dạy – điều đó hiểu được. Và thầy đang hỏi liệu việc đó sẽ dẫn đến cảm thấy tổng thể của tất cả việc này phải không?

Giáo viên: Tôi cảm thấy rằng có một cơ hội có thể – nó không phải là một chắc chắn – khi tôi tìm hiểu một điều gì đó bằng chú ý.

Krishnamurti: Thầy đã chuyển động khỏi đang làm một cái gì đó, khỏi việc đúng giờ và tất cả những việc như vậy, để nhảy sang “chú ý”. Thầy có ý gì qua từ ngữ chú ý? Tôi có thể đưa ra một ý nghĩa nào đó cho từ ngữ chú ý nhưng thầy có lẽ không. Tôi sẽ tìm hiểu kỹ môn toán và tôi sẽ đúng giờ. Tôi sẽ rất yên lặng và rất hòa nhã và thương yêu, khuyến khích em học sinh, làm em mất đi ý thức ganh đua. Thầy gọi nó là một cái trí chú ý à?

Giáo viên: Tôi nghĩ như vậy, thưa ông. Bằng cách giúp đỡ em học sinh không ganh đua, có một chất lượng của chú ý.

Krishnamurti: Điều đó có nghĩa là gì? Không chỉ là thầy chú ý đến môn dạy của thầy và đến sự liên hệ của thầy với em học sinh nhưng còn là chú ý đến thiên nhiên, đến những biến cố của thế giới và những xu hướng của thế giới, không chỉ đến những tha hóa cá nhân và những tham vọng cá nhân nhưng còn đến tập thể. Nhưng nếu thầy nói rằng thầy chú ý bởi vì thầy đến lớp đúng giờ, nó không có ý nghĩa gì cả.

Thầy có thể đặt câu hỏi theo cách khác được không? Liệu có thể có hiểu rõ tổng thể này mà không có sợ hãi hay không? Trong lúc thảo luận sự có thể của một hiểu rõ như thế, và khám phá ra nó, rồi sau đó chúng ta có thể hướng về những hoạt động hàng ngày và không phải cách ngược lại hay không? Bây giờ thầy thảo luận nó như thế nào đây?

Từ cái gì chúng ta rút ra được năng lượng của chúng ta? Nếu chúng ta ăn một lượng thức ăn nào đó chúng ta có một sinh lực nào đó nhưng sinh lực đó không phải là cái sự việc làm cho chúng ta sống, vận động và ý thức. Làm thế nào chúng ta rút ra được năng lượng, năng lượng tâm lý, năng lượng thúc đẩy? Hầu hết mọi người có được năng lượng đó bằng cách có một kết thúc trong quan điểm, một cái tôi, bằng cách duy trì một tầm nhìn, một ý tưởng, một việc phải được thực hiện, một kết quả. Điều đó cho người ta một năng lượng kinh ngạc. Hãy quan sát tất cả những vị

thánh và những nhà chính trị; ao ước thành công cho họ năng lượng khủng khiếp. Con người mà có một lý tưởng trong quan điểm và nghĩ rằng nó phải được thiết lập trên quả đất này sẽ quay lại quả đất sau khi chết. Anh ta có được năng lượng tâm lý của anh ta bất kể cái thân thể của anh ta bởi vì đó là công việc anh ta phải làm, bởi vì anh ta nghĩ rằng điều đó tốt lành cho con người và từ đó anh ta rút ra được năng lượng dư thừa. Và khi anh ta không thành công anh ta cảm thấy thất vọng, chán nản, buồn bực, anh ta liền che kín, giấu diếm nó và tiếp tục. Hầu hết mọi người rút ra năng lượng từ sự khao khát một kết quả qua ham muốn đạt được một vị trí, thành tựu một tham vọng hay một lý tưởng. Họ có được năng lượng với những chán ngán, những nản chí, những tuyệt vọng theo cùng. Trong việc này là sự hủy diệt của năng lượng.

Nếu bạn yêu Chúa, bạn muốn tạo ra một vị Chúa đẹp nhất trên thế giới và bạn thúc đẩy mình, bạn làm kiệt sức mình, và khi thúc đẩy đó trở thành một việc vô ích, một tuyệt vọng, bạn trở nên sầu thảm. Vì vậy bạn gặp gỡ một năng lượng đang sống bằng một năng lượng tiêu cực mà là sầu thảm, đau khổ; vì vậy có một mâu thuẫn đang xảy ra.

Giáo viên: Thừa ông, năng lượng không bị hủy hoại khi không có sự hứng thú trong cái gì người ta đang làm hay sao? Ví dụ, khi một người làm vườn hứng thú công việc làm vườn, có năng lượng. Đây không là năng lượng thực sự và cái khác không có năng lượng hay sao?

Krishanmurti: Người làm vườn tội nghiệp cũng bị sầu thảm nếu anh ta không thể có được cái gì anh ta muốn. Thầy đang liên kết hứng thú với năng lượng, và không hứng thú với không năng lượng. Có rất ít người trong chúng ta thực sự hứng thú cái gì chúng ta đang làm.

Hầu hết chúng ta rút được năng lượng của chúng ta từ ham muốn an toàn, từ những lý tưởng, từ tìm kiếm một kết quả, từ thành tựu một tham vọng và vân vân. Đối với hầu hết chúng ta đó là năng lượng. Cái người đàn ông mà đi khắp mọi nơi làm việc tốt, hoạt động của anh ta cho anh ta một năng lượng khủng khiếp và khi anh ta không thành công anh ta bị tuyệt vọng, hai cái này luôn luôn đi cùng với nhau. Năng lượng đó mang theo sầu thảm, tuyệt vọng.

Khi nhận ra rằng dạng năng lượng này là rất hủy hoại, liệu thầy không tìm hiểu để khám phá ra một năng lượng mà không mang theo sầu thảm, tuyệt vọng, đau khổ hay sao? Có một năng lượng như thế không? Người ta biết cái năng lượng bình thường với những rắc rối của nó và người ta hiểu năng lượng được tạo ra bởi tìm kiếm một kết quả đó; và nếu hiểu rõ được nó, người ta buông bỏ nó đi, vậy thì trong chính động thái đó không tạo ra được một tìm hiểu liệu có một hình thức năng lượng nào khác mà không mang theo tuyệt vọng hay sao? Đó là vấn đề. Hãy quan sát việc đó một chốc lát, suy nghĩ về nó, và chúng ta hãy quay trở lại câu hỏi đầu tiên. Khi thấy thế giới này đang bùng cháy, thế giới đang ở trong hỗn loạn hoàn toàn, và mọi nhà chính trị đang cố gắng đập vá nó và mỗi chỗ đập vá đều có một cái lỗ trong nó – thấy được tổng thể trạng thái này, chúng ta phải có câu trả lời tổng thể. Và làm thế nào thầy, như một người giáo dục, đáp trả đến việc này? Thầy đáp trả bằng năng lượng hủy hoại hay năng lượng không hủy hoại?

Giáo viên: Năng lượng đó mà không có cái bóng của hủy hoại trong nó là gì?

Krishnamurti: Đừng hỏi câu đó. Đừng bao giờ đặt một câu hỏi tích cực. Luôn luôn đặt một câu hỏi tiêu cực để tìm ra một câu trả lời tích cực mà không phải là sự đáp trả của đối nghịch.

Bây giờ, suy nghĩ tiêu cực là gì? Cái năng lượng này mà không bị hủy hoại là gì? Đó là một câu hỏi tích cực.

Năng lượng tổng thể này là gì? Liệu rằng chúng ta có đúng khi diễn tả cái năng lượng tổng thể không bị hủy hoại này, và tôi có thể diễn tả nó hay không? Nếu tôi cố ý diễn tả nó, điều đó không chỉ là bằng lời nói, lý thuyết suông cho những người khác hay sao?

Năng lượng trở thành một sự việc hủy hoại ngay khoảnh khắc thầy muốn đạt được nó. Ham muốn đạt được nó trở thành cái kết thúc cho điều thầy cố gắng và nếu thầy không đạt được nó, thầy bị tuyệt vọng. Vì vậy câu hỏi của thầy là một câu hỏi sai và nếu người ta không cẩn thận lắm, một câu hỏi sai sẽ có hậu quả. Vì vậy, câu hỏi kế tiếp nên là: “Làm thế nào ông sẽ giúp tôi trải nghiệm năng lượng tổng thể này?” Nếu tôi có thể giúp thầy được, thầy sẽ đang lệ thuộc vào người giúp và người giúp có lẽ sai lầm. Vì vậy thầy sẽ đặt câu hỏi như thế nào đây?

Giáo viên: Liệu có thể trong chuyển tải sẽ trải nghiệm năng lượng tổng thể này trong hiện tại hay không?

Krishnamurti: Thầy có thể đặt câu hỏi một cách khác. Thầy luôn luôn đang đặt một câu hỏi tích cực về một cái gì đó mà thầy không biết. Câu hỏi của thầy không liên hệ đến cái vấn đề. Bây giờ, thầy đặt câu hỏi như thế nào đây?

Giáo viên: Ông có ý nói rằng câu hỏi đúng đắn nên là “Khi tôi nhìn thấy được bản chất hủy hoại của năng lượng này . . .”

Krishnamurti: Hãy thấy sự giả dối của năng lượng hủy hoại này, thấy đó trong chính nó là câu trả lời. Thầy không thể nào ra khỏi bản chất hủy hoại của năng lượng này và nói cái khác là gì.

Liệu thầy có thể kết thúc xoay quanh cái năng lượng hủy hoại đang tạo tác này hay không? Vậy thì thầy sẽ không hỏi cái khác là gì? Mọi điều thầy có thể hỏi là, “Liệu có thể kết thúc cái năng lượng hủy hoại tự tạo tác này hay không?” Thầy không thể tìm hiểu một cách tích cực năng lượng đó, nó phải là một tiếp cận tiêu cực – hiểu rõ sự thật một cách tiêu cực, không phải tích cực, để sang một cái khác – bởi vì thầy không biết cái khác. Vì vậy tiếp cận của thầy phải là tiêu cực theo cái ý nghĩa rằng thầy thấy được cái bản chất thực sự của năng lượng tự hủy hoại này.

Tôi có thể hiểu rõ một cách tiêu cực hay không? Tôi có thể học một phương pháp kỹ thuật và cái trí của tôi tự giải phóng chính nó khỏi phương pháp kỹ thuật mà không có hậu quả hay sao? Vậy thì cái trí mở cửa cho một khuôn mẫu khác của năng lượng.

Toàn thể thế giới đang ở trong hỗn loạn, vô trật tự cực kỳ. Muốn có một đáp trả tổng thể đến vấn đề đó, thầy phải có năng lượng thuộc một chất lượng khác hẳn cái năng lượng thông thường mà thầy vận dụng đến một vấn đề. Tiếp cận thông thường đến một vấn đề đều dựa vào hy vọng, sợ hãi, thành công, thành tựu và vân vân, cùng với sự tuyệt vọng theo cùng. Đây là điều hiển nhiên. Đây là tất cả những sự việc thuộc tâm lý. Ở đây chúng ta có một vấn đề thế giới và thầy phải tiếp cận nó không phải với cái năng lượng của tuyệt vọng nhưng với một năng lượng không bị vấy bẩn bởi tuyệt vọng. Muốn gặp gỡ năng lượng không bị hủy hoại đó, cái trí phải được tự do khỏi cái năng lượng của tuyệt vọng. Đây là một vấn đề của thế giới, làm thế nào thầy trả lời nó đây? Thầy trả lời nó một cách lý tưởng với những dự tính, ham

muốn và cảm thấy, “Đây là sự việc đúng phải làm” phải không? Nếu thầy làm như vậy, thầy trả lời nó bằng năng lượng của tuyệt vọng. Hay là thầy nhìn nó bằng một năng lượng hoàn toàn khác hẳn? Nếu thầy nhìn tổng thể vấn đề bằng một loại năng lượng mới mẻ đó, thầy sẽ có câu trả lời đúng.

Giáo viên: Tôi muốn nói thêm một chút nữa về sự chuyển tải của cảm thấy mà ông đang ám chỉ này: rằng là qua giáo dục chúng ta luôn làm sống mãi cái năng lượng của tuyệt vọng và vì vậy tình trạng tuyệt vọng của nền giáo dục đó. Liệu chúng ta có thể giáo dục trong cái ý nghĩa được chấp nhận của từ ngữ đó và vẫn có cái khác không? Liệu một con người liên quan đến việc dạy một môn học nào đó có thể dạy môn đó hoàn hảo và vẫn có được cảm thấy tổng thể, trọn vẹn hay không? Liệu anh ấy có thể làm điều đó mà không có động cơ thúc đẩy, với một chú ý tổng thể đến công việc anh ấy đang làm và với một cảm thấy của tình yêu hay không? Liệu điều đó có giúp cái trí mở cửa cho cái nguồn năng lượng mới hay không?

Krishnamurti: Thầy đang giới thiệu những giả thuyết, chúng không là những sự kiện. Thầy thấy không, thầy không có tình yêu. Thỉnh thoảng có một khoảng hở trong đám mây và thầy nhìn thấy ánh sáng rực rỡ, nhưng chỉ thỉnh thoảng mà thôi. Thầy không đang giải quyết những sự kiện, thầy đang giải quyết những giả thuyết. Nếu thầy đang giải quyết những sự kiện, vậy thì thầy có thể có được câu trả lời.

Câu phát biểu như thế này tự nó không đủ tốt lành, “Thỉnh thoảng tôi chú ý đến một cái gì đó, tôi yêu thương mà không cần một cái gì đó đáp lại.” Thỉnh thoảng thầy có thể làm việc này, nhưng thầy phải làm nó suốt ba trăm sáu mươi lăm ngày, chứ không phải chỉ là một ngày.

Giáo viên: Như tôi hiểu nó, bất kỳ tôi làm điều gì, tôi muốn hòa hợp chất lượng tích cực vào điều này.

Krishnamurti: Thầy không thể đặt chất lượng tích cực vào chất lượng tiêu cực, thầy không thể đưa sự vật sáng tạo vào sự vật hủy hoại. Cái năng lượng hủy hoại phải chấm dứt cho năng lượng sáng tạo đi vào.

Thầy có thời gian, thầy có nhàn rỗi để thiền định, và không bị cảm tính thầy phải khám phá cái năng lượng hủy hoại trong chính

thầy. Nó là một tiến hành liên tục của ý thức, giữ cửa mở toang cho cái khác. Luôn luôn đây là một tiến hành tổng thể.

Rất cần thiết phải có một bầu không khí tâm lý, mà có nghĩa là sự liên hệ trong dạy học, và điều đó đòi hỏi tinh tế. Thầy không thể có tinh tế và mềm dẻo nếu thầy có một kết thúc trong cái trí. Nếu thầy đang suy nghĩ từ một kết luận, từ một kinh nghiệm vì biết quá nhiều phương pháp kỹ thuật, thầy không thể có được mềm dẻo, tinh tế.

Thầy đã có lần nói chuyện với bất cứ ai mà đã củng cố vững vàng trong lý tưởng nào đó, trong tín điều nào đó, hay chưa? Anh ta không có mềm dẻo, không có tinh tế. Muốn tạo ra tinh tế, mềm dẻo, cái trí phải không có nơi chỗ để bám vào.

Giáo viên: Liệu có thể sắp xếp những tình huống để cho mềm dẻo và tinh tế này hiện hữu hay không? Luôn luôn không thể tạo ra được việc này trong những tổ chức.

Krishnamurti: Làm thế nào người ta có thể không tạo ra thù địch và kháng cự trong liên hệ? Làm thế nào tạo ra một ý thức bình đẳng. Nếu thầy có thể thiết lập cảm thấy đó vậy thì bước kế tiếp là gì? Có một bước kế tiếp hay không?

Trước tiên, liệu có thể thiết lập một tin cậy lẫn nhau trong một tổ chức hay không? Muốn thiết lập được điều đó đòi hỏi nhiều thông minh của tôi và của những người khác.

Giáo viên: Như ông đã nói, vấn đề là làm thế nào thiết lập được sự liên hệ mà không có ý thức của người cao và kẻ thấp nhưng với tỉnh thức của cảm thấy tổng thể này?

Krishnamurti: Chúng ta không biết bất kỳ điều gì về cảm thấy tổng thể này. Nhưng chúng ta biết cái bản chất hủy hoại trong những hình thức nào đó của năng lượng và và cái trí cố gắng gỡ rối chính nó ra khỏi việc đó.

Chúng ta biết phải có bình đẳng và bình đẳng đó không còn nữa khi có những phân chia, những phe phái, khi chúng ta đang vận hành chỉ trên một mức độ kinh tế và khi không có sự hiểu rõ về bản chất của năng lượng hủy hoại. Không phải thiết lập một bình đẳng kinh tế nhưng một bình đẳng ở mọi mức độ. Nếu chúng ta không thiết lập được việc đó ngay khởi đầu và cũng thiết lập nó trong chính chúng ta, chúng ta không có liên hệ. Liệu chúng ta có thể dành thời gian để suy xét làm thế nào thiết lập một bình đẳng

theo ý nghĩa đó, không phải sự bình đẳng của kỹ thuật hay không? Liệu chúng ta có thể cùng nhau thiết lập giữa chính chúng ta cảm thấy bình đẳng này mà trong đó không còn mọi khác biệt hay không? Vậy thì chúng ta được tự do. Chúng ta phải hoàn toàn bảo đảm rằng ít ra một số người trong chúng ta đang đi cùng một con đường. Lúc đó một số người trong chúng ta có lẽ đi chậm, một số có lẽ đi nhanh nhưng nó cùng phương hướng và phương hướng đó là chất lượng. Nó thực sự là một động thái quay lưng lại thế giới này của người ta. Nếu thầy hiểu rõ những hậu quả hủy hoại của năng lượng tuyệt vọng, thầy phải từ bỏ nó. Nếu thầy sống cho việc này, điều đó có nghĩa rằng liên hệ của thầy với thế giới hoàn toàn khác hẳn và việc đó mở ra nhiều cánh cửa.

10- Thiên định và giáo dục.

Krishnamurti: Chúng ta là những con người hay những con người chuyên nghiệp? Nghề nghiệp của chúng ta đã nuốt trọn cuộc sống chúng ta và chúng ta chẳng dành bao nhiêu thời gian cho sự vun quén hay hiểu rõ cái trí, mà là sống. Nghề nghiệp đến trước, rồi sau đó sống. Chúng ta tiếp cận cuộc sống từ quan điểm của nghề nghiệp, việc làm, và trải qua suốt cuộc đời của chúng ta trong nó và vào khúc cuối cuộc đời chúng ta dựa vào thiên định, dựa vào một thái độ trầm tư của cái trí.

Có phải chúng ta chỉ là những người giáo dục hay chúng ta là những con người xem giáo dục như một phương cách thực sự và quan trọng để giúp đỡ những con người vun quén cái trí tổng thể? Sống đến trước rồi sau đó dạy học. Một người mà là một chuyên gia – một chuyên gia về mũi và cổ họng – trải qua hết ngày của ông ấy trong những xét nghiệm về mũi và cổ họng và hiển nhiên cái trí của ông ta được nhét đầy những cổ họng và những cái mũi và chỉ thỉnh thoảng ông ta mới suy nghĩ về thiên định hay tìm kiếm sự thật.

Liệu chúng ta có thể tìm hiểu vấn đề của thiên định, như một tiếp cận tổng thể và toàn diện đến cuộc sống mà ngụ ý hiểu rõ thiên định là gì hay không? Tôi không hiểu liệu rằng có ai đó trong các thầy thiên định và tôi không biết thiên định có ý nghĩa gì đối với các thầy. Thiên định có vai trò gì trong giáo dục và chúng ta có

ý nói gì qua từ ngữ thiền định? Chúng ta đã dành quá nhiều quan trọng để kiếm được một mảnh bằng, có được một việc làm, an toàn về tài chính; đó là toàn bộ sắp đặt của suy nghĩ chúng ta. Và thiền định, sự tìm hiểu thực sự về vấn đề có Chúa hay không, sự quan sát, sự trải nghiệm trạng thái vô hạn đó, không có một vai trò gì trong nền giáo dục của chúng ta cả. Chúng ta sẽ phải tìm ra chúng ta có ý nói gì qua từ ngữ thiền định, không phải là thiền định như thế nào. Đó là một cách không chín chắn khi tìm hiểu thiền định. Nếu người ta có thể làm sáng tỏ thiền định là gì, vậy thì chính sự tiến hành làm sáng tỏ đó là thiền định.

Thiền định là gì và suy nghĩ là gì? Nếu chúng ta tìm hiểu thiền định là gì, chúng ta phải tìm hiểu suy nghĩ là gì. Nếu không, chỉ thiền định khi tôi không biết qui trình của suy nghĩ là tạo ra một ảo tưởng, một đánh lừa, mà không có sự thật gì cả. Vì vậy muốn thực sự hiểu rõ hay khám phá thiền định là gì, chỉ có những giải thích bằng lời nói là không đủ và chẳng có bao nhiêu ý nghĩa; người ta phải tìm hiểu toàn qui trình của suy nghĩ.

Suy nghĩ là một đáp trả của ký ức. Những tư tưởng trở thành nô lệ của những từ ngữ, nô lệ của những biểu tượng, nô lệ của những ý tưởng, và cái trí là từ ngữ và cái trí trở thành nô lệ cho những từ ngữ như Chúa, người cộng sản, hiệu trưởng, hiệu phó, thủ tướng, thanh tra cảnh sát, người dân làng, người nấu ăn. Hãy quan sát những ý nghĩa của những từ ngữ này và những cảm thấy theo cùng những từ ngữ này. Bạn nói “thầy tu khổ hạnh” và ngay lập tức có một chất lượng kính trọng nào đó. Vì vậy đối với hầu hết chúng ta từ ngữ có một tầm quan trọng cực kỳ. Đối với hầu hết chúng ta cái trí là cái từ ngữ. Ở trong cái khuôn khổ thuộc biểu tượng, thuộc kỹ thuật, thuộc từ ngữ bị quy định, chúng ta sống và suy nghĩ; khuôn khổ đó là quá khứ, mà là thời gian. Nếu bạn quan sát qui trình này đang xảy ra trong bạn, vậy thì nó có ý nghĩa.

Bây giờ, liệu có tư tưởng mà không có từ ngữ hay không? Liệu có suy nghĩ mà không có từ ngữ và vì vậy thoát khỏi thời gian hay không? Từ ngữ là thời gian. Và nếu cái trí có thể tách rời từ ngữ, biểu tượng, khỏi chính nó, vậy thì liệu có một tìm hiểu mà không tìm kiếm một kết thúc và vì vậy không có thời gian hay không?

Trước hết, chúng ta hãy quan sát toàn bức tranh. Một cái trí mà không có không gian để quan sát không có chất lượng của trực

nhận. Từ suy nghĩ, không có quan sát. Hầu hết chúng ta đều quan sát qua từ ngữ, và đó là quan sát à? Khi tôi thấy một bông hoa và nói rằng nó là một bông hoa hồng, tôi thấy bông hoa hồng đó hay là tôi thấy cái cảm thấy, cái ý tưởng mà từ ngữ đó gọi lên? Vì vậy liệu cái trí, mà thuộc thời gian và không gian, có thể tìm hiểu một trạng thái không thời gian, không không gian bởi vì chỉ trong trạng thái đó mới có sáng tạo? Một cái trí kỹ thuật đã thu đạt hiểu biết đặc biệt có thể phát minh, thêm vào, nhưng nó không bao giờ có thể sáng tạo. Một cái trí không có không gian, không có khoảng trống để từ đó quan sát, là một cái trí không có khả năng sống trong trạng thái không thời gian, không không gian. Đó là điều gì được đòi hỏi. Vì vậy một cái trí chỉ vướng mắc vào thời gian và không gian, trong những từ ngữ, trong chính nó, trong những kết luận, trong những kỹ thuật, trong chuyên môn hóa – một cái trí như thế là một cái trí rất đau khổ. Khi thế giới phải đương đầu với cái gì đó hoàn toàn mới mẻ, tất cả những câu trả lời, những qui luật, những truyền thống cũ kỹ của chúng ta đều không phù hợp.

Bây giờ, suy nghĩ là gì? Hầu hết cuộc sống chúng ta được dành cho nỗ lực để là một cái gì đó, để trở thành một cái gì đó, để đạt được một cái gì đó. Hầu hết cuộc sống chúng ta là một chuỗi những nỗ lực liên tục, có liên kết hay không liên kết, và trong những nỗ lực này toàn vấn đề của tham vọng và mâu thuẫn tạo ra một qui trình loại trừ nào đó mà chúng ta gọi là tập trung. Và tại sao chúng ta phải tạo một nỗ lực? Tầm quan trọng của nỗ lực là gì? Chúng ta sẽ bị trì trệ nếu chúng ta không tạo được một nỗ lực hay sao, và nó gây ra vấn đề gì nếu chúng ta bị trì trệ? Chúng ta đang không bị trì trệ bởi vô số những nỗ lực của chúng ta bây giờ hay sao? Nỗ lực có bất kỳ ý nghĩa nào thêm nữa hay không? Nếu cái trí hiểu rõ nỗ lực, liệu nó sẽ không giải phóng một loại năng lượng khác hẳn mà không suy nghĩ dựa vào thành tựu, tham vọng, và vì thế mâu thuẫn hay không? Chính cái năng lượng đó tự nó không là hành động hay sao?

Trong nỗ lực đều có ý tưởng và hành động liên quan vào và vấn đề là làm thế nào hòa hợp được ý tưởng và hành động. Mọi nỗ lực ám chỉ ý tưởng và hành động và sự hòa nhập vào với nhau của hai cái này. Và tại sao nên có sự phân chia như thế, và một phân chia như thế không gây hủy hoại hay sao? Tất cả những phân chia

mâu thuẫn, và trong trạng thái tự mâu thuẫn có đều không chú ý. Mâu thuẫn càng lớn bao nhiêu thì sự không chú ý càng lớn bấy nhiêu và hành động sinh ra kết quả càng nhiều bấy nhiêu. Vì vậy cuộc sống là một cuộc chiến liên tục từ khoảnh khắc chúng ta sinh ra cho đến khoảnh khắc chúng ta chết đi.

Liệu có thể giáo dục cả chúng ta lẫn em học sinh sống hay không? Tôi không có ý nói sống chỉ như một con người trí năng nhưng như một con người hoàn toàn, có một thân thể lành mạnh và một cái trí tốt lành, tận hưởng thiên nhiên, thấy được tổng thể, sâu muợn, tình yêu, khốn khổ, vẻ đẹp của thế giới.

Khi chúng ta suy xét thiên định là gì, tôi nghĩ một trong những việc đầu tiên là sự yên lặng của thân thể. Một sự yên lặng không bị cưỡng bách, không bị tìm kiếm. Tôi không hiểu bạn có thấy một cái cây đang ngã nghiêng trong cơn gió và cùng cái cây đó vào buổi tối khi mặt trời đã lặn hay không? Nó yên lặng. Trong cùng cách như vậy, liệu thân thể có thể yên lặng, một cách tự nhiên, bình thường, lành mạnh hay không? Tất cả việc này ám chỉ một cái trí đang tìm hiểu mà không đang tìm kiếm một kết luận hay đang khởi đầu từ một động cơ thúc đẩy. Làm thế nào cái trí thâm nhập vào cái không biết được, cái không đo lường được. Làm thế nào người ta thâm nhập vào Chúa được? Đó cũng là một phần của thiên định. Làm thế nào chúng ta giúp đỡ em học sinh thâm nhập vào tất cả việc này? Máy móc và những bộ não điện tử đang đảm trách nhiều công việc, sự tự động sắp sửa xảy ra trong quốc gia này khoảng năm mươi năm nữa và thầy sẽ có nhiều nhàn rỗi và thầy có thể nhờ vào những quyển sách để thu lượm hiểu biết. Thông minh của chúng ta, không chỉ là cái khả năng lý luận nhưng còn cả cái khả năng trực nhận, hiểu rõ điều gì là sự thật và điều gì là giả dối, đang bị hủy hoại bởi sự nhấn mạnh vào uy quyền, chấp nhận, bắt chước, mà trong đó là an toàn. Tất cả việc này đang xảy ra nhưng trong tất cả việc này thiên định có vai trò gì? Tôi cảm thấy chất lượng của thiên định khi tôi đang nói với bạn. Nó là thiên định. Tôi đang nói chuyện nhưng cái trí mà đang hiệp thông ở trong một trạng thái của thiên định.

Tất cả việc này ngụ ý một cái trí mềm dẻo lạ thường, không phải một cái trí mà chấp nhận, chối từ, đồng lòng hay tuân phục. Vì vậy thiên định là cởi mở cái trí và qua nó trực nhận, thấy mà không có

kèm hãm, mà không có một nền tảng quá khứ và vì vậy một trống không vô tận mà trong đó thấy. Thấy không còn giới hạn của tư tưởng mà là thời gian đòi hỏi một cái trí yên lặng, tĩnh một cách kinh ngạc.

Tất cả việc này ám chỉ một thông minh không là kết quả của giáo dục, học hỏi trong những quyển sách, thấu lượm những phương pháp kỹ thuật. Rõ ràng, muốn thấy một con chim bạn phải rất yên lặng, nếu bạn nhúc nhích một tí xiu thì con chim bay mất liền; toàn bộ cơ thể của bạn phải yên lặng, thư giãn, nhạy cảm để thấy. Làm thế nào bạn tạo ra được cảm thấy đó? Hãy coi việc này như một phần của thiên định. Làm thế nào bạn sẽ tạo ra tình trạng này trong một ngôi trường học giống như ở đây? Trước hết, liệu không cần thiết để thấy, để nghĩ, để có một cái trí tinh tế, một cái trí yên lặng, một thân thể đáp ứng, nhạy cảm, nhiệt tình hay sao?

Chúng ta chỉ quan tâm giúp đỡ em học sinh có một mảnh bằng và có một việc làm rồi sau đó thả em chìm lỉm vào cái xã hội khủng khiếp này. Muốn giúp em sinh động, một em học sinh nhất thiết phải có cái cảm thấy lạ thường này cho cuộc sống, không phải cuộc sống của em hay của một người nào khác, nhưng cho cuộc sống, cho người dân làng, cho cái cây. Đó là một phần của thiên định – đam mê nó, yêu thương – mà đòi hỏi một ý thức khiêm tốn lớn lao. Khiêm tốn này không thể vun quén được. Bây giờ làm thế nào bạn tạo ra được một môi trường sống cho việc này, bởi vì em học sinh không được sinh ra hoàn hảo? Thầy có lẽ nói rằng mọi việc chúng ta phải làm là tạo ra môi trường đó và các em lớn lên thành những con người tuyệt vời; các em sẽ không như vậy đâu. Các em là cái gì các em là, kết quả quá khứ của chúng ta với mọi lo âu và sợ hãi của chúng ta và chúng ta đã tạo ra cái xã hội mà trong đó các em sống và chính các em phải tự điều chỉnh và bị quy định bởi chúng ta. Làm thế nào chúng ta tạo ra được một bầu không khí mà trong đó các em nhìn thấy tất cả những ảnh hưởng này, mà trong đó các em nhìn ngắm vẻ đẹp của quả đất này, nhìn ngắm vẻ đẹp của thung lũng này? Giống như là thầy hiền dăng thời gian cho toán học, khoa học, âm nhạc, nhảy múa, tại sao thầy lại không dành một ít thời gian cho tất cả việc này?

Giáo viên: Tôi đang suy nghĩ về những khó khăn thực tế và làm thế nào việc này luôn luôn không thể được?

Krishnamurti: Tại sao thầy dành thời gian cho nhảy múa, cho âm nhạc? Tại sao thầy không dành thời gian cho việc này như thầy dành thời gian cho toán học? Thầy không quan tâm đến nó. Nếu thầy thấy rằng nó cũng cần thiết thầy sẽ dành trọn thời gian cho nó. Nếu thầy thấy rằng nó cũng cần thiết như toán học, thầy sẽ làm một điều gì đó.

Thiền định ám chỉ tổng thể cuộc sống; không phải chỉ cuộc sống của học vấn, của tu hành hay của kỹ thuật nhưng tổng thể cuộc sống và muốn hiểu rõ và chuyển tải tổng thể này, phải có một thầy nào đó về nó mà không còn thời gian và không gian. Một cái trí phải có trong chính nó một ý thức của trạng thái không thời gian và không không gian. Nó phải thấy được tổng thể của bức tranh này. Làm thế nào thầy sẽ tiếp cận nó và giúp em học sinh thấy được tổng thể của cuộc sống, không phải những mảnh nhỏ xiu, nhưng cuộc sống trong tổng thể của nó? Tôi muốn các em học sinh phải hiểu rõ được sự vĩ đại của việc này.

11- Nở hoa.

Giáo viên: Tôi suy nghĩ không hiểu liệu chúng ta có thể tìm hiểu vấn đề làm thế nào đặt nghi vấn đúng. Chúng ta thường thường nghi vấn để tìm ra một câu trả lời, để đến được một phương pháp, để khám phá lý do cho những sự việc. Chúng ta nghi vấn để tìm ra tại sao người ta ganh tị, tại sao người ta tức giận. Bây giờ, liệu cái chất lượng nghi vấn có thể được sinh ra trong chính mình và trong em bé để cho chỉ có sự tìm hiểu mà không còn một phương pháp hay không còn tìm ra những lý do hay không? Vấn đề nghi vấn đúng không có mức quan trọng chính trong sự tiếp cận của chúng ta với em học sinh hay sao?

Krishnamurti: Chúng ta nghi vấn về mọi thứ như thế nào? Khi nào chúng ta nghi vấn về chính chúng ta hay nghi vấn về cái uy quyền hay nghi vấn về một hệ thống giáo dục? Từ ngữ “nghi vấn” có nghĩa là gì? Tôi thắc mắc liệu một trạng thái ý thức tự phê bình có đang mất đi trong chúng ta hay không? Chúng ta có ý thức được điều gì chúng ta đang làm, đang suy nghĩ, đang cảm thấy hay không? Làm thế nào chúng ta đánh thức được hay là nghi vấn, với

mục đích tạo ra được một ý thức phê bình này? Nếu chúng ta tìm hiểu việc này nó có lẽ giúp khơi dậy trong em bé một khả năng tự phê bình, một ý thức tự phê bình. Làm thế nào chúng ta khởi sự được nó đây? Điều gì khiến cho tôi nghi vấn? Tôi có khi nào nghi vấn về chính tôi hay không? Tôi có thấy được tôi tầm thường như thế nào hay không? Hay là tôi đặt một nghi vấn, tìm ra một lời giải thích và chuyển sang đề tài khác? Rất buồn chán khi khi khám phá ra sự tầm thường của người ta và vì vậy người ta không nghi vấn, và người ta không bao giờ muốn thoát khỏi nó.

Chúng ta hãy nói nó một cách khác. Rất ít người trong chúng ta còn sinh động. Một phần nhỏ chúng ta đang thoi thóp, phần còn lại thì đã ngủ rồi. Cái phần nhỏ đang thoi thóp dần dần mờ mịt đi, rơi vào một lối sống cố định và nhàm chán rồi chấm dứt.

Người ta có biết là một con người trọn vẹn có nghĩa là gì hay không? Sự thật là người ta không sinh động. Nghi vấn là để được hoàn toàn sinh động, để được sinh động về thân thể, để ở trong tình trạng sức khỏe tốt, không phải để ăn quá nhiều, nhưng để nhạy cảm đầy xúc cảm, để cảm thấy, để có một chất lượng đồng cảm, và để có một cái trí rất tốt lành. Nếu không người ta đã chết rồi.

Làm thế nào thầy đánh thức được một cái trí như một tổng thể? Nó là vấn đề của thầy. Làm thế nào thầy sẽ thấy rằng thầy hoàn toàn sinh động ở phía bên trong và phía bên ngoài, trong những cảm thấy của thầy, trong sự thưởng thức của thầy với mọi thứ? Và làm thế nào thầy đánh thức được trong em học sinh cái cảm thấy của đang sống không phân chia này?

Chỉ có hai cách để làm việc này: hoặc là có một cái gì đó ở bên trong thầy mà thôi thúc đến độ nó đốt cháy đi mọi mâu thuẫn; hoặc là thầy phải tìm ra một cách tiếp cận mà sẽ luôn luôn cảnh giác, mà sẽ khởi sự có chủ ý để tìm hiểu mọi việc thầy đang làm, một ý thức mà sẽ không ngừng nghi vấn để tìm ra trong chính mình đến mức độ một chất lượng mới hiện hữu mà ngăn lại tất cả xấu xa đồi bại ở phía bên ngoài. Bây giờ, thầy đang làm điều gì như một con người cũng như là một giáo viên?

Giáo viên: Người ta phải nghi vấn liên tục, hay có một nghi vấn mà có động lượng riêng của nó?

Krishnamurti: Nếu không có cái động lượng, vậy thì thầy phải bắt đầu với những sự việc nhỏ xíu, phải vậy không? Hãy bắt đầu với những sự việc nhỏ xíu, không phải những sự việc to lớn. Hãy bắt đầu quan sát bạn ăn mặc như thế nào, bạn nói năng cái gì, bạn nhìn ngắm con đường như thế nào, mà không có sự vận hành của phê bình. Và, đang nhìn ngắm, đang lắng nghe, làm thế nào bạn sẽ tiếp cận đến cái khác, mà sẽ là cái động lượng tự chuyên chở tất cả?

Có một động lượng mà thầy phải chú ý đến, nhưng thầy không thể đến được nó ngoại trừ bằng cách quan sát những sự việc nhỏ xíu; và vẫn vậy thầy phải nhận thấy rằng thầy không bị vướng mắc trong sự quan sát mãi mãi này. Nhìn ngắm cái áo của người ta, bầu trời và vẫn đi ra khỏi nó, để cho cái trí của bạn không chỉ đang quan sát những sự việc nhỏ xíu mà còn thâm nhập vào những vấn đề rộng lớn hơn nữa, như là uy quyền, như là ham muốn liên tục để thành tựu này, quan tâm liên tục liệu người ta đúng hay là sai này, và sợ hãi. Vì vậy liệu cái trí có thể quan sát những sự việc nhỏ xíu và không bị vướng mắc trong những sự việc nhỏ xíu, liệu nó có thể đi ra khỏi để cho nó có thể ghi chép những vấn đề to lớn hơn nhiều hay không?

Giáo viên: Trạng thái của cái trí, sự tiếp cận mà trong đó có sự quan sát liên tục này, sự hiểu rõ về những sự việc nhỏ xíu, mà không bị vướng mắc trong những sự việc nhỏ xíu là gì?

Krishnamurti: Tại sao thầy bị vướng mắc trong những sự việc nhỏ xíu? Điều gì làm cho thầy trở thành một tù nhân của những sự việc nhỏ xíu?

Giáo viên: Những quan điểm của tôi. Và tuy nhiên tôi lại không muốn bị vướng mắc trong những sự việc nhỏ xíu.

Krishnamurti: Nhưng tôi phải chú ý đến những sự việc nhỏ xíu. Hầu hết mọi người đều vướng mắc trong chúng ngay khi họ chú ý. Chú ý nhưng không là tù nhân của những việc nhỏ xíu là vấn đề khó. Bây giờ, điều gì làm cho cái trí hay bộ não trở thành một tù nhân?

Giáo viên: Quan tâm đến cái ngay lập tức.

Krishnamurti: Thầy muốn nói gì, thưa thầy? Ý thầy nói không có một tầm nhìn xa phải không? Thầy không đang nhìn vào cái vấn đề rồi.

Giáo viên: Quyến luyến của tôi đến những sự việc nhỏ xíu.

Krishnamurti: Thầy không là tù nhân của những sự việc nhỏ xíu hay sao?

Giáo viên: Có chứ. Theo tôi có thể do bởi một ý thức không biết được sâu thẳm nào đó, rằng tôi đang chuẩn bị cho một cái gì đó lớn lao, một ảo tưởng giống như thế đó.

Krishnamurti: Thầy có ý thức rằng thầy là một tù nhân của những sự việc nhỏ xíu hay không? Hãy tìm hiểu vì sao thầy là một tù nhân. Hãy nắm lấy một sự kiện mà thầy là một tù nhân của những sự việc nhỏ xíu, và có lẽ của nhiều sự việc nhỏ xíu, hãy hỏi tại sao, hãy tìm hiểu nó, tra xét nó, tìm ra. Đừng đưa ra một giải thích và chạy khỏi cùng với giải thích như thầy đã vừa làm nãy giờ. Thầy phải thực sự nắm lấy một sự kiện và quan sát nó. Trong việc giải quyết phía bên trong nỗi thất vọng, xung đột, kháng cự, thầy sửa đổi được cái bên ngoài. Xung đột tâm lý phía bên trong tự bộc lộ chính nó ra bên ngoài trong tình trạng trở thành tù nhân của những sự việc nhỏ xíu của thầy và sau đó thầy cố gắng sửa đổi chúng. Nếu không hiểu rõ xung đột phía bên trong, sự đau khổ, cuộc sống không có ý nghĩa gì cả. Nếu thầy khám phá ra rằng thầy bị thất vọng, vậy thì hãy thâm nhập nó đi, và nếu thầy đã thâm nhập nó thật sâu rồi, nó sẽ sửa chữa sự tức giận, sự ăn uống quá độ, sự trang phục quá lố.

Cái cách thầy nghi vấn về sự thất vọng là quan trọng. Thầy nghi vấn như thế nào đây? Để cho sự khát vọng đó bung ra, để cho sự khát vọng đó nở hoa? Chỉ khi nào tư tưởng nở hoa được thì nó mới có thể tan đi một cách tự nhiên. Giống như bông hoa trong một ngôi vườn, tư tưởng phải nở rộ, nó phải đến được trạng thái toại nguyện suy tưởng. Tư tưởng phải được trao tự do để chết đi. Cùng cách như vậy, phải có tự do để cho sự thất vọng nở hoa và chết. Và nghi vấn đúng đắn là liệu rằng có thể có được tự do cho sự thất vọng nở hoa và chết đi hay không?

Giáo viên: Ông có ý nói gì qua từ ngữ nở hoa thừa ông?

Krishnamurti: Hãy nhìn ngôi vườn, những bông hoa trước mặt ở đằng kia! Chúng đạt đến trạng thái nở rộ và sau vài ngày chúng héo tàn đi bởi vì đó là việc tự nhiên của chúng. Bây giờ, sự thất vọng phải được trao cho tự do để nó nở rộ. Thầy phải hiểu rõ cái lý do của thất vọng, nhưng không có mục đích trấn áp nó, không

nói rằng, “Tôi phải xóa tan”. Tại sao tôi phải xóa tan? Nếu tôi là một người nói dối tôi có thể cố gắng ngừng nói dối, mà là điều gì con người thường làm. Nhưng liệu tôi có thể cho phép sự nói dối đó nở hoa rồi chết đi hay không? Liệu tôi có thể từ chối nói rằng nó là đúng hay là sai, tốt hay xấu? Liệu tôi có thể thấy cái gì đằng sau lời nói dối? Tôi chỉ có thể tìm ra một cách tự nhiên không gò bó tại sao tôi nói dối nếu có tự do để tìm ra. Trong cùng cách như vậy, muốn không là một tù nhân của những sự việc nhỏ xíu, liệu tôi có thể tìm ra tại sao tôi là một tù nhân hay không? Tôi muốn sự kiện đó được nở hoa. Tôi muốn nó được lớn lên và trải ra, để cho nó héo tàn và chết đi mà không có tác động của tôi vào nó. Vậy thì tôi không còn là một tù nhân mặc dù tôi nhìn ngắm những sự việc nhỏ xíu.

Câu hỏi của thầy là: “Có một động lượng luôn chuyển động, luôn tự trong sạch, tự tốt lành hay không?” Cái động lượng đó, cái ngọn lửa bùng cháy đó chỉ có thể hiện hữu khi có tự do để cho phép mọi thứ nở hoa – điều xấu xa, điều đẹp đẽ, điều tội lỗi, điều tốt lành và điều ngu dốt – để cho không còn một sự việc nào bị đè nén, để cho không còn một sự việc nào không được phơi bày và tìm hiểu rồi cháy rụi đi. Và tôi không thể làm những việc đó nếu qua những sự việc nhỏ xíu tôi không phát hiện thất vọng, đau khổ, buồn bã, xung đột, ngu xuẩn, dờ dẫm. Nếu tôi chỉ khám phá thất vọng qua lý luận tôi không biết thất vọng có nghĩa là gì. Vì vậy từ những sự việc nhỏ xíu tôi đi đến cái gì đó rộng rãi hơn và trong khi hiểu rõ cái rộng rãi hơn, những sự việc khác nở hoa mà không có sự ngăn cản.

Giáo viên: Đường như tôi thoáng hiểu điều gì ông nói, tôi sẽ tìm hiểu nó.

Krishnamurti: Thầy đang tìm hiểu nó trong lúc tôi đang tìm hiểu nó. Thầy đang tìm hiểu những sự việc nhỏ xíu riêng của thầy mà thầy bị vướng mắc vào.

Giáo viên: Trong nở hoa của xung đột, nên có tự do để nở hoa và chết đi. Cái trí nhỏ nhoi không tự cho chính nó tự do đó. Ông đang nói rằng xung đột bên trong nên nở hoa rồi chết đi và lại nữa ông đã nói rằng nở hoa rồi chết đi này xảy ra khi chúng ta đang tìm hiểu nó ngay lúc này. Có một khó khăn, mà là, rằng là đường

như tôi đang chiếu rọi một cái gì đó vào trạng thái đang nở hoa này và rằng là chính cái gì đó là một cản trở.

Krishnamurti: Đó là mấu chốt thực sự. Thầy thấy không, đối với thầy nở hoa là một ý tưởng. Thầy không thấy được cái sự kiện, cái triệu chứng, cái nguyên nhân và cho phép cái nguyên nhân đó nở rộ ngay lúc này. Cái trí nhỏ nhoi luôn luôn giải quyết những triệu chứng và không bao giờ giải quyết cái sự kiện. Nó không có tự do để tìm ra. Nó đang làm chính cái việc mà thể hiện ra nó là cái trí nhỏ nhoi, bởi vì nó nói rằng, “Đó là một ý tưởng tốt, tôi sẽ suy nghĩ về nó,” và thế là nó bị mất hút, bởi vì lúc đó nó đang giải quyết sự hình thành ý tưởng, không phải với cái sự kiện. Nó không nói rằng: “Hãy để cho nó nở hoa, và chúng ta hãy xem cái gì xảy ra.” Rồi thì nó sẽ phát hiện được. Nhưng nó lại nói: “Đó là một ý tưởng hay; tôi phải tìm hiểu cái ý tưởng đó”.

Bây giờ, chúng ta đã khám phá ra rất nhiều vấn đề. Trước tiên, chúng ta không ý thức được những sự việc nhỏ xíu. Sau đó, khi ý thức được chúng, chúng ta bị vướng mắc trong chúng và chúng ta nói rằng, “Tôi phải làm việc kia, tôi phải làm việc này.”

Liệu rằng tôi có thể thấy cái triệu chứng, tìm hiểu cái nguyên nhân, và thả cái nguyên nhân đó nở hoa hay không? Nhưng tôi lại muốn nó nở hoa trong một phương hướng nào đó, mà có nghĩa là tôi có một quan điểm về việc nó nên nở hoa như thế nào. Bây giờ, liệu tôi có thể hiểu được nó hay không? Việc đó trở thành vấn đề chính của tôi. Và tôi hiểu rằng tôi ngăn cản cái nguyên nhân nở hoa bởi vì tôi sợ hãi tôi không biết việc gì sẽ xảy ra nếu tôi cho phép sự thất vọng nở hoa. Vì vậy tôi cố gắng hiểu tại sao tôi sợ hãi. Tôi sợ hãi cái gì? Tôi thấy rằng chừng nào sợ hãi còn tồn tại thì không thể có nở hoa. Vì vậy tôi phải giải quyết sợ hãi, không phải qua ý tưởng, nhưng giải quyết nó, như một sự kiện mà có nghĩa là tôi sẽ cho phép sự sợ hãi nở hoa. Tôi sẽ để cho sự sợ hãi nở hoa, và xem thử điều gì xảy ra. Tất cả điều này đòi hỏi nhiều trực nhận bên trong.

Cho phép sợ hãi nở hoa – thầy biết điều đó có nghĩa là gì hay không? Có lẽ nó có nghĩa là tôi có thể mất việc làm của tôi, bị hủy hoại bởi người vợ của tôi, người chồng của tôi.

Liệu tôi có thể cho phép mọi sự việc nở hoa hay không? Điều đó không có nghĩa rằng tôi sắp giết người, cướp của một ai đó,

nhưng liệu tôi có thể Chỉ cho phép “cái gì là” nở hoa hay không?

Giáo viên: Liệu chúng tôi có thể tìm hiểu việc này, rồi sau đó cho phép một sự việc nở hoa hay không?

Krishnamurti: Thầy có thực sự thấy được cái sự kiện hay không? Nó có nghĩa là gì; cho phép một sự việc nở hoa, cho phép ganh tị nở hoa? Trước hết, nếu làm như thế sẽ không được kính trọng, sẽ không có tinh thần tôn giáo. Làm thế nào thầy cho phép ganh tị nở hoa, để đạt được một cuộc sống trọn vẹn? Thầy có thể làm việc đó mà thầy không bị vướng mắc trong nó hay không? Thầy có thể cho phép cái cảm thấy đó có toàn sinh lực của nó, mà không có sự cản trở hay không? Mà có nghĩa rằng thầy không nhận dạng chính thầy trong nó, mà có nghĩa rằng thầy không nói nó đúng hay sai, thầy không có một quan điểm về nó; đây là tất cả những phương pháp hủy diệt ganh tị. Nhưng thầy không muốn hủy diệt ganh tị. Thầy muốn nó nở hoa, lộ rõ màu sắc của nó, dù chúng có lẽ là gì chẳng nữa.

Giáo viên: Tôi không thể hiểu rõ ràng lắm, thưa ông?

Krishnamurti: Thầy đã trồng một cái cây chưa? Thầy làm nó như thế nào?

Giáo viên: Chuẩn bị đất, cho phân bón vào. . . .

Krishnamurti: Cho phân bón phù hợp, dùng hạt giống tốt, gieo nó đúng lúc, chăm sóc nó, ngăn cản mọi chuyện xảy đến cho nó. Thầy cho nó tự do. Tại sao thầy không làm như vậy với ganh tị?

Giáo viên: Nở hoa ở đây không được diễn tả ở phía bên ngoài giống như cái cây.

Krishnamurti: Nó còn thực sự nhiều hơn một cái cây thầy đang trồng ngoài cánh đồng. Thầy không biết ganh tị là gì à? Vào khoảnh khắc của ganh tị, thầy nói là tưởng tượng hay sao? Thầy đang nóng bỏng với nó, phải vậy không? Thầy đang tức giận, điên cuồng. Tại sao thầy không theo sát nó, không phải như một ý tưởng nhưng thực sự lấy nó ra và thấy rằng nó nở hoa, để cho mỗi lần nở hoa là một hủy diệt của chính nó và vì vậy không còn “thầy” ở khúc cuối của nó mà đang quan sát sự hủy diệt. Trong đó là sáng tạo thực sự.

Giáo viên: Khi bông hoa nở rộ, nó tự phơi bày. Chính xác ra ý của ông là gì, thưa ông, khi ông nói rằng khi ganh tị nở hoa nó sẽ tự hủy diệt chính nó?

Krishnamurti: Hãy xem một cái nụ, một cái nụ thực sự từ một bụi cây. Nếu thầy ngắt nó, nó sẽ không bao giờ nở hoa, nó sẽ chết mau lẹ. Nếu thầy để cho nó nở hoa, vậy thì nó sẽ trưng ra cho thầy những màu sắc, vẻ duyên dáng, phấn hoa, mọi thứ. Nó thể hiện cái gì nó thực sự là mà không cần thầy nói nó là màu đỏ, nó là màu xanh, nó có phấn hoa. Nó ở đó cho thầy nhìn ngắm. Tương tự như vậy, nếu thầy cho phép ganh tị nở hoa, vậy thì nó phơi bày cho thầy mọi thứ nó thực sự là – mà là đồ kỳ, quyến luyến. Vì vậy khi cho phép ganh tị nở hoa, nó đã cho thầy nhìn thấy tất cả sắc thái của nó và nó đã bộc lộ cho thầy cái gì đằng sau ganh tị mà thầy sẽ không bao giờ khám phá được nếu thầy không cho phép nó nở hoa.

Nói rằng ganh tị là nguyên nhân của quyến luyến chỉ là cách nói bằng lời. Nhưng khi thực sự cho phép ganh tị nở hoa, cái sự kiện thầy quyến luyến một cái gì đó trở thành một sự kiện, một sự kiện cảm xúc, không phải là một ý tưởng bằng lời, thuộc trí năng và vì vậy mỗi nở hoa bộc lộ cái đó mà thầy đã không thể khám phá; và bởi vì mỗi sự kiện tự bộc lộ chính nó, nó nở hoa và thầy giải quyết nó. Thầy cho phép sự kiện nở hoa và nó mở ra những cánh cửa khác, cho đến khi không còn nở hoa của bất kỳ loại nào và, vì vậy, không còn nguyên nhân hay động cơ thúc đẩy của bất kỳ loại nào.

Giáo viên: Phân tích tâm lý sẽ giúp tôi tìm ra những nguyên nhân của ganh tị. Giữa sự phân tích và nở hoa mà trong đó một bông hoa tự bộc lộ chính nó, có sự khác nhau rõ rệt nào không?

Krishnamurti: Một là quy trình của trí năng, người quan sát vận hành vào những sự việc được quan sát, mà là phân tích, mà là sửa chữa, thay đổi và thêm vào. Cái kia là sự kiện mà không có người quan sát, nó là cái gì chính sự kiện là.

Giáo viên: Điều gì ông nói hoàn toàn không thuộc từ ngữ. Không có sự liên hệ giữa người quan sát và vật được quan sát.

Krishnamurti: Ngay khi thầy chợt bắt được một cảm thấy rằng mọi thứ trong thầy phải nở hoa, mà là một trạng thái rất nguy hiểm, nếu thầy hiểu rõ vấn đề rằng mọi thứ phải nở hoa trong thầy, mà là một sự kiện tuyệt vời, trong đó có tự do thực sự. Và, khi mỗi sự việc nở hoa, không có người quan sát lẫn vật được

quan sát, vì vậy không có mâu thuẫn. Vì vậy tất cả những sự việc nở hoa trong thầy và chết đi.

Giáo viên: Tại sao tôi phải cho phép nó nở hoa nếu tôi có thể nhắm nháp nó trong cái nụ?

Krishnamurti: Chuyện gì sẽ xảy ra cho một bông hoa nếu thầy giết cái nụ đi? Nếu thầy giết cái nụ, nó sẽ không nở hoa nữa. Tương tự như vậy, thầy nói rằng, “Tôi phải giết chết ganh tị hay sợ hãi” nhưng không thể giết chết được ganh tị và sợ hãi. Thầy có thể trấn áp chúng, thay đổi chúng, dâng nó cho một vị chúa nào đó, nhưng chúng sẽ luôn luôn ở đó. Nhưng nếu thầy thực sự hiểu rõ vấn đề mấu chốt là cho phép mọi thứ nở hoa mà không can thiệp vào, nó sẽ là một cuộc cách mạng.

Giáo viên: Ganh tị là một vấn đề phức tạp.

Krishnamurti: Hãy để cho nó nở hoa. Trong khi nở hoa, ganh tị bộc lộ sự phức tạp của nó. Và trong khi hiểu rõ sự phức tạp, trong khi nhìn ngắm sự phức tạp, nó bộc lộ ra nhân tố nào đó khác nữa, và hãy để cho nhân tố đó nở hoa, để cho mọi thứ đang nở hoa trong thầy, không có thứ gì bị khước từ, không có thứ gì bị đè nén, không có thứ gì bị kiểm soát. Nó là một sự giáo dục tuyệt vời, phải vậy không?

Giáo viên: Điều gì ông đang nói có ý nghĩa lớn lao. Nhưng liệu nó có thể được hay không?

Krishnamurti: Có thể được, nếu không nói ra cũng vô ích mà thôi. Nếu thầy hiểu rõ việc đó, làm thế nào thầy giúp đỡ em học sinh nở hoa đây? Làm thế nào thầy giúp đỡ em hiểu rõ được đây?

Giáo viên: Tôi sẽ khởi đầu với chính tôi. Bằng một sự tiếp cận tâm lý nào đó tôi có thể thấy được nguyên nhân. Điều gì ông đang nói là trong nở hoa, cái vấn đề chính nó tự cởi mở. Có nhiều sự khác biệt giữa hai giải pháp, Nhưng ngay cả nếu tôi thoáng hiểu được nó, muốn chuyển tải nó cho em học sinh thật là khó khăn.

Krishnamurti: Nó là một chuyển tải không từ ngữ mà tôi đã dùng từ ngữ chuyển tải sang thầy. Làm thế nào tôi có thể đạt được một trạng thái đang nở hoa của tư tưởng mà xảy ra trong chuyển tải?

Giáo viên: Trước khi người ta có thể tìm hiểu trạng thái đang nở hoa này hay thậm chí tìm hiểu cái không gian mà trong đó

trạng thái đang nở hoa có thể xảy ra, phải thiết lập được một chất lượng cân bằng để cho phép bất cứ vấn đề gì nở hoa trong tôi.

Krishnamurti: Tôi không chấp nhận việc này. Tôi không tin thầy có thể thực hiện được việc này bằng cách đó. Ví dụ như ý tưởng ganh tị. Tôi nói rằng hãy để cho nó nở hoa đi. Nhưng thầy lại không cho phép nó nở hoa.

Giáo viên: Khi tôi đang tiếp xúc với em học sinh, yếu tố đầu tiên không là sự đánh thức chất lượng trực nhận này, mà là trạng thái cân bằng hay sao?

Krishnamurti: Tôi sẽ nói cho thầy nó là gì. Nếu thầy đã lắng nghe, thực sự đã lắng nghe, nở hoa sẽ xảy ra thực sự. Nếu thầy đã lắng nghe, đã quan sát, đã hiểu rõ, ngay tức khắc sau lắng nghe đó, nó đã xảy ra và nếu điều đó đã xảy ra, vậy thì những vấn đề khác rất đơn giản cho em bé. Thầy sẽ tìm ra những cách khác nhau để quan sát em bé, để giúp đỡ em bé, để chuyển tải sang em bé ở mức độ từ ngữ.

Chính động thái lắng nghe là nở hoa.

Giáo viên: Lắng nghe đó là một chất lượng, thưa ông?

Krishnamurti: Thầy là lắng nghe. Tại sao thầy gọi nó là một chất lượng? Thầy đã lắng nghe điều gì tôi phải nói sáng nay: “Hãy cho phép mọi thứ nở hoa.”

Nếu thầy lắng nghe, nó sẽ xảy ra. Nó không là một chất lượng. Một chất lượng là một sự việc đã được thiết lập sẵn rồi. Đây là một sự việc đang sống, một sự việc đang bùng cháy, một sự việc đang mãnh liệt. Thầy không thể biến nó thành một chất lượng, một luyện tập. Thầy có thể luyện tập quan sát màu sắc hay không? Thầy không thể làm được. Thầy có thể thấy được vẻ đẹp và sự rực rỡ của bông hoa chỉ khi nào có một nở hoa.

-2007-

Bìa sau:

Quyển sách này khởi đầu là những buổi nói chuyện và thảo luận được tổ chức bởi J.Krishnamurti với những học sinh và giáo viên của trường Rishi Valley ở Andhra Pradesh và trường Rajghat Besant School ở Varanasi. Krishnamurti cho rằng giáo dục có tầm quan trọng chính trong việc chuyển tải cái đó mà là trung tâm cho sự chuyển đổi cái trí con người và sự sáng tạo một nền văn hóa mới. Như những chủ đề trong những buổi nói chuyện và thảo luận hứng thú này bộc lộ, ông

nghi ngờ về nguồn gốc căn bản của nền văn hóa chúng ta để có thể khai triển một tầm nhìn tổng thể về giáo dục.

Nhiệm vụ khó khăn của Krishnamurti nhằm vào không chỉ cấu trúc của giáo dục mà còn của cái trí và cuộc sống của con người. Không giống như tất cả những nỗ lực khác để cứu rỗi hay đề nghị những giải pháp thay thế cho hệ thống giáo dục, sự tiếp cận của ông phá vỡ những biên giới của những nền văn hóa riêng biệt và thiết lập một giá trị hoàn toàn mới mẻ. Đối với Krishnamurti một cái trí mới mẻ chỉ có thể có được khi tinh thần tôn giáo và thái độ khoa học hình thành bộ phận của cùng cái ý thức. Trong khi ông lưu tâm đến sự vụn vặt của trí năng, ông còn nhấn mạnh nhiều hơn nữa về ý thức tự phê bình cao độ cả phía bên trong lẫn thế giới bên ngoài.